PETRU CREȚIA

norii

HUMANITAS

NORII

PETRU CREȚIA (1927–1997). Din 1952 până în 1971 Petru Creția a urmat o carieră universitară: asistent, apoi lector la Secția de limbi clasice a Facultății de Litere din București. Apoi a fost cercetător la Institutul de Filozofie între 1971 și 1975. Din 1975 a editat, alături de Dimitrie Vatamaniuc și un grup de auxiliari de la Muzeul Literaturii Române, sub egida Academiei Române, ediția Națională a operei lui Mihai Eminescu. Din 1971 a coordonat împreună cu Constantin Noica ediția Platon la Editura Științifică.
După 1989 a condus revista de istorie literară *Manuscriptum*.

SCRIERI ORIGINALE:

Norii (Cartea Românească, 1979); *Epos și logos* (Univers, 1981); *Poezia* (1983); *Pasărea Phoenix* (1986); *Oglinzile* (Humanitas, 1993); *Luminile și umbrele sufletului* (1995); *Catedrala de lumini. Homer, Dante, Shakespeare* (Humanitas, 1997); *În adâncile fântâni ale mării* (1997).

TRADUCERI:

- din Vechiul Testament: *Iov, Iona, Ecleziastul, Ruth, Cântarea cântărilor* (cu studii introductive) — 1995;
- din latina medievală: Dante — *De vulgari eloquentia, Epistolae, Eclogae;*
- din italiană: M. Bontempelli, *Oameni în timp* — 1966, E. Cecchi, *Peștii roșii* — 1973, Longos, *Daphnis și Chloe*, A. Tilgher, *Viața și nemurirea în viziunea greacă* — 1995;
- din franceză: M. Yourcenar, *Povestiri orientale* — 1993; *Alexis* — 1994; *Creierul negru al lui Piranesi* — 1996; G. Dumézil, *Zeii suverani ai indoeuropenilor* — 1997; Emil Cioran, *Antologia portretului* — 1997; G. Duby, *Cavalerul, femeia și preotul* — 1997; François Bluche, *De la Cezar la Churchill. Vorbe memorabile explicate în contextul istoric* — 1995;
- din engleză: V. Woolf, *Doamna Dalloway* — 1968, *Valurile* — 1973, *Eseuri* — 1972; T. S. Eliot, *Eseuri* — 1975; Frances A. Yates, *Iluminismul rozicrucian* — 1998; Graham Swift, *Ultima comandă* — 1999.

Petru Creția

Norii

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Coperta
GABI DUMITRU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CREȚIA, PETRU
Norii / Petru Creția. - București: Humanitas, 2005
ISBN 973-50-0948-X

821.135.1-4
821.135.1-84

© HUMANITAS, 2005

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

ISBN 973-50-0948-X

Notă asupra ediției

S-a întâmplat ca prima ediție a acestei cărți, apărută în 1979 la Cartea Românească, să aibă un destin. Spirite alese și exigente au prețuit-o și unele chiar au iubit-o și am aflat că a pătruns cumva în conștiința a numeroși tineri care își trăiau pe atunci marea fervoare irepetabilă a lecturilor cu care unii dintre noi intrăm în viață. Poate această soartă a cărții să se explice prin sufletul reprimat al acelei vremi, pe care ea îl îndrepta stăruitor către un spațiu totodată zilnic, la îndemâna oricui și imposibil de supus fie și celei mai vagi constrângeri. Pe lângă asta vor mai fi operat și alte determinări, fapt este că acest text fără direcție și fără suită, greu de citit la șir și producând uneori o anume sațietate, n-a căzut în uitare. Astfel că, înțelegând că mai sunt oameni care vor să citească această carte, m-am hotărât să-i fac câteva îndreptări — conforme cu o anumită grijă de a respecta legile nescrise ale expresiei literare — și să-i adaug unele formulări, fără a altera cu nimic spiritul în care a fost scrisă întâi. În fond *Norii* sunt, prin excelență, o carte deschisă și, așa cum m-am gândit că, idealmente, ea ar putea fi sporită de oricare dintre cititorii ei, m-aș putea socoti liber să o fac eu însumi, respectându-i esența. Dar atunci, se poate întreba cineva, de unde calificarea acestei versiuni ca ediție definitivă: o carte deschisă nu e definitivă niciodată. Adevărat, dar ceea ce, prin firea lucrurilor, se închide undeva este șirul anilor unei vieți. În acest sens am simțit că e

vremea să mă despart de *Norii* la momentul cel mai potrivit, adică atunci când mai puteam s-o recitesc și, pe alocuri, s-o rescriu, cu fervoarea de odinioară, controlată de tot ce-am mai învățat de atunci în materie de artă literară, precum și de sentimentul că sunt unele datorii care trebuie onorate înainte de a fi prea târziu. Nu mă amăgesc cu certitudinea că acum, în alte timpuri și în mâinile altui rând de cititori, *Norii* ar putea avea aceeași soartă ca odinioară. Mă mulțumesc cu gândul că, reluând-o, cartea mai era încă vie în mâinile mele și că, pentru a-și împlini mai departe menirea, nu are nevoie decât de un număr de cititori de un anume fel, cei sensibili, printre altele, la faptul că, printre nori și despre nori, sunt risipite în cartea aceasta multe rostiri poate obscure, unele foarte scurte, care nu sunt altceva decât niște incantații, mici vrăji făcute din cuvinte, fragmente răzlețe din marele rit de transfer al sufletului într-o altă zonă.

Numeroși cititori mi-au mărturisit că nu pot citi toată cartea la șir, și au dreptate. Segmentele sunt autonome și, în marea lor majoritate, nu sunt în suită: ele sunt menite fiecare, în sine, să constituie în cititor, cu participarea lui, *o stare de univers*. Aș putea admite că, multe fiind, fragmentele pot obosi. Dar nimeni nu te obligă să le citești altfel decât au fost scrise, la răstimpuri, după starea cerului și a sinelui. Să fie prea multe? Nu cred. Măcar din perspectiva relației dintre suflet și univers, universul este infinit. *Norii* sunt o foarte mică, o neînsemnată culegere de impresii, atâtea câte i-au fost date unei vieți. Fiecare e liber să-și trăiască propriile stări de univers. Pentru asta poate nici n-are nevoie de vreun text. Așa cred uneori, alteori cred că textul e important, altfel n-aș fi scris această carte.

PETRU CREȚIA

Este greu de închipuit un om care să nu aibă o anumită relație cu priveliștea cerului. Acest mare spectacol e străvechi și ecumenic, experiență vie și însemnată a omenirii întregi de la obârșia ei. De aici gândul unei cărți despre nori și, în general, despre ceea ce se vede și se simte privind în sus și în înalt, deasupra orașelor și a pădurilor, deasupra munților și-a mării, deasupra istoriei. Desigur, o asemenea carte poate fi făcută în multe feluri. Totuși parcă ea nu trebuie gândită ca o structură coercitivă, ci mai mult ca un spațiu aluziv de reverberație a unei emoții elementare, difuze și festive. Și nici, deși n-ar fi cu neputință, ca un discurs continuu și cumva articulat și construit, și nu atât de teama unui migălos plictis, cât din respect pentru natura sau esența celor ce au loc în cer și în noi. Diversitatea lumii este una din expresiile libertății, atât de mult încât, fiind de spus atâtea, ne-a părut rău că n-am făcut-o împreună cu mai mulți. Turnul din Babilon putea fi oarecum clădit și după încurcarea limbilor. La urma urmei lumea, ca să nu moară de urâtul eleat, vrea să fie, rămânând aceeași, mereu alta și în multe chipuri alta și, în aceasta, noi și timpul suntem cele mai bune unelte ale ei.

Pe de altă parte, luând de data aceasta în seamă depărtarea care se așază cu vremea între generații, ne aflăm, dacă nu cumva l-am trecut de mult, în pragul unor mari mutații ale sensibilității și, implicit, ale expresiei, și poate este bine să consemnăm, pentru urmași, mărturiile chipurilor noastre de a simți lumea și de a ne simți în ea, gândindu-ne că poate înșeși vechile vise pier în calea celor noi și că ar fi păcat și pentru viitori să

fie mai săraci de ale noastre și pentru noi să fi trecut și, mai amar decât arhaici sau uitați, să fi ajuns indescifrabili. Ființele ca noi, făcute și din semne și din timp, sunt destinate să-și instituie și să-și transtituie ființa. Altfel decad de la ființa lor.

Și ar mai fi ceva de spus aici: acela care, asumându-și soarta, nesilit și neorbit, se simte fiu, părtaș și martor al unui loc anume și urmaș al lungii sale vremi poate avea și gândul că, dincolo de atâtea întâmplări, nu toate bune, există o durată a celor fără glas și fără nume, cărora, dintre toate, singur cerul le-a fost dat fără de părtinire și le-a fost dat întreg, cu vremea lui cu tot, stăpână peste timpi și roabă nimănui.

Corona Borealis in
aeternum resplendens
super frontes nostras,
super tristitiam mundi.

La munții cei mai mari și la deșerturi, la tundre, oceane, cataracte sau la imensii codri de la miazăzi ajungi mai greu sau poate niciodată, oricât ai da și ai visa. Dar cerul, care se amestecă în toate și hotărăște și de frumusețea lor, îți stă la îndemână zilnic, de oriunde, orișicine-ai fi, cu prețul unei simple ridicări a ochilor spre el. Și poți vedea în el nu numai centrul sistemului nostru planetar, izvorul luminii, nu numai priveliștea fără pereche a norilor, ci, jumătate din timp, însuși marele cosm, lumea tuturor lumilor.

Încununat de fragezi nori, pământul nostru vechi călătorește, după lege, în pustiul lumii.

De ce e-așa de greu să-i ținem până și pe nori, cu cerul lor, în triumful clipei? De ce alunecă și ei în timpul nostru, peste atâtea zile unde nu mai suntem sau unde niciodată nu vom fi?

Noapte, arbori în ceață, cerul: boltă neagră, egal și iremediabil neagră; dulce, miraculoasă amintirea și putința cerului albastru și a luminii.

Cer intens albastru și adânc în ultimul amurg, învolburat, în spume, ca un ocean tăcut.

Cerul nu numai că ne însoțește pretutindeni, ci face parte tot mai mult din noi.

Privitorul stă în vârful unui munte, la primul ceas al zorilor, când pâclele nopții prind să se înalțe din câmpii, alcătuind o mare albă din care mai rămân necotropite doar ostroavele culmilor de deal, o mare astfel luminată de întâia lumină încât nici marea fără vânt sub luna miezului de noapte nu e mai rece și mai liniștită decât ea. Și când începe, încet, să se destrame, atunci sub unduirea ei, printre spume, pământul și așezările lui, pășunile verzi și râurile argintii se străvăd pierdute ca o Atlantidă din ce în ce mai limpede în creșterea luminii și-n risipirea ceții. Dar către amiază pâclele gonite se adună în râpe și ponoare, urcă pe albiile lor și se așternu, sidefii, pe pieptul lat al dealurilor mai înalte, năpădindu-le vânjoasa ondulare cu mii de hectare de lumină întrupată, acoperindu-le de tot o vreme, până frunțile lor rămân biruitoare în sălbăticia albastră și răcoroasă a cerului. Puțin mai târziu, aceleași cețuri se clădesc în neclintite turnuri de rocă albă, crescând mereu mai sus spre cer și aruncând pe stânci umbre mereu mai lungi; iar apoi din albastrul stins al orizontului prinde ființă și sporește în valuri înguste și negre o pânză cu urzeala cenușie care cotropește pas cu pas cerul și își aruncă umbra de eclipsă peste întregul pământ, amuțind timp de o clipă nesfârșită foșnetul frunzelor și cântecul păsărilor, pentru ca după aceea, fără veste, să se vadă plutind deasupra prăpastiilor și a piscurilor, ca niște ulii, norii sumbri și umezi ai după-amiezii. Apoi se stârnește vântul, albele turnuri se irosesc, șterse din temelii, și perdele opace de ploaie se desfac peste văi și peste lacuri, înspumându-le luciul stins. Și uneori, spre asfințit, se sloboade furtuna peste fumegarea înălțimilor, purtând și sfârtecând aburi viforoși în al căror alb crâncen se istovește ultima lumină; iar

soarele coboară sângeriu prin zbuciumul norilor și prin năpustirile vântului ca într-o osândă fără iertare și totuși lasă în urmă-i, sus, pe albele piscuri de zăpadă pustie, suprema amintire a luminii, ca o cunună de visate dimineți.

Vântul umple cu puterea sa spațiul întreg și poartă cu el, prin întunericul norilor, sclipirile soarelui ca pe niște vulturi rotitori și ca pe niște rândunele fulgerând între pământ și cer.

Se scutură un nor trecător, cade o moale, scurtă, caldă ploaie printre raze de soare și aerul miroase a flori nevăzute.

Vrăjit este amarul cer și sufletul privește, prin straturile sale străvezii, în sine însuși.

Puternica amintire a mării dată de pânzele de cirus, topite, estompate într-un cer viu, cu ochiuri adânci, albastre, fluide, frământate, fremătătoare; lumina era răcoroasă, intensă, dar nu aspră și cerul făcea valuri și spume ușoare.

Ce am gândi, trăind pe meleaguri de pâcle sau de neguri joase, dacă un călător ne-ar spune că în țara lui aceste cețuri se înalță în văzduh și că pot dobândi acolo culoarea purpurii sau aceea a aurului și, îndeobște, cele mai intense ori mai gingașe culori?

Privită din adânc, marea își este sie însăși cer, dar cu mai stinse, tot mai stinse nopți și zile, veșnic pustie și de stele și de nori.

Tot spunem când una, când alta despre nori în general, dar sunt între ei deosebiri uriașe de chip și de sens,

și ce au comun oare, de exemplu, grelele cirezi de dihănii negre și informe sau trâmbele despletite de fum care întunecă pulberea sub năvala furtunii cu micul abur de cristal ce înstelează uneori, disparent, înaltele ținuturi întunecat-albastre ale zilelor de vară?

Între noi și imperiul morții se află din vechime sfântul aer, puternicul duh nevăzut al vieții, laptele ei diafan. El simțurilor li se destăinuie numai ca azur și ca vânt; el e albastrul luminii din șirul zilelor noastre, el mângâierea și biciul, răcoarea, el autorul atâtor mișcări, de frunze și valuri, de nisipuri și zăpezi viscolite, de albe pânze cândva, de nori și de umbre de nori. Lucrurile se leagănă, se umflă, se apleacă sub vânt, se zbuciumă, se frâng sau se spulberă, alunecă, plutesc, se înalță, tresar. Lucrurile foșnesc, șuieră, gem, vuiesc sau tună sub vânt. Iar lumea este astfel mai frumoasă și mai vie, și au un spor mai mic puterile singurătății în lucrarea lor.

În neîncăființă ființând, sub cer, atâtea lucruri își așteaptă ora.

Dintre cei care au văzut cerul, cei mai mulți vor fi întotdeauna morți. Și tot mai mulți, oricât ne-am înmulți sub cer. Astfel că, spulberate în aer, topite în ape, îngropate în pământ, sunt cerurile fără număr ale ochilor apuși.

Așa cum în lumina albă sunt ascunse toate culorile, în tăcerea zilei de azi se simțeau cuprinse toate sunetele cu putință ale acestei lumi și-ale oricărei alta.

Spre locul acela, un cerc infinit, o osteneală liberă, unde a fost, în depărtarea anilor, o lumină, un trup, o pedeapsă.

Benzi negre și benzi portocalii trase puternic oblic pe orizontul foarte albastru.

În zilele noroase și posace, pătrundeți cu gândul dincolo de bolta de ceață amorțită, în lumea zăpezilor soarelui, în fericirea albastră.

Aprindeți în amurg multe și mari făclii, tot câte șapte de fiecare dintre cele o sută de culori ale curcubeului;
să miroasă a nori, a aer, a vânt, a lumină, a noapte, a stele, a soare îndepărtat;
așezați-vă, îngeri, în patru zări și cântați, încet și limpede, cântecele serii, cântecele zorilor nopții;
îngeri dintre pământ și cer, nu stați degeaba în amurguri fade, prin copaci, ca niște păsări mohorâte, dați muritorilor priveliști noi sau înviați-le pe cele vechi, să fie ca și azi, un număr de clipe.

Ceva din noi pătrunde în lume și schimbă ceva: ardoare și fum, lumină, cenușă, o altă sclipire a stelelor.

Soarele părea explozia unui proiectil într-o pânză de apă mlăștinoasă și fără adâncime.

Cerul era bătut de vânt, de ulii și de nori și de ușoare stingeri și aprinderi, într-un păienjeniș de raze și de gene obosite.

Piatra și vântul nu-și sunt lor înșile piatră și vânt, lumina nu se luminează pe sine, ochiul nu se vede pe sine, dar gândul își este sieși gând și pe sine se poate gândi.

În rânduiala și statornicia cerului astral se-ascunde universul viu, înfiorat mereu de primeniri și de dezastre

al căror chip îndepărtat ni-l joacă oarecum, în cerul nostru, feluri de nori și chipuri de nori.

Nu numai cerul: poți privi așa orice. Căci totul se ascunde în propria sa revelație. Iar lumea întreagă nu este decât o falsă minciună.

Oare n-ar fi bine să putem vedea o clipă cerul și lucrurile lui cu ochii, cerului orbi, ai tuturor sălbăticiunilor de pe pământ?

În adevărul fără gând al unei trăiri nemijlocite norii nu par aburi pământești și își păstrează rangul de caști aborigeni ai cerului din cer.

Înălțimi în aburul orizontului, nori de pulbere, fum și vapori, erupție spirală din trupul de piatră al munților, cu mari pale de fum gri-mat și fin, iluminat ca de niște fulgere lăuntrice, iar în jur un uriaș amfiteatru de nori luminoși.

Adesea cerul tălăzuiește ca marea cu spumele ei, dar nu e de văzut decât rar așa, noaptea, sau în amurgul târziu, ca azi, când sus, departe de orizontul care se răcea încet, se vedeau deja ape adânci, întunecat-albastre și dungi de spumă nebuloasă, alb-fosforescente.

Cerul de toamnă, puțin gălbui, ca iluminat de o lampă slabă, acoperit de nori; jos, fumurile caselor de aceeași culoare par zeci de izvoare a căror curgere nevăzută se pierde în marea calmă de sus.

De prea cruda lumină, în lumea ochilor încep să se aștearnă peste lume, lin, din cerul crâncen, mari și ușoare umbre după umbre.

Către apus e o clipă în care albastrul zilei, înainte de a căpăta umbra și adâncimea întunericului, se decolorează spre occident până la un albastru spălăcit, diluat, apoi până la o strălucire albă, rece, fără adâncime. Între marea albastră a zilei și aceea de beznă a nopții, apele cerului rămân un scurt răstimp fără culoare și se arată de substanța eterului, apa luminoasă a zonelor înalte. La acest ceas conturele terestre sunt foarte nete și obiectele capătă culoarea metalică a întunericului.

Sunt lucruri care vin și trec și-ți fac un semn și tu încerci să-l spui și spusa ți-e deșartă sau greșită. Le-ai izgoni și parcă-ți pare rău de ele, că au de pătimit o vină care nu era a lor. Că trebuie să fie șterse din trăitul tău, și-așa puțin, n-ar fi nimic. Dar șovăi să le-arunci printre atâtea clipe duse fără urmă când totuși una au lăsat, așa cum au putut și ai putut. E trist că n-ai știut să spui cum urcă norii albi sub soarele de mai (cum au urcat în ziua-aceea, nu în alta), cum, altă dată, încercau să se înalțe, greoi, cu aripi ude, pierind de-această încercare, cum înspumarea lor se prăbușea, bogată și rece, peste meterezul aprig al orizontului, cum vorbe prea frumoase pot măslui puțin sau tulbura înfățișarea frumoaselor întâmplări ale unui amurg, regreți că n-ai știut să spui mai bine că erau tulburi și cenușii, cu vârteje cenușii și spume sumbru-albe (cum și erau, dar asta nu-i de ajuns), că luminile albastre, de oțel, tăiau într-un anume fel cerul întunecat și dur, că nu ai priceput prea bine cum este soarele din vis, că ai citit greșit în norii unei zile culoarea mării verzi, că nu e mare lucru să îți pară câteodată cerul ca o muzică ajunsă ție de mai departe decât cerul însuși sau să-l vezi prins silnic într-o urzeală rară, ternă și iremovibilă. Sau că nu este nimic mai migălos exact și nici mai plat decât să spui că ai văzut în cerul apos al dimineții delicate flori prelungi albe-roz-cenușii sau un cer albastru, puțin stins, cu

flori de cumulus bine înfiripate și statornicite, atinse de umbre ușoare într-o lumină dulce-obosită și răcoroasă, alta decât aceea, blândă și ea, care ilumina, în neființa unei alte zile, niște frasini înalți pe un perete de nori de culoarea ardeziei. Și la urma urmei poți să nu vezi, poți să și uiți cum se izbeau de stânci, ca valurile unei mări ușoare, norii suri sau cum ridica vântul spuma din întunericul mării spre cer ca pe o ceață, ca pe o zăpadă a privirii și-a părerii. Și oare cum a fost cu-adevărat acel rece tumult de nori prelungi și negri-argintii din luminile nopții sau oare de ce chiar de purpură ștearsă păreau pe orizont nălucile norilor? De ce vârtej de păsări mici pe sub nori de furtună, de ce chiar norii posomorâte vârteje și trâmbe de praf printre stelele albe? Și totuși lâncedă mocnea lumina acelei chinuite dimineți și totuși în tăcere și taină se nasc din țarină norii către cer și sunt destule zile a căror frumusețe din nimica alta nu se zămislește decât din umbrele nopții, dăinuind nevăzute printre orele lor, și altele în care, ca un abur greu și cald, viața urcă, în cercuri lenește și largi, către zenit. Să fie oare vrednic de uitare cerul acela îngust de mai ieri în care vântul se zbătea între crengi nărăvașe și norii năuci? Să nu băgăm de seamă cum se șterg adesea întocmai ca aburul unei suflări pe o oglindă? Și, printre stele, cum se mișcă? Fug sau curg, alunecă, plutesc, se alintă sau pier, dar în oare câte chipuri? Și cum să spui acele multe alte chipuri în care, din orizont în orizont, se înspumează în vântul aspru și înalt, sub stelele uitate, tenebrele acelui ocean, stropindu-ne din când în când cu stropi amari? Cât despre noapte, putem oare simți cum trece ea prin trupurile noastre ca o apă lină, ca o tăcut însuflețitoare otravă și cum alunecă prin negura viselor noastre astrele reci și trufașe, în vreme ce afară ard mai nestatornice stele în vântul negru și mut al nopții târzii și altă dată mai clemente stele își topesc lumina ca o rouă peste somnul nostru? Slugi proaste

sunteți voi, cuvintelor pestrițe și bastarde care spuneți cum doarme lutul greu și adânc sub șesul cernit al norilor pustii, visând nori în azur și lumină, ciriacee fumuri de gheață, aburi ai unui mare cristal nevăzut ce se desface și se despletește mândru minunat de sine. Sau cum că soarele se vedea azi (în care azi?) ca în fundul unei ape răscolite de fum și că o parte din visele noastre sunt tăiate din marmura sau din bazaltul eternilor nori, în timp ce, deasupra ochilor noștri închiși, în cerul străin, lumi mute se fac și se desfac. Și se târăsc atâtea gânduri nerostite între umedele aurore ruginii, cu iz de frunze moarte, și prăbușirea norilor în viforul vorace al amurgului, încât parcă auzi cum vorbele își cer iertare și se înalță stele și coboară stele peste moartea încă unei zile, iar dimineața se va reaprinde tremurând. Și dacă cerul curgea domol către apus, iar norii lui păreau purtați, amestecați în valuri albe, valuri sure de un vânt venetic nu-i poate vina nimănui decât a gândului sătul de sine și de lume, la a cărui margine de către neștiut norii stau uneori sălbatici și sterpi, așteptând parcă cine știe ce răzvrătire sau numai ca puterea umedă a pământului, mustirea lui de seve și de limfe să înflorească iar sub focurile soarelui. Și oare nu-i adevărat să spui, chiar dacă e degeaba, că, în dogoarea verii, mari nori albi trecut-au sub privirea ta dintr-un alt timp, deasupra lanurilor coapte, îndelung, că, altă dată, în umbra norilor bruni, lumina miezului de zi părea ca o lumină de amurg și-apoi, chiar în aceeași zi, dintr-un cândva azi devenit aproape niciodată, asfințitul nu era decât o pânză ușoară și fină de ploaie purpurie în adâncul unei lumi întunecate? Desigur, este treaba ta că ai văzut resturi de curcubee risipite de vânt, margini de nori cu dogori de zăpadă, că ai trăit un lin văzduh de toamnă și de lună și colbul alb și încins al norilor de vară și suișul năvalnic către soare al mirosurilor pământene și coborârea lor, cu el, în vechiul întuneric și o

atât de înceată ningere prin fumul unei seri. Dar nu e doar a ta dacă, jucându-te cu vorbele și răsfățându-te în alinătoarea ta mâhnire, s-ar întâmpla să fii un îndeajuns de bun, chiar dacă prea stângaci, mijlocitor. Sau doar un martor, gângav și uituc. Și totuși martor. Astfel că tot ai spus că cerul, azi, e ca o pâclă albastră care urcă din pământ, nu foarte sus, ori, altfel, că ziua însăși este ca o ceață, tot albastră, aruncată peste cerul înstelat, că valuri foarte mari stropesc cu spumă norii negri-verzi, că boarea acestei mocirloase și înveninate mări urcă prin dimineața și ea înstelată, că lacuri înfiorate de vânt își tremură lumina pe cetele de nori, că printre nori, alți nori, bat vânturi fierbinți și că zavistia lor stârnește neguri mari și rele. Nu se ridică norii din păduri și nu pornesc alene peste cer, peste câmpii și mări, umplându-ți gândul de rumoarea marilor alcătuiri purtate atât de departe în gloria lor? Și nu ardea un foc mocnit în norul acela târziu și vremelnic? Și nu par oare toți, din când în când, cenușile adânci și preaușoare ale anilor stinși, ale anilor arși, pe întinderile vagi unde sporește amurgul? Oricum, se poate întâmpla ca orice e părere și ispită și cuvânt al lor, amăgitor, părelnic însuși el, să vină către noi, să se întrupeze în noi dintr-o nevoie mai adâncă decât plânsul și ne poate fi iertat.

Ai visat o lume șeasă, cu plopi și drumuri sure, a cărei singură lumină era a flăcărilor unor mari ferigi uscate arzând domol pe orizont, într-o pânză de fum, pâlpâind și zvâcnind cu o neliniște posacă. Umbrele vagi ale lucrurilor tremurau, se legănau și se mutau, căci erau umbre de flăcări și totul se mai vedea o dată în apele mute și fără de luciu; greieri cântau, foarte mulți, și sunetele lor țineau locul măruntelor lumini ale stelelor noastre. Se simțeau și oamenii, dar nu se vedeau și erau de bună seamă nepăsători de cel care, visând, trecea printre ei, mergând spre orizont pe drumurile lor.

Sunt amurguri stinse când verdele pământului devine brusc mai intens, ca sub năpada mută a unui fluid verde, mai transparent decât apa, ori ca și când verdele întregii primăveri, urcat în cer ca o esență diafană, s-ar așterne în ora aceea pe pământ ca rouă, dând verdelui unei singure seri puteri fără seamăn și o noblețe cerească, făcând dintr-o singură seară un mare smarald.

Priveliști după priveliști, infinite, decupate și organizate de hazard, fulgeră prin magicele noastre cristaline, străbătând într-o altă lume, fără dimensiuni, de pure calități care se compun și se recompun feeric sub fluxul de imagini, calități din care cinci-șase au un nume și restul, fără număr, nu.

Aburi rari, albi, purtați de vânt în fundul cerului; alteori însă nu par purtați de vânt, ci parcă-și desfășoară tot mai sus volutele originare, cu întoarceri de fântână arteziană, cu vârtejuri elegante, cu împrăștieri largi, toate ieșind din puterea lor lăuntrică de expansiune și de înălțare; aceeași priveliște, răsturnată imaginar, produce altă impresie, aceea a unei căderi încete, ocolite, plutitoare sau a unei irosiri în genunea albastră, a cărei progresiv săpată adâncime o dezvăluie tocmai volutele de aburi, care coboară, coboară, apoi se pierd și pier; aburii aceștia par materia volatilizată care se desface întruna și se ridică (sau cade), ușoară, albă, curată.

Primăvară, după-amiază: mari fascicole de lumină galbenă, caldă și intensă sub un cer de nori omogeni albastru-violet puțin încordat ca după un tumult în zorii unei înseninări, și mai adânc decât cerul senin și adânc, ca și când ochiul ar fi fost gata să atingă în fundul acestor tenebre largi și calme stelele unui alt univers, sau poate grădinile iadului însuși, unde, în lumina închisă și gravă a

unui astfel de cer, apele curg vuind încet sub umbrele nemișcate ale lucrurilor și unde suferim de tot ce puteam fi.

Focul fluid și înalt al zilei de august își schimba din când în când culoarea, fremătând mai aspru, ca și când jos s-ar mai fi aprins câte-o pădure, câte-o mirişte, câte un sat.

Suflare este sufletul și, tot bătând, când molcom și când aspru, prin frunzișul clipelor, finit, nenumărat, spre seară s-a născut în lume, și vechi și nou, un foarte mare vis.

În câmpie râurile curgeau, iarba tăcea cu frunzele sub cerul fără vânt, soarele spre-amiezii stătea și nu stătea, lanurile se hrăneau cu raze și cu apă, toate erau cum au fost, toate erau cum erau, numai troițele târzii albeau în timpul răscrucilor, morții vechi se împăcau cu lumea, stelele nu se vedeau, tot mai fierbinte era praful adânc pe lungile drumuri, iar aerul plutea, bogat, înalt, visând mai multe feluri de singurătăți și de uitări.

Vom fi fost printre cei din urmă să-i iubim acestui pământ vechile umbre. Spre bine și spre rău, curând vor fi mult altele și altfel împărțite, altfel adunate, altfel risipite, iar ale norilor, mereu aceleași, vor fi cu toate-acestea altele, alunecând și stând printre noi alcătuiri și așezări, pierdute pentru noi în viitorul lor.

Viața nu e vis. Doar pare vis când flăcările nu mai sunt decât lumină, ceață și cenușă, și se descoardă corzile de arc, și sângele se face întuneric, și legile se pierd în noaptea lui, și cele nouă fericiri se fac tăceri, și orice răsărit pare departe, și orice semn devine numai semn.

Mici avalanșe de zăpadă, *à contre-jour*, de pe brazi intens luminați din spate de soare, par mici comete translucide, căzând prin ceruri de zăpadă și de cetini.

Cer tandru, nori blânzi, în rozuri irizate, peste șiruri de munți candizi și geroși, unde șuieră vântul de zăpezi — în singurătate.

Nori albi, umflați, după apus, pe fond gri, fără obișnuitul roz, cu vagi înfiorări pe conturul precis desenat.

Între ochi și stele duhul pământului se-ntruchipează în mirajele norilor, un ultim relief, o ultimă vegetație înainte de neomenescul nemăsurat și pustiu.

La urma urmei, pentru nevoile pământului ar ajunge o ploaie cenușie la trei zile și, în zori și seara, puțină ceață pentru rouă. Restul ar putea să pară un prisos și un prinos.

Ce searbădă, spelbă câmpie și, deasupra, cerul albastru și înspumat, plin de fiori și de vârteje, de umbre și lumini, de aprinderi gingașe, de stingeri solemne.

Norii — priveliștile viselor noastre, țărmuri pustii, lande dezolate, zărite peste viața noastră adevărată, la orice colț de drum, la orice ceas.

Răsuflarea umedă a pământului nu-i e vrăjmașă luminii, nici despot, nici roabă.

În seara sură cerul însuși se topea încet în apa și în umbra mării și venea cu ea, vuind, și se zdrobea, pulverizându-se de țărm, și-apoi se întorcea, ușoară ceață, în tenebrele de sus.

Se pot vedea în cerul nostru, către orizont, între mai și august, după apus, nori de praf cosmic, albi-albaștri-argintii și luminoși, gingași ca cirușii, însă de zece ori mai depărtați decât norii de abur și cristale și mai frumoși și nobili, în taina lor înaltă și străină, decât orice nori.

Aproape ca și cerul de albastră este umbra lucrurilor pe zăpadă, într-o zi senină, când soarele începe să decline. Albastră ni se-arată câteodată și cernerea de fulgi, de parcă însuși cerul s-ar desface și s-ar scutura ușor asupra noastră.

Uneori zeii par să calce peste noi și somnul nostru cu grija pe care o arată caii, să nu așeze peste noi copita grea.

Și tot jucându-se așa, spunând una sau alta, băgăm de seamă într-o zi că, pentru a iubi destul ce este de iubit, e prea târziu, oricât ne-am mai grăbi. Că nu s-a potrivit ce știm cu ce suntem și cu ce facem, ce vrem cu ce-ndrăznim și ce putem, ce ținem minte și cu ce-am uitat, ce e în gând cu ce-i în vis, nici ce devine cu ce veșnic este.

Din adâncimile apusului se-aude șoapta unor îndoielnice confesiuni, apostazii și abdicări, în timp ce prefăcuta lună tace, tace și ascultă.

Ai visat nori; erai parcă întins în pat, într-o odaie întunecoasă, și vedeai (printre gene, prin crăpătura oblonului?) o zonă dreaptă și prelungă, strict delimitată, prin care se zărea tumultul norilor zbuciumați de vânt într-o furtunoasă lumină lunară, un spectacol de o calitate și o intensitate care te-a făcut, în vis, să te gândești că asiști la un spectacol esențial, conaturat substanței universului și totodată să simți o mare bucurie, căci spectacolul era frumos și secret.

Un apus de iunie, fără focuri roșii, limpede și cenușiu, văzut de ici, de colo: soarele însuși, de argint candid, răsfrânt pe marginea marilor mase de nori de sub el, suri până spre aproape negru; la răsărit o priveliște rară: un sul uriaș de nori care părea linia de valuri izbite de țărm a unei mări mohorâte, cu vizibila înălțare și întoarcere a apelor, ale căror spume, pe creasta valului, erau bogate, compacte și fosforescente; spre sud însă cerul se deschidea larg, infinit și pustiu, cu câteva urme delicate de nori, unii suri, alții alb-sidefii, și cu câteva păsări negre rotindu-se în larg.

Aburul apelor lumii trece prin cer și parcă li se-aude răsuflarea și apoi, deodată, în golul somnului, ecoul distinct și însumat: de izvoare și râuri, de cataracte și mări.

În tăcerea în care n-o să mai fim în stare să auzim, prin șoapta primăverii, foșnetul norilor noi, în întunericul în care din tăcerea fără sfârșit a luminii o să rămână numai tăcerea.

Trec orele prin vise și visele prin ore și toate împreună se rotesc, cu lumini schimbătoare, în apa ușoară și neagră, în apa sfințită a nopții.

Astăzi urca, cu moii aburi ai serii fără veac, țipând ca niște berze, un stol de ursitoare.

Și noaptea trecea fără să pară că trece și nimic nu spunea, fără să pară că tace.

Ieșiți pe furiș din lucrarea și din tihna pământului și vă legitimați absurd prin cer, făcându-vă de cap cu lumina, culoarea zilelor noastre.

Astăzi era plin cerul, straturi-straturi, de întregul tău trecut, în așternuturi tot mai străvezii și mai adânci, până în întunericul unde adastă stelele și timpul.

Nori în trei planuri suprapuse:
fumurii cu vine albe, în mișcare;
masă opacă cenușiu-închis, cu conturul subțire de aur incandescent;
nori albi-cenușii, ușori și înalți.

Ce mâini clădesc, din marmură, în cer, tămâia mării.

Din pricina cerului de azi lumea părea doar o încercare printre multe altele, trupul fluid și fugace al unei avântate posibilități.

Dar în pântecele lor uriaș, în pieptul lor alpin nu este decât abur van, o bură ușoară nici măcar sălcie, o impalpabilă înrourare.

Cerul e plin de amăgiri: albastrul său, soliditatea norilor, ființa stelelor, alcătuirea constelațiilor.

Susură și murmură nori diafani în valuri gingașe curgând pe albia cu prund de caolin.

Ochiul trece vertiginos printre ei, dincolo de ei, ca printre niște mari spirite din altă stirpe, umplându-se de simțăminte nemărginite și vagi.

Mișcările și schimbările norilor, îndeosebi ale unor specii de cumulus, sunt maiestuoase și solemne, continue și neșovăitoare, ca și când ar fi determinate de o voință a lor sau de o putere nevăzută.

Brusc, sălbăticia se transformă în delicatețe și impetuosul val devine o peliculă sclipitoare și diafană care se întinde larg, cu o lenește grație, peste nisipul ud, având o margine foarte subțire de spumă, către uscat când vine și către apă când se retrage tăcută în albia mării.

Pisicile ar avea tihnă și timp să se uite la nori, oțioasele și visătoarele pisici.

Brusc fără soare, în umbra norilor săi, pământul fără slavă, întristat.

Cerul era palid, aproape candid, cu o înfățișare egală, și totuși pretutindeni variat, ca un amestec indefinit de arderi care ar urca din pământ și ar coborî din înalt, ca o fluctuare continuă de lucruri diafane pe care fața răsturnată ar primi-o pe gene și, cu o bătaie de gene, ar trimite-o până la limitele tăcerii.

Frumusețea lucrurilor și a lumii o simțim doar când accedem la o anumită înlesnire și libertate, dar nimeni nu știe încă după ce legi; și-apoi, când bănuiești, parcă îți vine să taci.

Cad în năvodul simțurilor și-apoi se mistuie în duh și nevăzut.

Nori fragezi umplu cerul de mișcătoare, schimbătoare umbre și lumini și parcă ne vedem, în cerul orizontului (parádeisos), tineri din nou într-un Eden mult mai târziu pierdut și mult din alte vini.

Cirus splendid ca o rețea fină și fluidă legănată de vânt.

Nori aproape negri pe un cer senin cenușiu-deschis.

Frumusețea fumului ieșind impetuos și hotărât din hornuri, în volute fluide și ușoare și pierzându-se în gol, în nimic, în necunoscutul inform.

Nimic decât lucirea cerului, parcă menită neschimbării în etern.

Astăzi norul era ceață și ceața nor, adică un abur rece în care totul era pierdut, și cerul, și pământul cu arborii lui, prefăcuți în năluci albe-sure.

Ninsoarea grea strămută norii pe pământ și îl îngroapă în bogata lor tăcere.

Puțini au harul de a trăi cum se cuvine clipa. Nu de-a se bucura mărunt, grăbit și speriat de ea, în umbra morții. Ci de a face din prezent, care e singura realitate, ceva mai mult și mai puțin decât o întâmplare: act, contemplație și pasiune, plin de puterea ce și-o trage, cu rădăcini și ramuri mari, din tot ce-a fost și credem că va fi, dar mai ales din forța lui internă de a fi cu-adevărat și de-a-și ajunge, după măsura adevărului și a iubirii puse-n el.

Un uriaș promontoriu stâncos, din albă rocă nebuloasă, cu crestele ca o fumegare de valuri în sfărâmare, cu poalele pierdute, opaline, striat orizontul de dâre ca de vânturi, de dungi vinete, delicate și suave cu toată grava asprime a priveliștii.

Nori albi-suri, stinși, prinși în mari văluri străvezii, ușoare, parcă legănate pe o apă, sub cerul albastru.

Cirus alb cu cirus gri, în vârteje amestecate sau în mari despletiri elegante și ca fluturând în cerul verde-pal.

Cerul întreg un curcubeu, cu marginea albastră în întuneric, cu cea deschisă, în aurora.

Înaltă prăvălire de ape diafane pe buza unui nor în amurg.

În amurg, dinspre apus, o trombă neguroasă urcă spre zenit în inele groase și bogate, apoi puterea ei scade și, împrăștiindu-se într-o dulce alunecare peste tot cerul, se descarcă, se ilumineză în forme tot mai suave și mai pierdute, cea mai solemnă și mai clară purificare exprimabilă într-o formă vizibilă.

Furtuna potolită, floarea veștedă, minunea câtorva amurguri, roua zorilor, facerea și desfacerea norilor și a gândurilor ne mai așteaptă oare undeva pe alt tărâm, iubite cum ne-au fost?

Să avem o moarte fără identitate, dar fără odihnă, în ceva mai vast, ca a râurilor în mări.

Devenirea fiind ceva care este și nu este în aceeași clipă, în lume trebuie să fie mereu ceva triumfal și ceva trist, o față de lumină și una de umbră întoarse spre trecut și viitor, tangente fiecărei clipe.

Aproape întregul cer acoperit de un văl de cirus transparent, vizibil numai în locurile, multe, în care era fin încrețit de vânt, dând iluzia valurilor mărunte de apă sau nisip și o înfiorare delicată.

Complex de cirus: plăci în descompunere, agregări vagi, spre cumulus, moutonnements, pânze sfâșiate, fulgi, totul prins în pânze ușoare de păianjen; dedesubt, o aripă ușoară, delicată, cenușie (cu tonuri roze necrepusculare), foarte frumoasă.

Nobile văluri ușoare, violet-cenușii, palide între blânda lumină apusă a serii și întunericul impalpabil și mut, cu pas de catifea.

Lumina de august, intensă, uscată, cu desăvârșire curată, conferă conturelor o evidență neobișnuită, lucrurile par cufundate într-un lichid mai limpede decât aerul, care le dă culori mai vii și scurtează distanțele.

Nori de seară fac din cerul, încă neaprins, zece ceruri, fiecare ochi de cer cu albastrul său:

nobilul,
suavul, inocentul
transparentul
verzuiul etc.

iar sus, în zenit,
albastrul cel mai nobil,
puțin cărunt,
totodată mut și adânc.

Norii aceștia ai iernii sunt locuiți de corbi care coboară uneori pe pământ, în ceața ninsorii.

Prea încărcați de sorți, pustii de soartă, treceau azi norii între întâmplări și stele.

A căuta înseamnă una dintre-acestea: să te înalți, să te cufunzi, să mergi departe. Orice găsire poartă-n ea măsura uneia din trei.

Și-așa, cum stați și treceți și veniți, păreți închipuiri ale propriei noastre esențe și-aveți răcoarea rădăcinilor și-a mării.

Putere să despartă au locul, timpul, atâtea locuri ce se află între loc și loc, atâtea întâmplări ce umplu timpul și, între ele, chiar uitările, uitarea.

Astăzi trufașa răsuflare a mării mirosea a norii mistuiți în trupul ei.

Fără întindere și fără loc, sufletul e plin de-atâtea spații și toate lucrurile își găsesc în el un loc.

În căderea moale a serii de iunie pe cer se perindă imagini de seară alpină, culmi și prăpăstii de zăpadă argintie, arzând rece pe culmi într-o lumină tăioasă, umbrită pe pante de o cenușă argintie și ea, cu fiorul unor întinse singurătăți, totul pe un perete omogen și sumbru, ca o noapte de cenușă, o noapte străbătută de cernerea infinită, monotonă și egală a unei cenuși cerești; din unele culmi, largi fluturări, ca fumegarea zăpezilor bătute de vânt; prefaceri puternice, dar mute și pustii, cu o tristețe în ele.

Vântule, mângâie îndelung luna fierbinte și posacă, răcorește-o cu nori înspumați, încrețește în juru-i apele cerului.

Cerul a înghețat și mătură vântul pe el, de la o zare la alta, pulberi aspre de zăpadă.

Dintr-o dată șesul prăfos și sterp al gândurilor noastre se umple de mirosul verde de mușchi adânc și reavăn, adus din nori, de vânt.

Mirosim flori impalpabile și amare, care au înflorit altundeva și în alt timp.

În seara aceasta cerul pare să se fi descompus sau destrămat, puterea luminii declinând, dar nu spre întuneric, ci în coeziune și omogenitate — ochiuri și filamente de albastru alterat, de strălucire spulberată, de luciu tern.

Un flux stingher de nori se lovește de lună și se revarsă, cascadă ușoară, peste ea, strălucind cu ea și murmurând cu vântul.

Luminile aspre și blânde ale cerului, creșterea și scăderea lor, umbrele line sau răzvrătite, ritmul luminii, spațiul imens și liber, vânturile, viața cerului.

Într-un vechi august fără an, lumina grea a miezului după-amiezii, priveliști vulcanice și infernale în amurg, lave stacojii și fumuri cenușii-albastre urcând din văile ascunse și un miez de noapte alb pe dealurile verzi-albastre.

Ploaia a stat în amurg și, prin aerul blând și auriu, cețuri vălmășite plutesc, albe și pure, în susul văilor printre umbre, ca duhuri renăscute ale ploii, prinzând în avântul lor, până la amăgirea ochiului, și stâncile de sus, care răsar și pier o dată cu ele în vântul molatic al serii.

Ninge îmbelșugat și fără vânt peste multele ape, peste țărmuri, totul părând, din cauza atotcuprinzătoarei căderi, că urcă încet și fericit către răcoarea obscură a cerului, știind prea bine că nu o să-l ajungă niciodată, cum nu ajung nici spumele năvalnice și albe ale valurilor până la zăpezile pustii unde au fost până mai ieri nisipuri luminate și fierbinți. Iar printre fulgii infiniți, cenușiu-albi, care nu pot să umple hăul mării, deasupra atâtor lucruri albe, răcoroase și cu neputință, plutesc fără de gânduri, tineri, pescărușii albi.

Cărarea aceasta pașnică suie ocolit printre mesteceni și, pentru că e vânt, pare să ducă spre cerul depărtat și incert de-a lungul unui crâncen zbucium fără nume și etern.

Fără fierbintea putere a soarelui, apele, nerărite, n-ar părăsi niciodată, ușoare, pământul și aerul ar zăcea inert ca o apă stătută, ca un ocean mort.

Cer jos, opac și sumbru, ca o rocă de gresie mâncată de vânt și de nisipuri purtate de vânt, pe care pâlpâie lumini negre, ca și cum pământul ar fi o apă care își joacă reflexele pe cer.

Ceva cenușiu și vag cu numele de zi se desface încet din întunericul norilor, din aerul tern și nisipos.

Munții care străluceau sub astre nu mai sunt, nici astrele, nici cerul, numai o ceață galbenă care atârnă în falduri grele și veșnice peste pământul fără cer, ale cărui linii verticale nu mai au elan, o lume de zboruri retezate, umilite.

Sunt ceruri zâmbitoare, înflorite, feminine, pline de lumină lină și ușoară, pline de parfumuri calde și de fluturarea nevăzută a miriade de aripi albe.

Puține lucruri vizibile se prefac atât de mult și-atât de repede sub ochii noștri ca norii.

Indiferent de cât durează fiecare lucru, toate participă la aceeași eternitate.

Față de orizont e mai întunecat zenitul zilelor albastre și mai luminos al celor cenușii.

Nobil-insana și senina voluptate a cauzelor dinainte și dintotdeauna pierdute înscrie azi pe cer un semn obscur, în timp ce, în unghere dubioase și în derizorii ambuscade, sunt măcelăriți poeții lumii.

O, cât de dulce a fost ieri pustiul dimineții.

Curând după ivirea lunii noi întregul orb umbrit al lunii poate fi văzut în stânga secerii subțiri într-o lumină slabă, cenușie, uneori albă-lăptoasă și mai tare: este, răsfrântă, însăși lumina pământului bătut de soare și este schimbătoare după cum emisfera dinspre lună este mai plină de oceane sau de continente sau de nori.

Ploaia biciuiește ploaia, se autoflagelează vântul, se pedepsește cu nesaț lumina, *psyche tou kosmou heauten timoroumene.*

Cerul înalt poate fi uneori sterp și lutos ca pământul sterp și lutos.

O clipă, o scurtă clipă, printr-o desfacere a ceții adânci am mai putut vedea soarele: o cometă bătrână și rărită, o cometă gata să moară în zdrențe ruginii, printre nevăzutele, albele stele nepăsătoare.

Cerul uriaș face ape și umbre și îl străbat lungi înfiorări ca ale apelor încrețite de un mic vânt trecător; și nimeni nu se uită la el.

Lumina trece spre pământ ca printr-o mare emisferă de sticlă roasă, fără lustru.

Par uneori, în cerul dimineții, rămășițe de noapte, un întuneric uitat în lumină.

Uneori, la o cotitură de drum, zărești în mijlocul cerului un nor miraculos, un nor care nu seamănă cu norii ceilalți: un nor străin și rătăcit, cu un freamăt tumultuos al formei sale aberante și, în spuma și fumul său radios, fosforescent și întunecat, cu ecoul altor lumi, ca întoarse din ape limpezi și adânci. Privește-l bine, căci n-o să-l mai revezi în lumea aceasta; iubește-l ca pe un fiu al clipei, căci destrămarea care îl pândește (și care face parte din el ca o frumusețe) nu iartă și este mai rea decât moartea și decât nimicul; ascunde-l în ochiul tău și în inima ta, ca să-l mântui, ascunde-l și păstrează-l. De unde știi? Poate va fi o zi în care va trebui să trecem dintr-o lume în alta și vom pluti, liberi și singuri, între două destine, o zi întreagă. Atunci vom scoate din inimi o mare și un cer numai ale noastre și norul cel frumos va mai trăi încă o dată în blânda, ostenita și ingenua lumină; iar valurile îi vor spulbera și recompune imaginea, vor aduce răspunsul orizontului gol și ne vor mângâia, în tăcerea aceea vastă, cu glasul lor deșert.

Copil, ți s-a părut ciudat, de necrezut, că doar un sfert din fața pământului e de pământ, că restul e un necuprins de apă: o apă de culoarea cerului senin.

Cerbi suri cu coarne albe trec prin fum, fugind din lumea noastră, apusă, undeva.

Trepte imense opalescent albastre urcă spre zenit, iar luna cheamă și topește norii, nemiloasă și bătrână.

E iarnă pe pământ și, în cer, o despletită, amețită vară.

Luna să fie ca o meduză, dar nu gelatinoasă ci cristalină, ca un conglomerat de cristale de silex?

Între întunecata ardezie, aproape perfect plană și cu o sclipire mohorâtă, a acestei mări pierdute și cerul stins și gol erau doar biete amintiri mușcate scurt și rău de câte-o zbatere de vânt, erau doar amintiri fără nume și chip.

A trăi înseamnă a trăi viața ta și totodată atâta din viața lumii cât încape în viața ta. Iar lumea însăși trăiește o vreme împreună cu tine.

Azi soarele părea un aprig roi de stele în surghiun.

După-amiază de decembrie, în pustietate, cu cerul rar, cenușiu, dar, uneori albastru-palid, ca într-o amintire ștearsă.

Explozii, erupții, tăcere, apoi întinsa ierbărie a cerului arde în flăcări joase și mocnite.

Este mereu la fel. Este mereu ca într-un vis fără să fie niciodată vis. Tu stai la țărm, la începutul serii, cu fața către larg, și valurile vin spre tine, care stai privind, greu de păcate, măcinat de răni, și valurile vin fără răgaz, rând după rând sub cerul fix, înspumate, urlând. Se năpustesc către tine din toată întinderea mării, urlând fără priviri, și nimic nu le poate vreodată opri. Însă mereu, ca într-un vis, nu te ajung, ca și când valurile și cu tine nu ați face parte din aceeași lume. Și îți curg, străine de împrejurări, trecute lacrimi pe obraz, și ți se scurg, de nici un vânt uscate, în apele străine ale mării, iar tu ești treaz și nemișcat și greu în acest fel de vis și indicibil de absent de peste tot.

Lumea dinafară și cea lăuntrică sunt de alt ordin, iar raportul care se instituie între ele e mijlocit de ceva care le cuprinde și le constituie pe amândouă.

Flacăra zilei a ars, iar cerul e ca o vale de funingine și scrum.

Flacăra zilei înăbușită scurt în niște mlaștini trecătoare, un fum gros de flacără înecată, un sfârâit de apă arsă, uriaș.

Se întunecă apele în umbra norilor, sub cerul albastru, el însuși o umbră.

Cerul acesta de toamnă pare năluca pădurilor moarte.

Cerul pur poate părea uneori adânc, dar nu are dimensiunea întinderii, sentimentul nesfârșitului de câmpie terestră decât la marginea câte unui banc de nori albi, etalați și exangvi.

O parte dintre sentimentele noastre sau mai exact dintre anumite determinări ale lor sunt de obârșie cerească. Din ele emană o mișcare care tinde să cuprindă lumea întreagă.

Privește mereu și îndură mereu și bucură-te că de fapt totul ar putea fi altfel și bucură-te că se întâmplă să fie tocmai așa și că datului și mărginirii poți să-i răspunzi cu nesfârșita libertate a iubirii, care este totodată acceptare și depășire a datului, încătușare și vis.

Iată-i: par luminați dinlăuntru de un foc central, un sâmbure astral care își pierde din putere către suprafețe, un foc roz-alb și trist, încet-mistuitor.

Cele mai multe clipe din vreme și din univers nu sunt în nimeni nici trăite, nici rămase.

Cerul e veșnic plin de nașteri și pieiri și veșnicii, de infinite zboruri undeva oprite, de lacrimi niciodată plânse și de o bucurie fără țărm și fără leat.

Ce se urmează-n timp își stă alături în eternitate, clipă a clipelor și absolută conființă.

Trec tauri reci prin ochii întunecați și înstelați ai multor adânci valuri.

Un larg deșert cu ondulații fine, dintr-o materie cenușie, pătat cu tonuri mai calde, un deșert molcom și nostalgic, așezat pe cer cu fața în jos; sub el, pe orizont, iluzia unui mare lac în care parcă se prăvălea, absorbită, lumina întregului cer fără soare, reconstituindu-se un fel de lumină solară topită, difuză, lucioasă fără a fi strălucitoare — un miraj fermecător.

Nor curios (cirocumulus?), alb cu umbre acuzate, cenușii, cu reliefurile în jos, ca un șir de munți insulari, cu temeliile pe cer și cu crestele spre pământ, cu adâncimi de stâncă bizară, dură și fluidă, cu prăpăstii de ceață și asperități vagi, dând, pe albastrul tare și vuitor de lumină, vagului, flou-ului, o evidență ciudată, pe care n-o au altfel decât liniile pure și ferme, ca niște statui perfect distincte ale informului și ale incertului.

Nori de toamnă: culori încă vii, dar mai delicate, mai fine și sugestia unor fenomene pure, a unei frământări curate, a unui joc de lumini calme și fără prihană, într-o răcoare edenică din care lipsește orice crispare, orice congestie, orice efort; aburii nu mai par emanația pământului, ci fenomene cerești; și încă ceva, care ține poate de unghiul luminii, de temperatură, de umiditatea atmosferei, de puterea scăzută a soarelui, de pulberea din aer, ceva

paradiziac care nu se poate spune: un dar al luminii de toamnă.

Astăzi la amiază treceau peste cer norii, mulți, ca niște convoaie uriașe de mari păsări albe și ușoare și era cerul plin de aripi și înalt și foșnitor.

Vântul din întuneric când abate și târăște norii de fum printre ramuri, înecând felinarele în ceață, răpindu-i până la lună.

O mare înspumată și gingașă, pustie însă primitoare, în amurg, printre ziduri, peste osteneala prăfoasă a pământului, iluminată ca de o candelă uriașă, cu miros de vânt și întinderi curate.

Prin pârâiașe și băltoace apar răzlețe priveliști ale cerului din adânc.

Zile limpezi deschise în întunericul iernii, lucirile blânde ale soarelui și un dulce, tandru cer sprijinit și legănat pe crengi subțiri și goale de mesteacăn, cu pete albe de nori ca resturi de zăpezi topite, un lichid albastru și curat cu miros de zăpadă și de lumină, sufletul îl bea, cu vântul în aripi, ușor.

Deasupra pădurilor toamnei cerul pare cuprins de un incendiu verde.

Azi toate curg către nord, cerul, norii, aerul, într-un murmur ca de râuri mari.

Soarele are o lumină apoasă, în cerul clar și pal razele sale par veștede și reci.

Zi senină de arșiță cu aerul aproape negru, palpitând de scânteieri.

Focuri albe fug prin apele viscolite ale cerului limpede, razele de lumină par fluturate de vânt.

Pământul cald de vară lunecă lin spre norii grei și albi.

Zăpezi fosforescente și pulberi brune în amurg parcă stârnite de căderea soarelui sub orizont.

Sus, vântul poartă pulberi de pustiuri sau vulcani, dând norilor furtunoși o față feroce și sinistră.

Un cer bolnav și putred, verde-galben, cu stele late pe el, fără raze și luciu, cu fulgere roșii printre ele care, atingându-le, le făceau să se umfle și să plesnească fără sunet, lăsând un fum și pierind în apele colcăitoare ale acelui cer, toate pe rând, în tot mai mult întuneric și groază.

Zi de lumină intensă, cu umbre de nori trecând peste stâncile care păreau că se aprind și se sting, că se mută, că se frământă ca valurile — iar marea era nemișcată, cu o sclipire sticloasă.

Insule palid-liliachii pe apele imense, adânci, liniștite, transparente, tăcute; par să aibă cununi albe de spume pe țărmurile lor, dar zbuciumul apelor e prea departe și e mut.

Ne-am învățat și nu mai simțim destul de puternic mișcarea patetică a schimbării cerului și a luminii, trecerea de la o lume sclipitoare, multicoloră și suavă la alta: se ridică din zare incoercibili și cotropitori norii negri și cuceresc în zbor greoi, fără răgaz, tot cerul, închizându-ni-l

și cufundându-ne în tenebre, spaimă, tristețe și bătându-ne cu bice grele și ude de apă și de vânt ca într-o pedeapsă sau ca într-o sumbră purificare.

Un copac cu frunze ca un fum argintiu se zbuciumă de vânt și deasupra lui stă, calm și ușor în palidul cer albastru, un nor ca un fum argintiu și arborele pare nins cu substanța norului sau norul pare exhalația delicată a arborelui; în jur, altceva, culorile înflăcărate ale locului și ale verii.

Octombrie de lumină. Soarele de argint fulgeră răcoros într-un univers de argint sub gheața limpede a căruia stăruie, bănuite, fostele culori ale cerului, ale pământului și ale apelor.

Gerul și-a dizolvat ardoarea într-o lumină sidefie și sunetele încep să se audă, încă moi și fără avânt.

O zi senină de vară, atât de strălucitoare încât apele reci sorbiseră întregul albastru al cerului, lăsându-l alb ca o zăpadă căzută de curând.
Lună, astru de multe ori mort, preoteasă și fecioară, azi în grădina ta urcă din apele negre ale nopții, printre vânturi, nori de tămâie și de șoapte întru slava ta.

Da, niciodată un zbor căzut de zaruri nu va aboli hazardul, așa cum niciodată nimeni nu ne poate stăvili de a preface întâmplarea în formă, însemnare și destin. Suntem copiii răsfățați ai lumii.

Se pot visa și ceruri care nici n-au fost, nici nu pot fi.

Spre dimineață, vântul, bătând luna, stârnea ușoare sunete de bronz și parcă-i risipea lumina printre lucrurile nopții.

Negrul, cenușiul, albul nu sunt culori, ci doar (mai mari, mai mici, adevărate, iluzorii) nestrăluciri și străluciri ale luminii pe fața lucrurilor din această lume. Iată amăgiri: nici fulgii de zăpadă nu sunt mai întunecați, cum par, ca norii care-i cern și nici, decât aceiași nori, mai luminoasă neaua așternută.

Nu știe carnea norilor ce e durerea, pofta, sațiul, mormântul.

Orice conștiință finită se poate lua drept obiect al ei, la infinit, ea însăși acestui regres infinit putându-i (putându-și) fi obiect mereu depășit și mereu mai bogat de propria neistovită includere în sine. Sfârșitul fără început al acestui proces se poate găsi doar într-o conștiință infinită.

Printre crestetele înalte ale brazilor curge și se răsfiră vântul ca un râu nevăzut cu miros de foarte depărtate stele.

Câteva ore albe și adânci, apoi din mare crește un vânt albastru, lin biciuitor.

Pe partea cerului de unde soarele se îndepărta, o culoare de apă, palid-verde, străvezie și tremurătoare și uneori înfiorată de o onctuozitate lucioasă care nu era nici nor, nici ceață, ci doar lucrarea toamnei în cer.

Iubește-i primăverii și umbrele, cruzimea, răzvrătirea, zâmbetul echivoc, iubește-i ceții albul întuneric, iubește-i mării nepăsarea și uitarea.

Albastru fără val și fără fund, insubstanțial, și alb învolburat și dens, peste pământul verde, galben, în îmbelșugata amiază fierbinte a zilei și a verii.

Fumegă munții, arși de foc și umeziți de apă, fumegă calm, ca niște mari troiene, ude, de scrum.

Șirag de nori cu culmile azvârlite în sus, apoi întoarse rotund înapoi în spinare de val care se sfârșește, biciuit și înspumat, în sine însuși.

Sunt părți de cer adânc senine însă neajunse de puterea soarelui și de lumina care îi dă restului de cer mânia lui scânteietor albastră. Și par noptatice, mângâietoare, răcoroase, nobil triste, împărății ce și-au pierdut sau își așteaptă, fără amăgire, slava.

Din haotica vale invizibilă țâșnesc vertical în amurg cinci trombe alb-cenușii cu irizări albastre și se pierd între nori.

Munții ca niște umbre printre norii uriași — fumuri groase și reci urcate din văi, întâi târâș, apoi în zbor greoi.

O să ieșim vreodată din cenușiul rece, inert și sordid, din cenușiul compact și imens, din dimineața de cenușă pietrificată?

Spre miazăzi cerul e cenușiu ca oțelul, un cenușiu care pare să aibă în el o strălucire reprimată, ca aceea a unei săbii în întuneric.

Bate crivățul greu de o tristețe a nimănui, adunată de pe mari întinderi, încă din trecutul adânc, și sporită cu fiecare rând de oameni amestecați confuz sub mâhnirea fără nume adusă de vânt dintre stele.

Alte ceruri vor încălzi și alinta mugurii aceștia palid-verzi de frunze și vor cânta și sclipi în vânt și vor cădea veștede în noroi, sub ploile târzii, dar numai cerul primăverii timpurii este destul de rece și pustiu ca să stea asupra lor în muta ascultare a sevei care urcă, urcă mereu și o aude, doar pe ea, cerul tăcut.

Norii de ieri erau, în lumina verde, subțire și apătoasă, o rece greutate plutitoare, ca o masă de alge cenușii într-o mare stătută.

Un nor în care lumina tremură și sclipește ca în multele frunze, ușor adiate de vânt, ale unui frasin bogat.

Un gol enorm în jur, plin de ecouri, și sufletul la mijloc privindu-se în infinite oglinzi — și plângând.

Un sumbru ocean cu ape grele care nu e decât crusta, spuma întărită a unui abis haotic, a unui univers de ceață gălbuie fierbând orb în abis.

O pânză ușoară de aburi pe cer schimbă *toate* culorile pământului.

Azi lumea pare un fluviu trist, cărând cu el lucruri nimicite, sub cerul pustiu, în tăcerea aridă.

Dedesubtul apelor de sub lumină, ușoare și sălcii, ale acestei mări (care e uneori, ca toate mările, chiar neagră) este, mai grea, o altă mare, stătută și moartă, pustie de

nașteri și pieiri, o tăcere fără stele, o genune otrăvită de unde pleacă și apoi se-ntorc numai amare vise, stoluri de vise amare și oarbe.

Suntem astfel făcuți încât cea mai măruntă diferențiere într-un câmp al ființei funcționează ca un semn și, încă de la primul, se constituie într-un limbaj pe care îl interpretăm și-l transferăm în idiomul nostru. Suntem o stirpe de traducători. Sfârșitul lumii pentru noi nu e substanțial, ci doar o neutralizare absolută a sistemului de semne, ori al lumii, ori numai al nostru, o afazie cosmică, ori o definitivă incapacitate de transfer.

Lume făcută din aburi și din lut, te poți tu oare bizui pe propria-ți esență?

Într-o priveliște oricare lucru are rangul său de strălucire, și anume, de la cel mai mult la cel tot mai puțin, cerul albastru, proaspăta zăpadă, norii albi, zăpada veche, iarba, pământul uscat, pământul umed, râurile, bălțile, oceanele adânci, iazuri și șanțuri.

Călătoresc prin cer esențe fragile, emanații de ierburi și copaci, de margini de drum și grădini, de colburi încinse sau ude, de bălți, de fânețe și țarini, de zile și nopți.

Explozii enorme și roze, la orizont, vor să sfărâme din cer blocuri mari și grele, străvezii, cu galbene lumini vagabonde înlăuntrul lor.

Lumea acestei clipe nu e făcută din pâine și din miere, nici din carne dulce de fată. Este făcută din nori și din umbre de nori. Din peisaje ale minții, poroase ca aerul, în care bărbați și femei sunt ca niște copaci în mers și ca niște trestii clătinate de vânt.

Imensa, vaporoasa întunecime a verii se așterne pe ei ca un ocean fără valuri, un întuneric răcoros, fără substanță și formă, în care pluteau, un întuneric a cărui fragranță era a globului însuși, un dulce parfum împrăștiat în valuri mari de aer.

Zi albă, fără aburi, fără duhuri, adolescent gol pe-o margine de apă și de umbră.

Orbul sinistru și lunar al soarelui, răsăritul acoperit de mâzgă și, mai departe, mase grele de nori stătuți și acri, namile tâmpe.

Cum câteodată bucuria și tristețea pot uni apele lor și curge împreună, murmurând fără de țel un cântec nou.

Aceste sălcii plângătoare, ca niște mici cataracte de ceață, care umplu încet apele lacului de seară sură și de umbră de fum.

Transcendența este latentă în senzația pură și s-ar putea dezvălui în ea.

Trec norii prin castanii plini de întuneric și parcă murmură, parcă foșnesc și parcă tac.

Rețea foarte fină de cirus trandafiriu bătută de soarele apus, purtată-n sus de vânt spre ultimul rest al luminii.

Senin incandescent, apoi înnourare de furtună și, sus de tot, nepăsător de fulger, de trăsnet și de vânt, sub norii întunecați, grei și fremătători se rotea, netulburat și larg, un uliu apoi potop cu grindină care s-a așternut pe jos ca floarea albă scuturată din pomi primăvara; apoi,

prin bezna răzbunată, a început să fulgere cald și galben soarele, scăpătând peste lumea curată.

Ieri cerul era gol de semne și pustiu de soartă.

Nori adânci, de scrum, într-o după-amiază calmă de noiembrie, iar lumina, lumina galbenă, intensă și caldă, fără soare vizibil, lumina unei torțe pământești arzând drept și lin în aerul pașnic, într-o lume ascunsă de cer, lăsată doar ființei pieritoare.

Aici, în fundul văii cerului, uităm adesea că locuim laolaltă cu toate stelele văzute și nevăzute în aceeași lume.

Casa și mestecenii ei stau în bătaia unei raze scăpate prin bolta indigo a furtunii ce vine, stau înconjurate de întuneric ca într-un vis, albi, verzi într-o strălucire nepământească, calmă și proaspătă și castă, pândiți de o mânie trecătoare.

Jocul vântului și al norilor; norii nu flutură și nu se zbat în vânt, ei amortizează mișcările și impulsurile vântului, le transformă, le prelungesc în mișcări ușoare, lente, maiestuoase, le descriu traiectoria pe cer, le iau forma, se pretează, lent și indolent, capriciilor lui, într-un abandon plin de demnitate.

Noapte: 3/4 din cer perfect curat, restul negru ca un colț din noaptea eternă, cu marginea lividă în lumina infernală și dulce a lunii nevăzute.

Apus încărcat, cu o fereastră dreptunghiulară în norii groși și vineți care descoperea, în alt plan, plăci simetrice de cirus alb-metalic, iar în fund, în adânc, abisul înfiorat de stingerea soarelui apus.

Volubile discordii ca ale unor tinere vânturi ale primăverii care se învălmășesc și se înfruntă în joacă o clipă în cununa unui ulm. Ca să se irosească apoi în tihna luminii.

Simțim noi oare mereu ce departe este între nori și stele? Se clatină o stea și cade dacă trec umbre, aparențe, între noi și ea?

Ce bine-ar fi, după ce mori, să poți păstra în tine, nescăzută multă vreme, nimic mai mult decât, chiar fără asupra ei dogoare, lumina uriașă și tihnită a zilelor de vară care ți-au fost date, simțind că ai lăsat în urmă doar un spațiu de fum.

Pe cerul nici unei zile a lumii nu se află scrisă data ei.

Din destrămarea orei n-a mai rămas nimic decât un zbor de clipe în nimenea rămase.

Eternitatea nu se află în durată, ci în clipă, iar largul lumii este în adâncul ei.

Când, zodiile vrând, te afli la sfârșitul multor lucruri, dar nu și al celor pe care le-ai dorit așa, privește cum se lasă, dulce-străvezie, pleoapa serii și cum, preafericită, ziua adormită se avântă în veșnicul ei vis al altor lumi.

Inima neagră a norilor, inima albă a flăcărilor, inima verde a valurilor.

Dincolo de toate formele se află, mereu egal cu sine, nu nimicul, ci un întuneric mut și fără cruțare.

Dar și acuma încă, atunci când aerul acestei lumi devine prea vâscos, prea greu sau prea amar, ți se întâmplă

uneori să auzi lângă fereastra ta un fel de dulce foșnet de aripi, să simți pe obraz o răcoare ușoară.

Zi senină, limpede, înaltă și fierbinte de august; și vântul bătând aproape aspru în liniștea deplină, în limpezimea incandescentă, clătinând arborii, șuierând ciudat, necoborând în praf și nestârnindu-l, un vânt nesecetos și singuratic.

Veniți purtând peste arborii noștri umiliți de praf lumina mărilor verzi, înspumate și reci.

De ce, în trecerea voastră zadarnică, venind din vânt și ducându-vă unde numai voi știți, mângâiați cu atâta iubire pomii desfrunziți de pe culmi?

O noapte de nori grei peste mare, aprinsă fără istov de fulgere inaudibile și uriașe.

Limită incertă între cerul și marea părăsite de culoare, aproape albe în amurgul calm și insonor, amurgul alb cu o vagă strălucire fumurie, așezată în dulci straturi pierdute în spațiul fără ecou dintre apă și abur.

Sunt nori care nu mai înseamnă, în noi, decât depărtare. Și oare depărtarea ce-i? Făgăduință și ispită, năzuință amorfă, proiecție în nevăzut a neștiutului. Dar și leac împotriva promiscuității universale, chezășia reciprocă a tuturor locurilor că își vor păstra secretul, pierdute pe aria lumii, ferite, atinse ușor cu gândul, de departe. Nu toate sunt de-a valma, în văzul și auzul tuturor.

Soare trufaș, ce-ai zice să te stingă într-o zi un mare vânt sau cotropirea umedă a norilor zănatici?

Cerul senin, privit intens și adânc, nu e o baltă de culoare moartă, ci o transparență adâncă și vibrantă, înfiorată de umbre și lumini, pulsând de razele stelelor nevăzute.

În noaptea aceasta cerul freamătă ca de umbrele proiectate pe el, de o lumină din abis, a unor mari copaci și-a unor uriașe flori.

Mare și cer și norii cerului și-ai mării și pulberea și nisipurile țărmurilor bătute de vânt.

În noaptea de ianuarie vântul scutură cristale bătute de lună și geme în copaci și printre lucruri reci, cu sufletul ascuns.

Fericirea unei lumi în care flori își răstiră mirosul în vânt, păsări plutesc deasupra frunților noastre, nori se tot nasc și pier după datini străvechi, iubiri se mută între stele, păreri de rău se umplu de deșertăciune.

Seri înnorate de vară în ale căror valuri și spume, în a căror cenușă și argint fumuriu a rămas urma vântului și a luminii, ca într-o fierbere încremenită.

Vântul își schimbă brusc direcția și norii șovăie greoi, țin piept o vreme, intră într-o fierbere năucă, după aceea se întorc și se duc, neajutorați și orbi.

Soarele dimineții izbește deodată în buza cerului, ca într-un clopot, și umple lumea de vestirea sfântă și voioasă a învierii sale.

Din pământul încins se ridică, una după alta, pelicule ușoare, străvezii, de ceață, plutesc delicat peste vârfurile copacilor și apoi sunt, rând pe rând, sorbite de cer.

O noapte rece și aspră de martie, bântuită de vânt și de zborul învăluit, târât de vânt, al unor umbre străvezii și reci.

Mari umbre pământești se clatină în seara aceasta pe cerul tern și mut, cresc, tremură și scad, se umflă iar și se împrăștie, recompunându-se din nou în jocul unui foc adânc și nevăzut.

Întunecatule April, de ce adăpostești, gazdă de hoți, în lumina rece a nopților tale negre năluci hăituite de puterile vântului?

Norii de aburi, de pulbere sau fum, evaporări, pulverizări și arderi, tot ce-i mai greu și mai legat se face mai ușor și desfăcut, se face aer și risipă și plutire. Tot ce-i mai dens este mai rar în lume, mai târziu și trecător.

Se umple cerul mării de ființe tinere și albe care par să doarmă, fericite, plutind în oarba fericire a universului întreg.

Umed și viu răsuflă pământul în lumină și timpurile trec și, dintre lucruri, unele rămân, mai mult sau mai puțin, altele trec.

Ieri păsări negre, stoluri, se roteau spre soare, ca spre un murind.

Puterea și difuzia luminii în văzduh și în spațiul ochilor noștri ne fură ceva din puritatea, căldura, intensitatea

și contrastul culorilor: mult mai frumoși sunt norii din oglinzi, din lacuri, sau priviți dintr-un adânc ori de fântână, ori de groapă.

Când golul prin care lumina lui străbate este nevăzut, soarele pare coborât în aerul nostru jilav printre plopii desfrunziți, iluminând pe dedesubt cu o umană, dulce și glorioasă lumină bolta mâhnită a norilor de toamnă.

Ploi albe ale dimineții, ploi calde ale negrului amurg, cerneri și prăbușiri de ape fără vad, stropi grei și rari în colbul încins, bice și suliți, mană și pedeapsă, ropot și murmur, veșnice izvoare.

Sunt zile cu nori mai mulți și mai adânci decât îi poate încăpea un cer și când te bate gândul că nesfârșirea lumii nu cuprinde decât nori.

În cerul acesta adânc și geros parcă s-au topit în câteva ceasuri, fără să-l dilueze, nici să-l umfle sau să-l covârșească, zăpezile înalte și pustii ale tuturor munților lumii.

Vântul se scufundă și se îneacă în nori, pierzându-se ca, într-o mlaștină, un negru armăsar.

Azi cerul părea un fum albastru uitat de orice vânt și risipindu-se domol și larg în lumină.

Amiază: trec nărăvașe printre umbre aprige lumini, umbre fierbinți, lumini pripite, și ne ațâță rănile, semeția și dorul și-o să plecăm, fie ce-o fi, desculți prin colbul încins, spre miazănoapte, cu pașii măsurați ai grabei stăpânite și ai soartei.

Un mare înger doarme în norul acela de plumb și îl tot bat clipe și valuri, clipe și valuri, veacuri și lumini.

Îndestulat de apă și încins, pământul se zbicește greoi și își răsuflă nevăzutul abur către cer.

Cirus înalt, în foarte reci ținuturi: harfe, îngeri, efigii obscure, amăgiri, încete vise și chemări fără de glas, din nevăzut.

Pe răsăritul cerului de seară, albastru cald însă lipsit de strălucire și fluiditate, flori mari de cumulus veșted, întreg iluminate la răstimpuri, în umbrele serii, de fulgere blânde și tăcute.

Tunete înfundate, fără lumină, în ceruri tăcute, stătute, amorțite, cenușii.

Sta soarele în amurg deasupra unui platou de nori, iar de acolo lumina lui ușoară se scurgea, ca o cascadă subțire și rară, de la capătul platoului în josul unui povârniș abrupt, aproape vertical, pierzându-se în întunericul stejarilor.

Vărsați peste florile noastre, ușoară, apa mărilor pustii.

Arbori desfrunziți și uzi, înroșiți de amurg, cu o lumină caldă și curând uitată, dată altei lumini.
Mari îngeri de fum se rotesc și se învăluie lin în cerul amar.

Zarea amiezii nu poate fi galbenă decât în zilele închise, când lumina provine de la o singură fâșie de lumină străbătând prin așternutul de nori întunecați.

Soarele intens, stins brusc în miez de zi de groase fumuri ude și vorace, și ziua cade în amurg, iar munții radiază o lumină metalică, tăioasă.

Cer frumos de furtună, spre seară: spre apus nori de beznă verde, lividă, de bronz coclit izbit ca un gong, spre răsărit nori intenși de argint fosforescent, la mijloc, în înalt, zbuciumul și goana norilor mânați spre răsărit de marele vânt care jos vuiește, greu de apă, în cununile arborilor.

Zenitul, în cercul îngust al privirii, plin de aburul violent al unor nori opulenți de vară, cu pântecele deja negru, dar cu conturul candid și destrămat de vânt, pe lângă care se vedea cerul mai adânc decât orice adâncime terestră pe care am putea-o măsura cu imaginara noastră cădere; fierbeau în albe volute, parcă în exultarea unei supreme cântări și în puterea luminii, plutind deasupra purului abis care tăcea.

Cumulus pe trei sferturi umbrit de alt nor, deci cenușiu, și candid-sidefiu în rest, sub bătaia luminii.

Spre locul unde soarele s-a stins, lăsându-și doar paloarea, converg pânze de cirus larg ondulat, cataractă de abur sanctificat de lumină, cădere ușoară a cerului ale cărui cristale albastre se desfac în valuri domoale curgând sub zarea amurgului, în întuneric, în nimic.

Tăcerea, ca treimea, este una în mai multe, însă după așezare: este tăcerea dinainte și tăcerea după (căci sunt tăceri în care rumoarea se sfârșește, altele în care stă să ia ființă), este tăcerea ocrotită de alăturea de zarvă sau aceea, puternică, care subzistă înlăuntrul ei, este tăcerea dintre sunetele lumii și aceea care stă în locul lor (în

întregime sau în parte) și mai este, pură între toate, doar Idee, aceea-n care și față de care n-a fost sunet niciodată, nici nu poate fi și care n-are cum să fie cu nimica mai îngustă decât însăși lumea.

Sub înălțimile fără de umbră, în ziua arsă și grea, păreau cuprinși de un semeț dor de pierzanie și fremătau ca niște armăsari sub frâul scurt și strâns.

Oare e cu putință să visezi că tu ești visătorul, tu visatul? Sau că visezi că te-a visat un altul și anume cum? Sau să visezi că tu ești altul, rămânând tot tu? Sau când visezi, în vise, că visezi, să te cufunzi, din vis visat în vis visat în vis, în propria ta inalienabilă esență?

Între pământul mut și cerul mut, aproape toată vremea numai apele și frunzele au sunet.

Ce să ne apere în marea nepăsare a lumii, pe la răscrucile bântuite de atâtea lucruri între eleși străine?

Astrele înflăcărate și crude se înfruptă lacome din carnea nopții și se exaltă cu ea, pierind cu ea.

Nici o urmă a ochilor noștri nu rămâne pe nimic din ce vedem, iar umbra noastră trece peste lucruri fără să le schimbe, iar lumea este plină de veștedul ecou al mult prea multor încercări pierdute, peste țărâna unor istovite veșnicii.

Să nu părăsim cerul și lumea până nu vedem lumina zodiacală, brâul ecliptic de lucire palid lactescentă: în dreptul soarelui ia forma unei piramide uriașe care se ridică dinspre orizont și poate fi văzută, departe de orașe, în nopțile fără lună și fără incendii, toamna la răsărit

înainte de zori și iarna, după asfințit, către apus. Se naște din împrăștierea razelor de soare prin norul de praf cosmic interplanetar, mereu sorbit în soare și mereu împrospătat cu pulberi de comete sfărâmate, care înconjură soarele, până departe, în planul cercului zodiacal.

Alunecă încet și soarele și norii și *psyche ton panton* spre orizontul greu până-n adânc de tot ce-a fost și-n urmă n-a mai fost, de tot ce n-a fost niciodată și, dacă ar fi putut să fie, nici nu are cum mai fi.

Sau poate ești, spunându-ți-se firmament, o mare emisferă de cristal prin care se străvede culoarea unei alte lumi, sau de safir pe care îl aburește uneori suflarea caldă a pământului rodnic și de a cărui dură curbă se izbește orice zbor.

O zi rătăcită, orfană, de nimeni nici gonită, nici chemată.

Ninge din lună pulberea munților ei sterpi, printre domoale vânturi despre care știm că au viață doar în întuneric.

Peste pustiul vechii bătălii trece uitarea, trec norii schimbători priviți neîncetat de paznicul acela singuratic, trec norii anilor și norii trec și anii numai par.

Frasin înalt, cu trunchiul gol până sus la cununa verde suflată de vânt pe cerul sumbru și calm.

Stânci albe la nămiezi, stânci roze în amurg, printre nori albi sau roz; și norii printre stânci.

Norilor, ce v-am făcut, ce-aveți cu noi de ne-asupriți, cu ce v-am supărat? Voi sunteți mulți și mari, iar casa noastră mică, albă, în vârful ei de deal, se pierde de atâtea săptămâni printre văile voastre de zgură, sub plânsul unor aștri tulburi și înstrăinați.

După o zi molcomă de ploaie, seara, din haosul de fumuri foarte negre și foarte albe alunecând biruite spre orizonturi — lumina, blândă și neîntinată, peste o lume de culori mai proaspete și mai intense chiar decât a lumilor din anumite rare vise sau închipuiri.

Imaginile reflectate seamănă în unele privințe cu cele din amintire. Când seacă lacul, norii din adâncul lui sunt tot atâta de pierduți ca în uitare. Iar la norii de sus se ajunge, dar la cei răsfrânți în luciul micii bălți de apă de pe drum nimeni nu poate să ajungă niciodată, fiind inaccesibili ca trecutul.

Lungi valuri cenușii-negre, cu umbre argintii, umplu cerul cu rumoarea lor inaudibilă și se izbesc de orizont.

Ca unor păsări de ogradă le-a plăcut să ne reteze bietele aripi, să nu zburăm cumva peste ostrețe în vreo curte fermecată. Și-atunci ne-am mâniat și ne-am închis în noi, ca într-o temniță, gândindu-ne, cu ochi plecați, cu ochi închiși, vara gânduri de iarnă, iarna gânduri de vară, sau gânduri de tot felul, făcându-ne că ne gândim la cer și doar la el, cum se cuvine unor osândiți. Când, obosiți de-a nu fi înțeles prea mult, ni se făcea din cale-afară de urât, scriam posomorâți în colb cu o nuia subțire, visând la altceva. Și ne-am uitat glasul. Chiar și acum, când scriem, din semne nu se înfiripă glasul nostru. Iar chipul din oglinzi ne pare doar o amintire ștearsă și indiferentă, ireparabil maculată de ceva nu doar din alții și din timp sau

întâmplări. Ne vine să vorbim prea mult, ne vine să tăcem prea mult, și trepte nu mai cresc, în sus, sub pasul nostru. Ceva s-a întâmplat cu noi. Ceva de bună seamă grav, și nu numai cu noi. Dar, iată, tot mai zgâriem pe stâncile prea tari, posaci și îndărătnici, efigia fără de seamăn, albă, a speranței.

Jurnal meteorologic 1952

II 1 Cer cu toate tipurile de forme nebuloase și, în mare, cu opoziție între tristețe și pustiul sur și seninul albastru.

II 8 (d) Un cer fără soare, cenușiu, egal, fără nuanțe, emisferă nici joasă nici înaltă de ceață ușoară, luminoasă, dar opacă și inertă peste ziua moale și neutră; dacă ar fi mereu așa, cerul ar fi un tavan oarecare al unei lumi înguste și fără ferestre, văruită cu ceață.

II 8 (mai târziu) La fel, numai că cenușiul nu mai este egal, ci pe fondul deschis se întind mari pete întunecate și pe alocuri străbate, înăbușită în aburul care devine strălucitor, lumina soarelui.

II 17 Primăvară prematură. Un cer intens și pur, aerul răcoros și umed, liniștit. Aburii nu dau încă euforia specifică resurecției cosmice, boarea lor mai poate cristaliza încă. Noaptea limpede, cu câteva stele mari și umede și ele, răcoroase.

II 18 Ca ieri, dar dimineața brumă și aer tăios, iar mai apoi un soare mai triumfal decât ieri, în cerul cel mai limpede. Ziua avea patima unei zile de vară (ziua de vară a unui an în care toți arborii ar fi fost calcinați de lumină). Nu se simte încă respirația vastă care umflă țesuturile vegetale și trimite spre stele un abur fertil. Noaptea curată, dar vaporoasă, necorespunzătoare zilei estivale.

II 19 Zi aproape toridă, se topește gheața verde a lacurilor, într-o lumină incoercibilă și dulce. Pinii văzuți pe cer: vigoarea răcoroasă a universului. La crepuscule se vede atmosfera încărcată de aburi. Apa-mamă se diafanizează, se preface într-un aer, tinzând către lumea incoruptibilă și sterilă de sus. Strădania ei este osândită în etern și apa-aer, biruită, se face nor și ceață și se întoarce spre pământ, ca să ude germenii vieții și ai morții.

II 28 La început o zi de fumuri închise, călduțe. Apoi, o ploaie scurtă, inconsistentă, care a început să desfacă și să spele negura. În sfârșit, spre amiază, a ieșit soarele într-un mare vălmășag de nebuloase. Jocul prodigios al luminii neclintitei lămpi în ape cerești ce clocoteau de valuri și de spume. Într-adevăr, se spărgea în larg câte un nor compact, pulverizându-se în marele vânt de acolo, cu stropi luminoși. Iar apele răscolite, de o imensă prospețime, incandescent albastre. Pe pământ un vânt secundar, derivat, trezea în oameni un suflet puternic, flămând de furtuni, ce-i împingea să se azvârle cu toții în apele curate ale soarelui.

III 1–3 Temperatura a scăzut în chip sensibil. Cerul s-a făcut o mare boltă de neguri omogene, adânci, și plouă îndată peste pământul cuprins în sine, rupt de stele. Cea mai mare parte din timp bate vântul, vibrând de o întăritoare tristețe.

III 4 Mereu întuneric. A plouat mult astăzi. Noaptea, lună plină în fierberea cețurilor.

III 5 Noaptea un cer de fumuri roșietice, stătute.

III 6 Deodată, dintr-o dimineață sumbră și caldă s-a desfăcut o nouă primăvară. Spre seară, ultimii nori se retrăgeau, incendiați. Cerul nopții curat, cu stele tinere și mari.

III 8 O frumoasă zi leșioasă și caldă, fără curenți. Pe orizont o ceață vânătă, ca a unor pământuri proaspăt dezmorțite. Cerul, foarte albastru, dar fără strălucire și

adâncime, străbătut de nori în relativ tumult, dulce luminați de soare, purtând în ei ceva din ceața orizontului, umbre vinete sumbre.

III 9–10 Zile schimbătoare, cu frig posomorât, scurte fulguiri și ceasuri mari de lumină frumoasă și caldă. Nici un vânt. Noaptea de 10 senină, cu stele calde.

III 6 Spumele cenușii de cumulus s-au unit într-o boltă compactă și plouă, dar în cerul de azi se simte cerul zilelor trecute și nimic din impresia notată II 28.

III 5 Stratus tot mai cenușiu, cerul tot mai acoperit, zi de umbră.

III 4 (d) Cer senin și răcoros iluminat de soare, foarte subțire, voalat de aburi.

(a) Cer nebulos: cumulus mai consistent decât ieri, dar încă fără relieful și intensitatea norilor de vară; cerul bogat, relativ mobil, s-a destrămat spre seară, discret, în scame ciriacee, roze, apoi s-a potolit când a căzut lumina și au rămas, pe orizont, doar terne pete vinete.

III 3 Cirus vag, cumuliform, în cerul limpede.

III 2 Calota sură de nori e doar o ceață albă, apoi un abur imperceptibil care, cu orele, devine o cunună a orizontului, iar sus cerul senin, violent aprins de soarele acestei primăveri.

III a (d) Dacă-ai vedea într-o grădină cu arbori încă negri în aburii dimineții albe și reci, cu frunze ude și veștede pe cărări, cu pământul greu și umed, cu garduri înalte dincolo de care nu mai este nimic, o adolescentă palidă, cu membre subțiri, cu o lumină blândă și stinsă în păr, cu ochi palid-albaștri, cu pas sfios și trist, dar grațios, cu suflet de ceață, ai ști cum a fost cerul în această dimineață. În restul zilei, cerul ca ieri. Ba nu, după-amiază, prin pânza rărită a norilor, a apărut pe alocuri pustiul cerului abia albastru și-a coborât spre noi, până-n odăi, o lumină caldă, galben-portocalie-rozacee, de o infinită și delicată

blândețe, ca o mângâiere de înger, cu atât mai miraculoasă cu cât pâlpâia în universul sur și mat; nu era nici un vânt și totul era molcom și tăcut și sufletele noastre amorțite au zburat puțin din carcera lor în adiate, scurte și fericite zboruri.

Pătura de nori se desface, devine mai albă și pe alocuri roz-gălbuie și insulele încep să aibă, vag, înfățișare de cumulus plat.

III 7 Zi închisă și sură, cu ploaie măruntă, călduță, fără nici un vânt; spre prânz mai multă lumină, căci pătura de nori s-a aglomerat în insule cenușii cu înfățișarea unui cumulus întunecat, iar printre masele mai compacte străbate lumina difuză a soarelui, fără nici o culoare și fără căldură.

III 8 (d) Cer închis, cenușiu-apos, imobil, deci ca ieri și ca în multe dintre zilele trecute.

Spume difuze de cirus în cerul viu, umbrit de seară.

III 9 Lumina se zbuciumă lin în tumultul de cirus, în pânzele lui mobile; ziua puțin nervoasă, ca de câte ori lumina e ușor înecată în aburi, difuză și cu strălucirea totodată tare și înăbușită; albastrul aburit și alburiu, dar dimineața, pe alocuri, mai viu și mai tare, parcă biciuit de vântul dimineții.

III 9 (a) Cerul tot mai curat, cu germeni de cumulus, albi norișori incandescenți în cerul ca de vară, care sporesc, se umflă, se fac cenușii pe alocuri și tind să se unească, strângând între ei cărările înguste ale cerului invadat, înspumat de ușoarele spume terestre; pe pământ crește umbra și răcoarea; la prânz a fost foarte cald, apoi, între trei și cinci, un fel de luptă, înserări și înnorări alterne; cerul se golește și se umple, soarele scapără fulgere fierbinți, ca dintr-o oglindă; jos nu e vânt, iar întregul tumult se desfășoară în tăcere.

III 10 și 11 N-am privit bine cerul; a fost mult timp acoperit și umed, cu fiori cenușii.

III 12 Închis; ninge cu fulgi mari, deși și grei de apă.
13 Închis; ninge.

III 14–24 N-am privit cerul: câteva zile închise și sure, cu ninsoare precară, apoi explozia luminii de primăvară și cerul albastru și tare, mereu neted.

IV 6 Acoperit, cenușiu, tern, stătut, mort. Apoi fugă de nori cenușii pe cenușiu și, o clipă, o dulce, blândă, caldă lumină evadată peste arbori.

IV 10 Nori albi-cenușii în mișcare, pe cerul întunecat, omogen, atât de adânc încât părea senin, seninul unui cer pentru întotdeauna cenușiu.

IV 19 Lungi șiruri paralele de cumuluși albi, intenși, purtați de vânt în cerul suav, adânc și fluid, și-n urma lor spume ciriacee de o infinită eleganță; cât de frumos ar fi ca, mai sus, să se întrevadă, dincolo de azur, marele întuneric și îndepărtatele, augustele stele.

V 25 Trâmbă lungă și groasă de nori, ca grosul fum coborâtor al unei arderi nevăzute.

VI 15 (d) Amfiteatru de nori: cenușiu-alb-cenușiu-albastru, totul foarte bogat și măreț.

VI 15 (s) Apus cu cer greu, dar în lentă dislocare, tonuri cenușii, cu creșterea albastrului dintre mase și cu umbre roze, calde, pe culmi.

Un cumulonimbus poate fi un fel de prăpastie sau de vârtej ascendent în care călătorul e târât cu violență.

Nori în seara de iarnă, boltă grea de fumuri reci pe care gândul nu le mai poate străbate, pierzându-se în drum, în întunericul inform și hidos; iar jos pământul singur între zările înguste și închise, strâns lângă focurile sale, fericit și uitat.

În adâncul zilei de vară (și parcă pentru a o consacra ca Amintire a Zilelor de Vară) s-a construit pentru câteva

clipe un joc de lumini de așa fel încât cerul întreg a părut că se cerne ca o lentă ninsoare de flori peste lume.

A plouat toată dimineața, cu scurte răgazuri nespus de blânde, cu o mângâietoare lumină ușoară. Spre prânz, norii s-au lăsat peste munți, peste vale, peste case, dar rari, și prin vălul lor alți nori, panașe albe, au început să iasă din toate cutele pământului, din fundul văii până pe orizont și culmi, ca un joc vaporos de vagi țâșniri înfiorate de vânt, cunună evanescentă a întregii priveliști, care sus se rotea puternică și neagră, vânzolită de vânt, în jurul ei înseși, absorbind în vârtejul ei toată grădina aceasta de fumuri și de cețuri.

Trec murmurând și gemând spre apus prin lumea fără vânt și fără gând.

După-amiaza fără vlagă este închisă în nori și în sine, ruptă de lume și nepăsătoare de sine, scoasă din timp și asuprită de urât, mormânt al oricărei iubiri, opacă și uitării și nădejdii, un iad netrebnic al vieții goale.

Și într-o bună zi, de-atâta vorbă, s-au strâns cu toții, norii, de tot felul, în viața ta și-au început să-i bântuie alene spațiul închis, pierzându-și înțelesul an de an și gând de gând.

Sub cer, înainte de ani

În chiar înaltul dealului, unde îi era casa, copilul acela (*Copilul mort atunci*) care a trăit atâta vreme ca într-un vis (sau i se pare acuma, bătrân), un vis confuz din care a rămas câte ceva, copilul ține minte până azi *mierea incandescentă a verilor*: stătea întins pe câte ceva fierbinte, cu fața la cer, auzea, legate de esența verii, sunetul

avioanelor, departe și al albinelor aproape, conjugate într-o formă de uitare, iar vizavi, în parcul unui fel de castel (parcă al unui ungur, pe veci nevăzut) era urcușul către cer și întunericul brazilor. Toate păreau că decurg din puterea acelui cer întunecat-albastru și dintr-o leneșă, fierbinte nehotărnicire, pândită de dezastre. Mirosea a stofa și a praful canapelelor scoase la aer, iar, din amintire, cei prezenți atunci de bună seamă, tatăl, mama, sunt absenți sau aproape absenți, rămași numai ca umbre ale unor altor amintiri.

Arșița verii din acel deal pierdut s-a legat mai apoi de arșița verii de pe țărmurile mării și de tot ce a încălzit vreodată materia acelui suflet, alte dealuri arse de soare, drumuri lungi prin praful fierbinte, dar mai ales, înger, visul unor drumuri lungi prin praful fierbinte, sosirea undeva, în altă parte, și destul de departe, unde răcoarea este numai umbra arșiței și sufletul casei este atotștiutor.

Toate acestea mai există doar într-un fel extrem de mijlocit, imaginile locurilor și ale oamenilor, amintirea stărilor au devenit forma pură a sufletului, dacă nu eliberat, atunci golit: trăind din sine, dezrădăcinat, dând curs unor himere de alt rang, poate doar supunându-se unor obscure arhetipuri.

Cum treceam, în zori, coborând, pe lângă grădina botanică și gardul de sârmă cu ochiuri hexagonale și brazii și tăria și balsamul dimineții și sufletul încă nenăscut soartei și încă negata de ea, și mirosea a răcoroasă dimineață și a cetină și a lumini și acel cântec de păsări mi-a rămas, pierdut și câștigat mereu și când, abstras din jocul amintirii și al năzuinței, voi ști că sunt silit să mă retrag, o să o fac, depășind grădina aceea botanică, luând-o întâi, abrupt, spre stânga și apoi abrupt spre dreapta, către

mai joase locuri, către cele ale soartei. Oglindă amintirea? Nu. Vizibilul din ea nu e esențial.

Oricât am trăi, oricâte întâmplări am îndura sau am aduce în lume, oricâte schimbări s-ar petrece în lume și în noi, ceva din noi rămâne veșnic neschimbat. Către sfârșit dorim să știm, prin conținutul ei, care e forma a ceea ce în noi a rămas neschimbat, fiind de neschimbat. Fiind pasibili, este de căutat, prin conținutul ei, forma prin definiție de neschimbat a pasiunilor noastre. Este posibil ca această căutare să fie fără rezultat, ori ca un rezultat inanalizabil și aproape mut. Dar e de încercat, întâi în sfera amintirii, unde amăgirea e poate grăitoare, poate doar pe jumătate.

Astfel, visul acela despre un om care cobora un deal, ducând un cal de căpăstru. Omul, frumos și puternic, era mai mare decât poate fi un om, mare cât un zeu, iar calul, murg, cu coama și cu coada bogate și de culoarea grâului copt, îi era pe măsură.

Coborau de pe dealul înflorit de primăvară, în valea înfloriță, către luncă și râu, sub cerul atât de negru albastru încât părea, în nemărginirea clipei, aproape furtunos, oricum foarte viu și adânc, fără a fi străveziu. Părea doar greu de nevăzute stele și cuprins de nepăsarea soartei. Iar omul cobora, cu pasul apăsat însă nu greu, spre curgerea apelor, într-un aer dens de primăvară, dar nu se auzea nimic, vis fiind, doar că părea prezent izvorul sufletului izvorând în lumea lui, fără cazną și fără prisos.

Apoi golful, mic, digul, singurătatea adormită a amiezii fierbinți, îngrădirea în lumini și uitare, copilul privind meduzele de la marginea mării, căldura refuzată oriunde altunde și primită în membrele fragile de la singur soarele, ca într-un fel de obscură îndepărtare de ceva impur,

mai mult neanalizat decât inanalizabil, ca și pasiunea pentru șerbetul de zmeură sau pentru cărnurile artificioase și suculente, străine de orice animalitate, ale acelui Orient apocrif. Sau drumurile clandestine printre colinele arse din preajmă, către o bătrână străină, o pribeagă, pentru a desena în cărbune ceva, o priveliște, în timp ce, lăudându-te mirată, Gislaine Lambert vorbea despre stricăciunea lumii, despre împerecheri ilicite, ea care stătea și iarna acolo, printre tătari, îmbrăcată într-un cojoc fetid de oaie și neavând acum a-mi spune nimic din ce, deja ușor pervertit, sufletul nostru știa în dezolarea lumii, sufletul nostru dăinuitor peste ceea ce nici măcar nu pare propriu-zis timp, sau viață.

Sau feeria din Nord, mirosul de cherestea al Regnei, jocurile dubioase cu fetițe (o Olgă acuma fără chip), balta stătută cu broaște împerecheate, spectacolul crepuscular al jocului brutal de popice, mătușile cu carne albă și unchii pătimași și beți pușI, seara, pe neîmplinite crime, cu toporul fugărindu-și victimele, iar în curte evreii bătrâni cufundați în rugăciunea rituală, orgiile de ciocolată înmuiată de căldura verii, asiduu cumpărate de la dugheana din colț, grădina nesfârșită de meri, velnița, podul, fuga armată, căutarea de alte mătuși și de alți unchi, ei tot mai veseli, mai pătimași, dansând cazaciocul pe mese maculate, ele tot mai grase, mai iresponsabile și mai lascive, coborârile vertiginoase cu drezina, slujnicele aproape cu totul perverse în difracția acelei aurore abolite.

Însă cui ce-i pasă. Toate acestea sunt lucruri întâmplătoare care, fiind cum au fost, nu aveau cum să fie altfel. Deci au fost soartă. Important este să dezvălui, dincolo de întâmplări, însăși structura soartei, anizomorfă cu întâmplările prin care se vădește. Sinele nostru, descifrând

structura soartei, s-ar odihni. Și ar uita până și c-a uitat și că, pentru a fi cu adevărat ceea ce este, va fi trebuit să se despartă de sine într-un alt câmp de puteri.

Cum bântuie sfioasa soartă printre stânele sălbatice ale stelelor, mereu căutând sălașul străvechii lumini și răsadnița viselor mari.

Nopți după nopți, și de tot felul, însumate, rupte de orice zi, trecând încet unele prin altele, clădindu-se în munți de nopți, vărsându-se în mări de nopți, zbătându-se nebune să se piardă în eterna noapte.

Un orizont e doar măsura unei mărginiri a noastre. Una dintre multe, căci existăm în sfera multor orizonturi. Dar nu e numai asta: trăim împresurați, iar dăinuirea *astfel* îi dă naturii noastre dreapta ei măsură; a dăinui în propria-ți esență, mereu în centrul unui câmp activ de forțe, în cercurile străine ale întâmplării și-ale soartei, poate în miezul sălbatic al unei mari iubiri fără cruțare, al unei inconfortabile și obscure solicitudini.

În vălurile de cirostratus, prin cristalele de gheață, se ivesc *halouri* ale soarelui sau, palide și rare, ale lunii, inele roșii înlăuntru, trecând spre în afară în galben pal și alb, dulci sărbători ale privirii inocente. Iar când întinderi albe și subțiri de cirus sau de cumulus înalt plutesc încet în fața celor două astre ni se arată feciorelnice *coroane*, uneori cvadruple, fiecare inel concentric fiind albastru înlăuntru și în afară roșu (pân' la brun), cu miezul sau alb-gălbui sau verde. Unii-au văzut astfel încununate chiar planete, Jupiter sau Venus, și, dintre stele, pe acelea mai strălucitoare.

Nu tocmai limpezi mustrări și mângâieri și exortații rostește cerul deasupra istoriei noastre, ca un cor, și le rostește în alt timp și asincron, fără vreo ordine anume și fără cauză imediată.

Privirea cerului învață că se poate viețui și-ntr-o nădejde pură, fără obiect și fără vis. Oare de ce?

Într-un târziu ți s-a părut că poți citi în norii aceștia însăși cifra obscură a morții și, cu toate că totodată și judecător și parte, te-ai umplut de trufie, și nu e sigur că era deșartă, și totuși până la urmă te-ai îndepărtat, mirat, de sufletul tău.

O suflare firavă împinge norii grei spre întuneric, ca un copil care își mână agale cireada spre casă.

Mulțimi de nori mărunți și uscați, argintii și ușori, freamătă în cer ca frunzele tremurătoare ale plopilor și ca un roi de fluturi.

Face de bună seamă parte din frumusețea unor nori faptul că trec prin cercul orizontului părând că vin din depărtare și că se duc în depărtare, din neștiut în neștiut, nepăsători de orice soartă.

O bucurie plină de murmurul mării, un cer subțire și pălind peste ape, păsări zburând în ceața mării.

Urcă sub soare aburii fără prihană, neînsoțiți de pulberi, de miasme, de funingini și de fum.

Astăzi pe la șapte seara norii păreau întinderea pustie a lunii, chiar ea.

Sufletul, ca o pasăre speriată, se zbuciumă și se izbește de pereții înguști ai câte unei zile.

Puterea cerului nu este doar în grindină și în vârtej, în arșiță și vijelie, în potop și în trăsnet.

Roiuri de plăpânde amintiri se rotesc în inima tăcută a amiezii și-apoi se risipesc sclipind mărunt în largul cerului inclement și fără ecou. Iar jos pe țărm, sub sticla apei neadânci, lumina tremură pe lespezile verzi.

Din soarele amiezii se desfac fără de preget discuri negre, diafane, care se risipesc în arca cerului și se așternu, ușoare, în adâncul privirilor noastre.

Dac-ați tăcea puțin și-ați asculta, prea guralive păsări, ați auzi pământul murmurând în drumul său prin cer, murmur de râuri și de vânturi, de cetăți și mări.

Tot treceți veac de veac, blânde duhuri fără odihnă, și nu puteți rămâne, și veac de veac se-nalță către voi, în aburi, mustirea țărânei și roua și spuma și seva.

Spunem c-a fost frumos, c-a fost urât, frig, ploaie, vânt sau soare, dar câți vorbesc la cină despre lanțul de munți înalți și albi care-au încununat în nămiezi orizontul și despre raza îngustă care, dinspre sud, le-a fulgerat pe piscuri și-apoi i-a măcinat în propriile umbre?

Un cer nemaivăzut, mai mare, mai înalt: din zări până-n zenit gemând de nori și de lumină, de milioane de sclipiri și de tenebre amestecate, de vise înecate, de năluci, de parcă tot ce numim suflete, vieți, ar fi acolo să

viseze, să viseze fără istov, zvârcolindu-se în așternutul cerului.

Deasupra masivului stâncos și alb fumuri grele, roșietice și negre, ca din fierberea sub cer a unor cazane uriașe, linse de flăcări.

În jurul lunii, din grădini de ceață, în cerul siniliu creșteau flori albe, mari și-apoi se iroseau în jurul lunii.

În cerul adânc, albastru și fluid o izbire și o creștere de valuri cu spume înalte, purpurii, și altele de un verde deschis, fosforescent.

Două mase noroase înflorite, abundente, cu relief puternic, cu rădăcini într-o masă difuză tulbure-violacee, cu umbre vinete, cufundată într-un cer vânăt și el, furtunos; restul cerului cenușiu cu o margine frântă și incandescentă ca buza unei ruperi de banchiză și, într-un loc, soarele, cu lumina aspră pe care o are când e în putere și se înnourează năvalnic.

Vântul strânge în dâre subțiri, curbe pe marginea bătăii sale largi, un prundiș cristalin, o zăpadă măturată de pe sticla albastră și altfel pustie și răcoroasă a cerului de august.

Înaintea valului aleargă umbra lui și vin împreună spre țărm, crescând împreună și murind laolaltă în alunecarea și dișternerea lor pe nisip.

Norii urcă, iar umbrele lor coboară, pe coaste, spre văi.

Aerul răcoros și mobil, boarea albastră care înconjoară planeta aceasta de stânci, de lavă și de lut.

Violetul are în el ceva însufleţit, dar fără bucurie.

Zile de vară înspumate, pline de clocot şi fiori, de aprinderi şi de stingeri, de schimbări grăbite şi uşoare, fără nimic pripit sau poticnit.

Inaccesibila floare albastră a cerului, al cărei parfum e răcoarea.

Tot mutându-se din loc, pasc lacom valurile mării şi se umflă.

Marile ţări deşarte, tăcute şi albe care se văd câteodată în cer, tot atât de apropiate sau depărtate de noi ca nişte amintiri sau nişte vise; sunt făcute din puţină materie vagă, parcă din reziduul a tot ce arderea vieţii n-a mistuit pe deplin în noi şi care se exaltă din noi şi urcă lent în cer.

Până departe, rând pe rând, spumele mării deveneau intens fosforescente pe măsură ce intrau în umbra deasă a acelui nor, apoi, trecând, se pierdeau în lumină.

Salba de nori care coboară spre ecuator după direcţiile oblice în care suflă alizeele în regiunea taifunurilor formează uneori o spirală semănând cu o uriaşă crizantemă aşternută pe glob.

Norii târâţi printre clopotniţe, în zilele ceţoase, fumurii şi reci sau molcom măturaţi de vântul de apus.

Ziua aceasta ne-a călăuzit către un mare foc cu văpăi albe în care ne-aşteptau neliniştite umbre străvezii.

Tânăra lumină a dimineții se joacă și se-amestecă cu umbrele copacilor, fragede și verzi.

Tot ce vedem trezește în noi o contrareprezentare vagă și totuși intensă, făcută din amintiri, din efortul de a ne reprezenta nevăzutul, din abstracții incarnate în fantome, din dorințe reprimate sau fără nume, din amestecate cântări, parfumuri și lumini, din atâtea vise visate.

Călătoresc între nori și cu ei, printre ochiuri și vârteje de lumină și de umbră, constelații sfărâmate, purtate de vânt.

Lenește averse calde și bogate în blândețea primăverii.

Percepem, nu fără o anume pură senzualitate, propriul nostru suflet proiectat pe cer și-apoi eliberat de noi în curbe plutitoare, în imagini făcute din mânii, iubiri sau jubilări fără obârșie, soroc sau obiect.

În anumite ceruri amorfe și neutre din primul sfert al zilelor de primăvară se simte conținută bucuria multiplă a tuturor formelor și a tuturor calităților.

Dimineață de primăvară cu multe lumini și umbre din cerul năpădit de un cumulus mobil și foarte jos, ceea ce e mai rar, dând cerului consistență și o viață puternică, aproape furtunoasă, cu tonuri vinete și cu pale de vânt.

Cer de după-amiază: o fântână suitoare, un gheizer, o trombă imensă, roz-fumurie se ridică din orizont și apele ei se spulberă apoi pe cerul primăverii.

E ora de vară când lumina ascunde lucrurile.

Ce amețeală ne-ar cuprinde fără amăgirea unei limite pe care-am botezat-o cer. Și binecuvântată fie nevăzuta ancoră a greutății, izbăvitoarea osândă în care încolțește zborul ca un vis.

Aerul e cald și parfumat, dar lumina crudă și albă pare a unei zile uscate de iarnă.

La orizontul târziu al lumii noastre trec pâlpâind nebuloase destrămate de vânt și culorile lor alunecă peste florile albe ale primăverii ca o lumină de torțe purtate peste întinderi de zăpezi.

Zi după zi și vârste după vârste culorile cerului pătrund și se înscriu în noi, intrând în alcătuirea noastră pentru totdeauna.

Să nu vă pese de minuni străine, fii ai străvechiului pământ, nici de cei patruzeci de mii de stânjeni de adâncime a gheții care îmbracă una din lunile lui Jupiter, nici de cele trei inele de rocă și de gheață care se-nvârt în jurul lui Saturn, nici de o altă lună, Io, a lui Jupiter, acoperită cu săruri de sodiu, de calciu și poate chiar de sulf, care când iese din umbra planetei își schimbă culoarea într-un portocaliu aprins și nici că Luceafărul e mai fierbinte de cinci ori decât datul în clocot al apei pământești și e înveșmântat în nori eterni și otrăviți.

Alunecă și curg cu toate formele lumii către fierbintele amurg și miros a fum și a ierburi uscate.

Nori albi, bogați, ușori în noaptea întunecată cu câteva stele și printre ei vârfuri tinere de arbori, cerul negru jos, fosforescența nebuloasă a frunzișului tânăr și crud.

Amurg; la răsărit mase fixe de cumulus, roz-incandescente, bogate și nete în aerul limpede; sub ele, fumegau în trecerea lor iute coloane negre-vinete, pline de un elan tenebros și tăcut, în spume negre.

La fiecare bătaie de vânt lumina își găsea o nouă așezare și alte adâncimi se deslușeau în cer.

Norii se fac în lumea lor cu apa noastră, fie ea din noroi și din mlaștini, din râuri și din mări, ogoare, lacuri, stepe sau păduri.

Cuprins în norii aceștia, pământul trebuie să pară în cer o păpădie nespulberată încă în vânt.

La capătul nopții, între orientul alb și negrul occident, lumina spune: iată, amintește-ți în focul amiezii ce am în mine, dur și monocrom, natura mea secretă și multiplă, infinită, desfășurată acuma pe cer, urcând spre zenitul roșu și coborând de la el pe trepte tot mai reci, spre întuneric.

Zăpada pare-a fi cenușă albă și scânteietoare a stelelor arse și moarte, cernută, așternută peste noi.

Alb ce se vede peste alb și umbre care fug fără amestec peste alte umbre, îndelung.

Din cerul străveziu, adânc și dur, gheață pură ca un cristal gros cu ape tot mai întunecate, se izbește rumoarea harnică și pătimașă a pământului, murmurul apelor, vuietul vântului, glasurile faunei și-ale cetăților și toate, răsfrânte, parcă se întorc într-un ecou mai pur și mai amar.

Cerul pare un mare râu care curge domol spre asfințit ducând cu el spume și flori, lumini învălmășite și plavii de beznă.

Nu se vedea nimica viu decât, târându-se pe pietre, umbra albastră a unei lente desfășurări de nori.

Norii trec încet și lânced peste fundul unei mări care-a secat, peste nisipuri încă nu de tot zvântate, peste alge moarte.

Cum fumegă munții, ca niște cai de olac osteniți, și umplu de ceață pragul serii.

Norii caldei înseninări se înfiripă în cununi și în spirale care suie mereu, cu încete mișcări rotitoare, și se topesc urcând, mereu urmate de altele noi.

Zile care strivesc gândul și puterea, sub cețuri joase și sinistre, tulburi și reci.

Nu știți nimic de noi, nori trecători și veșnici, nu știți nimic, nici că e poate fără țel apriga soartă, nici că la bucuria sau durerea clipei noi stăruim s-adăugăm un dor de multe câte nu mai sunt sau n-au să fie niciodată.

Așa cum uneori, brusc și fugace, zgomotul lumii se amestecă cu razele lungi ale soarelui.

Nori urâți, iscând un cer de zdrențe, un cer fără structură, simetrie, echilibru.

Prăpăstii de lumină mohorâtă, sub jocul fulgerelor.

Pâcle rapace înghit și mistuie lumina cerului fierbinte.

Zborul ascuțit al rândunelelor sub norii de zgură.

Peste pământul veșted și străin, grădina cerului plină de floare, plină de umbră și de slavă.

Lumina se schimbă cu clipa și schimbă lumea cu clipa, din țărână în zenit și din zare în zare.

Cerul închis înviorează și încălzește culorile pământului, pe care tăria luminii îl albise.

Planeta noastră plină de gânduri și de vise, zburând agale printre stele, cu un foșnet răcoros.

Plouă ceață. Norii coboară pe câmpuri, noaptea. Uneori, dimineața, mai rămân, adulmecând ca niște năluci ude, pământul viu, florile, frunzele, apele. Poate va veni o zi când nu vor mai pleca niciodată.

O să putem vreodată osteni de frumusețea curcubeului? Să vină oare o zi când va înceta să ne uimească arcul lui măreț, gingaș și efemer?

Se vântură năuci prin cerul larg ca niște suflete de morți de mult uitați pe cale să se risipească-n univers.

Mișcări ca ale umbrelor și cercurilor de lumină pe funduri de ape.

Prin fisura aceea din peretele de bazalt al orizontului marea se scurge, vuind, în golul nopții reci.

O lume care se desface, negându-se, și cade greu peste umbrele ei.

Caiere de păpădie, pufuri de scaieți, foarte ușoare, purtate de vânt peste cerul nisipos.

Din orbul marii liniști n-a rămas, înfricoșată, decât câte o tăcere răzleață și precară.

Orice viziune le anulează brutal pe toate celelalte. Pe toate ca pe una cum le-ai putea cuprinde, simțindu-le pe toate, distincte, dar desingurate, în puterea clipei?

Sunt ca o rouă umbrele de nori pe pulberea fierbinte, peste râpele fierbinți, asupra miriștii tremurătoare și pustii, asupra frunții tale din sălbatica amiază.

Aștrii urcau, spre seară, din beția mării și se topeau apoi în cerul alb, umplându-l de mirosuri crude și amare.

Uneori, sub tăcerea cerului, culorile și gândurile și devenirea par o imensă și pestriță zarvă, un iarmaroc sub stele și sub nori.

Privește cerul ca pe-o simplă întâmplare și-are să-ți pară mai frumos, și ai să fii mai fericit în veșnicia clipei fără timp.

E în adâncul nostru o tăcere în care se împacă toate sunetele lumii.

O schimbare de stare, cine știe ce vânt înalt, indescifrabile necesități au făcut ca peste cer să rămână o largă dâră de fumuri, ca o urmă, în noi, a ceva.

Cerul era numai floare de nori mărunți cu inimi violete care pluteau încet pe azurul fin și neted ca o albie de piatră lustruită.

Cum ne mângâie uneori ciudate constelații de cenușă, în care nici un destin nu stă scris.

O casă de cristal în care nu e frig și în care miroase mereu a mare și a zori și prin transparența căreia focurile nopții trec purificate de orice oroare, ca și placida privire a soartei cu ochi de rubin.

Într-o bună după-amiază întunecată și blândă murim și ne ridicăm foarte încet din rumoare în tăcere, dintre arbori între nori, pierzându-ne în lumea lor informă și obscură, lin frământată de vânt, măturată de vânt.

Aerul, marele ocean de aer, doarme adânc și visează, iar visele lui sunt scrise pe cer și par să însemne ceva. Norii sunt visele pământului, sau ale aerului, sau ale mării, vise senine sau vise chinuite, coșmaruri ale unei lumi care visează că se mai naște încă, în chinuri, din fierbintele nimic.

Am auzit, sub cer, colinde de îngeri, nu prea aproape, cu glasuri de copii eterni, cu glasuri de zăpadă și de vânt.

Binecuvântata cunună a anului, în patru lumini, aceeași și alta în veacuri și în veac.

Am străbătut deșertul de cenușă călăuziți de o tulbure, agonizantă, sură stea.

Pădurea se auzea, se auzea mereu, noaptea doar ea, ziua și păsările ei, albe, rare ca ale mării. Câteodată treceau, spre apus, ca niște nisipuri mișcătoare, turme sure de oi. Mult altceva nu mai era, câte o stea, vântul sărat, amiezile vânjoase și lacome de umbră.

Glasul acelei păsări al cărei nume și viață nu le cunoști s-a înălțat tot mai încet și mai stins până la nori și s-a pierdut în ei, adăugându-se la toate sunetele pământești care se adună acolo, trecând și risipindu-se cu ei.

Îndepărtarea seamănă în multe cu trecutul, iar noaptea e o mare adunare de singurătăți și de vechimi.

Rămână pentru-o vreme sub veștedele pleoape atotputernicia zilelor de vară.

O umbră pustiu-purpurie a trecut prin umbra cerului, spunându-ți: aș putea să fiu moartea și nu sunt, aș putea fi un nor și nu sunt, aș putea să fiu tot ce nu sunt așa cum nu încape îndoială că nu sunt nimic din ce ai vrea să-ți par sau numai ți-aș putea părea.

Marea stătea, oglindă oarbă unor zori fără de chip, mâncați de prea zoritul viitor.

De ce-a părut azi fiecare ceas mai tânăr decât sta în rostul lui?

Valul vieții se izbește greu de-acest zăgaz și spumele se risipesc, bogate și înalte și ușoare, printre vise.

Sori violeți se-nvârt în ceruri reci, înroșind oglinzile gheții.

Și într-o zi, ca niște nori, munții de stâncă se vor irosi în azur și nu vor mai fi, iar marea își va amesteca apele cu cerul, pământul ca un abur sau ca un vârtej de pulbere se va risipi în recele eter; tot ce vedem e ca o umbră care scade și piere când soarele e la zenit sau ca o umbră proiectată peste gol.

Lungi alergări de nori prin întuneric, nori muți, enormi, despovărați de apă.

Creații și distrugeri ușoare și mute ale cerului liber, peste apele sclave și grele.

Unde au așteptat, să umple-acuma cerul verii, marile zăpezi?

Aripile de bronz ale amurgului se deschid încet, gata de zbor.

Între două furtuni există ceasuri când toate mirosurile par să se fi ucis unul pe altul și nu rămâne decât mireasma deșartă și feciorelnică a aerului.

Norii aceștia se întorc, ușor și încet, ca din țâșnirea spre cer a unei mari vine de apă care, ostenită undeva sus, s-a pulverizat și s-a desfăcut într-o floare de abur și se lasă înapoi alene, pe cât de avântat a suit.

Masiv pestriț de cumulus sur-roz-roșu-violet, în straturi suprapuse și complicat încâlcite pe alocuri, cu predominarea unui gri-lăptos și a unui roz-liliachiu.

În unghiul unei văi un fluviu de aburi albi și moi, cu valuri largi și ochiuri de cer albastru degradându-se spre orizont, ochiuri prinse ca într-o mișcare domoală, deși norii sunt nemișcați.

Deasupra crestelor iarăși fierbere de nori, cu panașul unor mari cratere — fumuri albe și strălucite care se răsfiră peste cazanele stâncoase, dublând în cer imaginea masivului cu o imitație liberă și puternică.

Spre răsărit în cerul oceanic se legănau lent două flori mari de nori, una argintie-cenușie, cu o sclipire albă și aprinsă, alta roză cu reflexe vinete, mai stinsă. Iar mai târziu amurgul a fost de tânăr întuneric și aramă.

Ca niște păsări mari care migrează prin univers, între o lume și alta, pribege și vane.

Semne săpate-n stânci de fum, înscrise pe vânturi, întipărite în zgura himerică a trecutului peste care viitorul se vede doar ca umbra unor aripi mari, de sus, trecând.

Cerul e plin de țărâna spulberată de vânt până între stele, în fața lunii. Cerul adânc se umple de pământ.

Norii aceștia parcă s-au uscat, sunt veștezi și-or să se scuture deseară, umbre ușoare prin ultima lumină.

Tânjește și fumegă marea flacără albastră, pălește și scade, ninge cu scrum.

De pe o stavilă foarte înaltă se prăvălea tăcută și grea o cascadă de nori vișinii.

Nori verzi și ușori ca frunzișurile primăverii infuzează luminii o fragedă tristețe.

Visezi că intră pe fereastră o lumină ca a lunii, dar știi că nu-i a ei. Știi că deasupra casei tale, între stelele vechi, arde domol un astru nou și te învăluie, te întărește cu lumina lui. Iar în trupul luminii se aud șoapte răzlețe, vorbe rostite cândva, un freamăt de frunze, de ape care cad, de nisipuri mișcate ușor. Apoi, încet, lumina crește și se umple de tăcere și tu respiri adânc balsamul nopții și, în adâncul ei, aștepți ceva.

Nori subțiri împart lumina lunii pe tot cerul, ca și când, deasupra lor, s-ar bolti peste lume o mare emisferă dulce luminoasă.

Soarele sclipea ca un mare izvor de tristețe în fundul lumii mari și, mult mai jos, în întunericul din gânduri.

Nu simți cum circulă prin tine uneori esența depărtării? Făcută din trei patimi: a lucrurilor care-au fost cândva cu noi și nu mai sunt, s-au dus departe pentru totdeauna; a celor de care pentru totdeauna ne-am îndepărtat; și-a celor care-au fost și sunt departe și vor rămâne tot departe, orice-ar fi.

Noapte de noapte brizele-i duc mării tot ce pot lua de pe pământ și zi de zi, pe toate țărmurile lumii, nările se umplu de suflarea mării, adusă înapoi din caldul nopții să se prefire prin frunzișuri, peste lanuri, printre gânduri.

Să nu te pierzi în erezia de a crede că lumea nevieții ar fi cufundată în vreun somn, că lucrurile dorm în veșnicie sau în timp. Gândește-te mai bine și-ai să simți că, dimpotrivă, este veșnic trează.

Uneori întreaga voastră sărbătoare ne pare numai o văratică trufie a țărânei.

Foșnetul valurilor sau vuietul lor ascund auzului imensa și veșnica tăcere din adâncul mării.

Ce trist ar fi pe pământ dacă în marile văi ale mărilor n-ar mai fi într-o zi decât spume și nori în moale frământare, în clocot scăzut, cu lumina pe ei făcând rumeniri și cenușii.

Alaltăieri, către amiază, cerul s-a umplut de uriașe buruieni.

Norii de sub orizontul de apus aruncă pe cer, până aproape de zenit, un evantai de umbre lungi cât niște raze.

Norii sunt mai sumbri deasupra mării când pământul e nins și-adesea și norii de peste păduri sunt mai întunecați.

Jumătatea de nord a cerului pare să reflecte, cu o lumină ciudată, flăcările nevăzute ale unui incendiu imens, arzând undeva în miazăzi.

Ploaia, zăpada, soarele, cântecul de păsări în soare, nori, stele, coruri line și mândre de plopi și salcâmi, rafale de vânt, lumea aceasta egală cu sine, fără păcat. Și sufletul, șoapta și tânguirea sufletului în această întunecat verde, luminos albă vale de lacrimi și de umbre.

Vântul de-aseară a fost atât de năprasnic încât părea că răscolise toată pulberea din univers și, molcomindu-se, o așezase-n mari troiene negre: norii.

Din amorțeala iernii și din amețeala primăverii sufletele noastre, întremate, fericite, se trezesc la glasul furtunos al verii timpurii.

Timp de două zile s-au perindat pe cer convoaie nesfârșite de nori, la început răzleți, ușori, plini de soare, apoi izvorând tot mai compacți și mai deși din fierberea orizontului și zburând lent și greoi, dar implacabil peste tot cerul, într-un marș paralel și precis, din ce în ce mai sumbru; au trecut toți norii, de la panglicile fluturătoare

și elegante de cirus, până la florile uriașe și grele de plumb; astăzi după-amiază au cotropit toate răscrucile cerului, după o ultimă clipă a luminii; pe dedesubt nori negri-cenușii și crânceni, cu fumegări rele vânzolite de vânt, deasupra un alt plan de nori, albi și metalici, deschiși într-un loc către cerul adânc, împărătesc albastru, care s-a lăsat apoi, nepăsător, știindu-se preaputernic, pradă năvalei trecătoare a noroadelor de nori; spre seară, lacuri tot mai largi de liniște; într-un loc două suprafețe de nori, una cenușie-mov, cu adâncimi moi, mângâietoare, și alta, mai sus, de un roz pur și dens, imperfect suprapuse, alunecând peste cerul albastru-seral, așa de albastru încât ar putea străluci stele pe el chiar fără umbra nopții; noaptea cerul a rămas curat și părea pașnic și pustiu ca un câmp peste care au trecut rânduri-rânduri mari mulțimi zbuciumate împinse departe de o putere neștiută, către un țel aspru; iar stelele, după atâta tumult, par mai triste și mai singuratice, și sufletul întreabă de ce, după atâta perindare de forme, nu trece și cerul cu toate stelele lui, purtat de un mare vânt, dincolo de orizont, după norii trecători.

Avânt de păsări mari cu trup de abur trece lung, tot mai adânc înfiorându-le, prin toate oglinzile de apă ori de sticlă ale lumii pământești, în murmurul izvoarelor luminii, în recea, pustia mireasmă a lunii.

De ce foșniți la fereastră, mirosind a buruieni, a lună și a uitare?

Nu vă pasă de clocotul verde al apelor, de sclipirea de piatră a munților, de foșnirea ierbii și de clătinarea copacilor în vânt. Veniți și vă duceți și nu vă pasă.

Uneori universul acesta, cerul, marea, pământul cu tot ce este în ele, ne par străine, ca o nelume în care ne-am fi rătăcit sau pe care o visăm, și ne simțim mâhniți și venetici și ne e dor de-acasă.

Margarete clătinându-se domol printre nori, în lumină, ca purtate de râuri molcome printre munți albi și munți cenușii.

Vânt nu era, dar ceasul nu era stătut, nici greu. Au început să cadă la poalele brazilor, în zgura albă, stropi răzleți de ploaie. Nu ploua, cădeau de foarte sus, din vârfurile nevăzute ale brazilor, dintr-o zonă mai presus de puterea oricărei iubiri, lacrimi rare. Plângeau ființe crucificate la zenit, pe vârfurile brazilor, plângeau din înalt morții uitați, bătuți în cuie acolo cine știe de când, morți tineri, morți bătrâni, robi și împărați, în cerul zadarnic privirii, în mirosul de rășină și cetini. Poate țipătul rece al păsărilor care se aud între stele este al sufletelor unor morți străvechi care se mută după alte rânduieli, înstrăinați de noi. Dar nu-i adevărat. Nu suflete veștede foșnesc adunate și spulberate de vânt ca frunzele moarte, aduse o clipă de dincolo de meterezul arid pe care orice există îl știe. Nu se duc morții în palatele apusului, nu zac îngropați în norii amiezelor fierbinți, nu se adună să plece spre luceafărul furtunos sau spre alte locuri lâncede ori line ale cerului, să umble de ici-colo pe câmpii de ușoară cenușă. Ce-o fi cu ei? Poate nici nu visează bieții morți, morții cât stelele de mulți, dar nu departe cât ele, iar aproape cu atât mai puțin. Poate le e doar urât, poate le e, în felul lor, dor de câte ceva, de lucruri care nu-ți pot veni în gând prea ușor, de marea bătută de ploaie în caldul amurg, de zborul uliilor, de mirosul zăpezii, de maci pe-o margine de drum al lor, de râurile dimineții. Sau poate simt doar nevoia vagă de a-și umple timpul cu ceva

care nu doare în acel timp al lor, cu amintiri fără spini, fără vreme. Oare n-ar fi bine să le spunem, în șoaptă, orbește, ceva, fiecare ce știe și ce poate, să le trimitem vorbă prin păsări, prin raze, sărmanilor morți, să audă poate și să-și aducă aminte sau nu. Iată, sufletul meu a tânjit, ani după ani, în seceta eternă a lunii, singur cu gândurile mele slabe, făcându-mă și desfăcându-mă, năzuind și uitând. Și stând așa, la răscrucea legilor, îngenuncheat în pulberea albă a lunii, cu ochii închiși și plecați, am visat nori în pustietate, bogate ceruri și lumini și forme, mări de liniște și umbră am visat și-am să le spun morților care mi-au plâns pe mâini, morților lumii întregi. Pentru că asta e tot ce pot să le dau și pentru că perimatele determinări ale spiritului nu se înscriu numai în istoria lui, ci și în aceea, neesențială, rătăcită și dulce-amară a nemaiființei. Ceea ce a ars în spirit rămâne cenușă în spirit și în această cenușă am scris și în ea o să tac.

Câteodată păreți sufletul negru și fierbinte al pământului, pornit să se reverse fără preget ca un fum nebiruit, val după val, în marele gol cristalin, în marele gol albastru, grăbit să-și spulbere funinginea și zgura peste constelațiile nevăzute. Iar în noaptea aceasta nu va mai fi decât întunericul mișcându-se prin întuneric, iar în fundul lui, aproape subterane, micile lumini ale oamenilor, pierdute și uitate.

Baloane de săpun și păpădii plutesc în cer și-apoi le sparge și le risipește vântul.

De ce, la voi, această suspectă înfățișare de silitră și de sulf, de unde bănuiala că nu sunteți nori, ci altceva, ca urma echivocă a unui mare rău care s-a produs cine știe cât de departe?

Pătrunde vechea și sfânta lumină a lunii dincolo de ochi, dincolo de gânduri, dincolo de clipă, și în adânc încep să fiarbă umbre, valuri.

Jos, ceasul amiezii de vară vibra ca un roi de albine, iar sus se rotea un stol de sosiri nevăzute, de vitrega noapte străine.

Pământule, copil întâmplător al soarelui și-al nopții, culoarea ta se strânge-ncet sub pleoapele închise unde-așteaptă să se nască cine știe ce închipuiri și năluciri.

Privind, privind mereu, ai să-nțelegi, fără-ndoială c-ai să înțelegi, că viața este un prilej.

Suntem bătrâni și, într-un fel, ne par mai vechi, bătrâne, valurile și nopțile și dulcii nori și înseși nestatornicele vise și totuși, cu un mic efort, simțim că nu-i așa, că dăinuie în ele nu doar veșnicia lor, ci însăși tinerețea tinereții noastre.

Să stai așa, ca la o răscruce, într-un câmp, și să trăiești din ce îți spun drumeții, când mai deși și când mai rari, și-apoi, de la o vreme, drumeții, tot mai rari, să nu mai aibă mai nimic de povestit.

Imense pelicule verzi străvezii palpită, se desprind de pe cer, se așternd domol și ușor peste mare și se topesc între valurile purpurii și înspumate.

Sunt zile, mai ales de vară, când perindarea norilor ne face, printr-o amăgire, să simțim că pământul se mișcă într-adevăr prin cer.

Nori peste tot cerul, în pete și straturi mari, estompate și tulburi, ca niște fumuri negre-gălbui; ploaie subțire-subțire, ca și când s-ar condensa o ceață nevăzută sau chiar aerul în stropi imponderabili; într-un loc, deasupra orizontului, cerul de după nori, fără să se vadă, dă norilor o culoare albastră-verde foarte palidă, ca o coclea-lă ușoară, subțire, străvezie.

Mi s-a părut, în vis, că au venit la mine trei îngeri mari. I-am auzit cum foșnesc strângându-și aripile, i-am văzut cum se așază, în cămășile lor albe de in, în preajma mea. Au stat o vreme, vorbind între ei și cu mine. Ochii lor semănau cu ai noștri, dar nu erau omenești, irisul și privirea erau cumva altfel. După un timp au tăcut, apoi au plecat pe unde veniseră, pe fereastra deschisă, și i-am privit cum zboară spre apus, mereu mai mici, în golul serii molcome și albe.

Nu mările, frunzișurile și cerurile spuse fie-ne date în veac, ci acelea nemijlocit iubite de spulberatele fărpturi ale trecutului. Sau uneori, arareori, acelea din visele crâncene pe care, în harnica lor nepăsare, zeii reci ai somnului le dau și-apoi le iau.

Toate coboară și urcă în tristețe. Ea este statornică înstrăinare și întoarcere în sine a ființei, tăcerea din adâncul oricărei muzici, înserarea ce crește cu zorii laolaltă, plânsul abstract al oricărei definiții, esență și ceață, prohod neauzit, vis latent al treazului suflet al lumii, posibil niciând împlinit. Statornică, nu-i place, luând mereu forma sufletelor trecătoare, să vorbească limba lor trecătoare și se cere înțeleasă și stăpânită cu mintea, nefiind stare, ci un raport inteligibil, adesea între distanțe mari sau uitări absolute cărora le este ascunsă lege comună. Și nu-i e dragă nevolnicia și tânguirea, ci tăria buzelor care o simt

amară și-o păstrează. Durerea care se știe pe sine deplin ia asupră-și tristețea lumii întregi și o întoarce lumii ca dragoste mâhnită și eternă. Este în alb și în roșu, în negru și în arămiu, în stâncă și în cenușă, în dreaptă și în cerc. Anotimpurile, viața și moartea sunt chipuri tristeții sieși egale. Fierbinte în foc, e puternică în lumină, lină în umbră, sălcie în vânt, se clatină în lacuri cu priveliștile a căror șoaptă întoarsă este fapta ei. E albastră în cer, searbădă în aer. Și stelele sunt triste, și zăpezile și toate fărpturile, neștiind. Bucuria îi este doar cunună și zâmbet, funingine ura, timpul imagine mișcătoare, clipele ninsoare de aripi care umplu trecutul. Se află în ochii biruitorilor și în ai biruiților, în ai fecioarelor și ai statuilor. E limpede în ape și mută în pământ, grea în soare. Cu amintirea se cufundă și se irosește lent ca un fum în spațiul fals al unei oglinzi. Merge cu lanurile mânate de vânt, curge cu râurile către mare și se face valuri cu valurile ei, dând spumei uscatul ei freamăt. În întuneric e întunecată și verde în frunzișuri, verde în ierburi, galbenă în nisipul deșert. Trăiește cu mintea care se consumă în timp, depășindu-se și neîmplinindu-se niciodată. Stă între stele și cade stearpă cu ele, închinând pulberii lumina. Și tot ce trece trece cu tristețe, pe lângă ceea ce rămâne cu tristețe, sub niște ochi fără zâmbet și orbi.

Așa cum în clipa timpului obiectiv încap vise enorme, în cer — și numai în cer — pe o mică sau foarte mică secțiune, norii pot înscrie istorii extrem de dense, adânci, vaste, priveliști polimorfe, incomensurabile cu spațiul obiectiv care le subîntinde.

Atâția ani reci au trecut, foarte reci, ca niște pești înfometați prin marea memoriei și apoi a mai trecut unul, roz și amar, speriat, și marea memoriei a secat și n-au rămas decât văile ei de nisip.

Un zbor de păsări aprinse de lumini pe plumbul plin de tunet mut al unui front de nori.

Ți s-a făcut urât, ți-e dor de viscol și de zăpezile adânci, de grele ploi, de vijelii, de arșiță și de răcoarea umbrei groase dinlăuntrul ei, de izul prafului udat de primii stropi ai ploii, rari și mari și grei.

Sub cerul searbăd, închis și înalt trăiesc pustii apele mării, reci și vii, amare, ape puternice și grele, ape mari, însuflețite de o neliniște fără soroc, muncite fără chin și sfărâmate fără rost, umplând cu zarva lor cerul și timpul.

Ce multe lucruri, de aproape, de departe, vechi și noi, au încăput în ochii noștri mici și pieritori.

Himera nopții mi-a spus: „E o minciună că în clipa morții și în scurtu-i vis cuprinzător îți vezi, întreagă, cum a fost, la șir, *viața ta*: ceea ce vezi atunci, fără greșeli, fără uitări, este *viața lumii întregi*."

Nori ușori, plăpânzi, roz-albi, fără adâncimi, în strălucirea dimineții, încununează dealurile ninse, bătute de soare, sub cerul albastru și jos.

Verdele primăverii, crud și gingaș, al verii, albăstriu, și cel de aramă al toamnei.

Norii s-au golit de vânt, culorile pribege ale lumii au plecat, în bezna firii noastre încolțesc, tăcuți, după măsură, sorii viitori.

Am căzut pradă unor puteri posomorâte; prezentul se usucă în mâinile noastre; simțim deodată că am trecut de un soroc esențial, pe care nu-l știam; începem să

ne fim străini din pricină că amintirea și uitarea își împart altfel trecutul nostru; iar într-o zi, curând, ne va străbate deșarta fulgerare a vechilor iubiri și chipurile vor zâmbi cu ochi străini, sub stele reci, și râurile au să curgă, împuținate și amare, înspre mări de fum.

Plantele privesc, trecând, în cercuri tot mai largi, ființe, râuri, nori, stele și vânturi.

O smucitură și alunecăm în albastrul, recele abis, în răcoarea sa curată și pustie, să ne ducem spre fund unde zace, straturi, straturi trecutul.

Singur în lumina aridă și pustie, în centrul sferei de cristal albastru, izbindu-se de care gândurile se întorc multiplicate în ecouri infinite, ușoare ca șoaptele și totuși tumultuoase ca zarva unei gloate nevăzute, crescând și scăzând după legi vagi.

Soarele ne luminează cu o flacără rea, otrăvită, cețoasă, ca o feștilă care arde fumegând șovăielnic.

Unde sunt? În ce lume de neguri vârstate de vânt, în ce întuneric de zori morți? Ce trăsnet al tăcerii se presimte gata să izbească în pulberea tăcută, în cenușa rece?

Gândurile sunt câteodată ca frunzișul măslinilor bătuți de vânt.

Mulțimi de gânduri tandre și pure, fără timp, să te mângâie, ca fulgii de zăpadă în zile mute și adânci, să ți se aștearnă lin, mereu, mereu, pe obraji, pe buze, pe pleoapele închise fără teamă către cer, pe mâna întinsă.

Viața poate părea uneori o uriașă vâlvătaie viforoasă, alteori o câmpie de flăcări mici, în întuneric, sau pâlpâind în vânt, sub cerul orb.

Toate aceste pânze de fum ținute de o mână nevăzută în vânt peste cer dau vidului albastru pante, adâncimi, vârteje, elanuri ascendente, un freamăt tăcut și larg, fără care sufletul nostru s-ar izbi zbuciumat și rătăcit de hemisfera de safir, pretutindeni, cu deznădejde, și s-ar spulbera apoi în deșertul răcoros, ca o cenușă, ars de flacăra singuratică, stăpânitoare și crudă a soarelui.

Cer bogat de seară de toamnă, greu de nori reci, dar nu terni, cu reliefuri felurite, într-o lumină sumbră și calmă, roz-gălbuie, ca un fior de potolită, destinsă tristețe de dincolo de clipe și de întâmplări.

Mici insule întunecate și vaporoase, dublate de altele, puțin mai mari, luminoase, ambele puțin câlțoase, dezlânate și vii în apele învălurate ale cerului.

Fâșii din carnea lor ușoară de zăpadă și de umbră.

Sunt nopți de primăvară când nori joși și nevăzuți par să exale peste noi mirosul pomilor în floare, amestecat cu ceva neștiut și mai amar.

Într-un cer calm, o masă compactă și bogată de nori cu spume agitate și furtunoase degenerând rapid în ceva puhav și mort.

Nor bizar, lung cât lanțul de dealuri dinspre apus și așezat pe culmile lor ca un mare sul violet-sidefiu, cu marginea de sus roz-fumurie, în bătaia razelor răsăritului, cu cea de jos sumbră și furtunoasă în izbitor contrast cu

lumina dulce a dealurilor, argintată pe alocuri, și cu largul cer senin de iarnă sudică.

Miroase mai tare cetina în lumina descătușată și răsuflă mai rece pământul.

Văzute printre nori stelele par mai depărtate, mai străine.

Norii duri se crapă peste apele cerului: orice înseninare e ca un dezgheț al cerului și ca o primăvară a luminii.

Să vezi o clipă stelele ce sunt? Ruguri, făclii, incendii, lave clocotinde, bucăți de iad rotindu-se eliptic prin curatul cer?

Dansul norilor morți, părăsiți de lumină, purtați de vânt ca frunzele uscate și așteptând iertarea întunericului.

Galop de cal prin umbra unui nor, către lumină.

Ceața curge prin vâlcele și râpi și piere în ele lăsându-și sudoarea pe lespezi de cretă.

Furtunii noaptea i-a răspuns această înaltă, rece, singuratică stea.

O lumină vag galbenă spre sud și una vag albastră în nord, pe muchia apelor, două lumini care sunt întreaga substanță a lumii, altfel doar noapte și valuri.

Pânze vagi de cirus alb la orizont cu mici flori de cumulus violaceu prinse în ele, în lumina vie a soarelui.

Apus: cer albastru, mai tare sus, cu nori roz tot așa de intenși, iar spre orizontul mai palid, cu nori de un roz stins, o simetrie secundă între focul stacojiu al apusului

și zenitul ca un lac întunecat-albastru pe care îl umple, după măsură, noaptea.

În noaptea chinuită de vânt, nori mari și nevăzuți par să bată viforos din aripi deasupra pădurii și dincolo de ea.

Sunt zile ninse, însorite și albastre când cerul pare plin cu-adevărat de mari troiene de zăpadă.

Ceața poate să pară uneori obârșia norilor, iar alteori chipul lor ostenit, degenerat sau înfrânt.

Frumoasă umbră de tămâie și de fier, privește dedesubt cum murmură-n lumină marea deșartă.

Un apus noros și frământat de vânt, un apus în care se amestecă întunericul serii târzii cu sclipirile zilei, prin goluri și volburi de nori, iar într-un loc o incandescență brună și lividă, ca lumina reflectată a unei conflagrații nevăzute.

Se zice că lumina absolută a tropicelor apasă sufletul și-l întristează cu o mai pătrunzătoare, mai intimă, mai profundă tristeță decât tristețea posacă a cețurilor din nord.

Norii s-au stins, ca un jar mort, rămas cenușă. Apoi, în asfințitul palid, printre dârele roze de cirus, luna însăși pare, fără putință de greșeală, un mare și greu trandafir.

Din sucurile cerului și ale mării s-au hrănit multe din visurile muritorilor, pe neștiute și întortocheate căi, cu tot felul de chipuri, înțelesuri și păreri.

Ieri norii au părut, ciudat, deodată vechi, dar nu bătrâni și obosiți, ci parcă-ai unor alte veacuri, alte ere,

străini de clipă și rămași în timp. Și însăși murmurarea mării se mutase în alt timp, greu de determinat și pieritor, străină și de clipă și de veșnicie.

Nimic decât nenumărate zboruri albe în lumina albei mări.

Astfel, încet: nopțile zilelor, nopți după nopți, nopțile anilor, nopțile anilor mulți, tăcutele nopți nesfârșite de dincolo de nopți, mult dincolo, mult altfel, multă tăcere și somn, multă uitare și somn în eternul nesomn.

În seara înceată, încet se golesc de lumină ochii și se umplu de umbră.

Mai sunt în lume și în timp atâtea vise, atât de multe vise de nimenea visate.

Deasupra tânguirii mării zâmbea cerul din lumini deschise și ușoare.

Numai privind printre ramuri și frunze puteai simți cât e de larg și de ușor pustiul amiezii târzii.

În tumultul apusului, în fața focului roșu lucios al soarelui, pânze de nori printre care unii nemaivăzuți, ca niște spume ușoare, mați și deschis-fumurii-albaștri, unii albaștri de tot, tot deschiși, infinit delicați.

Cer cu straturi subțiri, întinse și mobile de nori, lumină stinsă, lăptoasă, care lasă conturelor și umbrelor pământești precizia lor, dar le îmbracă în tristețe.

Seară de iulie, cerul cenușiu, tot mai negru spre orizont, fără să-l atingă: lumea vizibilă e mărginită pe o mare

întindere de o masă grea, compactă, de argint cenușiu și albastru, între marginea noroasă, neagră și liniștită a cerului și marginea mai nedeslușită a pământului negru.

Luna prin nori: astru de două ori mort, incandescență rece înecată în cețuri negre-albe, cernând scăzut, difuz, o gingașă lumină, o tristețe răcoroasă, foșnitoare și înaltă.

Soarele prin nori: sfârșit de lume, foc și strălucire, mândrie și putere, cruzime regească, toate veștede, stinse, îmbătrânite, îndepărtate; sau ca și când Dumnezeu ne-ar fi căutat prin ceață cu felinarul său și nu ne-ar fi găsit și ar fi rămas mâhnit în loc, cu negura pustie între el și lume.

Norii din văi vibrau sub crivăț, apoi, brusc, se smulgeau din albia lor și se năpusteau în vânt.

Pe cerul care poate fi atât de albastru, nori gravi își poartă azi, înalți și tăcuți, ca într-un vis frumos și obscur, floarea lor de cenușă și mângâierea lor de fum; peste un ceas nu vor mai fi și limpedea materie a cerului va părea întunecată egal de fumul lent și imperceptibil al tuturor arderilor pământești sau că el însuși, cerul, a ars și că marea lui substanță s-a epuizat, că flacăra imensă și albastră a pălit, s-a răcit, a căzut în cenușa, peste cenușa din noi, strânsă din an și din veac, sub cununa desfrunzită a cerului veșted.

Ca dintr-un fum al înaltului necunoscut se cerne noaptea, negri fulgi tot mai deși ce se așternîn troiene impalpabile și ușoare, molcom înfiorate de vânt.

Fug norii albi în cer și în lac, mânați de vânt: sus plutesc fără hotar, jos, brusc, o dată cu trecerea țărmului, imaginile

se fac umbre și se tot duc în calea lor, lăsând în urmă alte umbre, stătătoare.

Nor în formă de coroană stâncoasă alcătuită din valuri încremenite și stilizate, alb-cenușie în amurgul palid.

Cer plumburiu, omogen ca un cer senin, pe care plutesc nori mai albi, umflați, cumuliformi, astfel că totul pare cerul cine știe cărei alte lumi.

Într-o după-amiază noroasă, închisă, sumbră, udă, un mic cerc însorit, niște văi cu ierburi noi, într-o lume de umbră, ocolite de umbră, ca o fereastră către alt anotimp, ca fantasma și visul unui anotimp străin.

În vis: un cer frământat pe care era un nor verde-albăstriu, cu tonuri mai deschise puțin pe margini, corespunzând dungilor mai închise ale aripilor unui cocostârc frumos și imens care zbura încremenit în mijlocul ciudatului nor; apoi totul s-a repetat mai jos spre stânga în cenușiu-alb și cenușiu-negru, și norul, și cocostârcul și aripile lui grațioase, cu dungi negre.

Un cer minunat: bogat în pânze de cirus, de la cele mai diafane la unele ca niște grele falduri, și într-un abur alb, ca o pastă fină, care făcea în jurul celor câtorva nori delicați și cenușii o alunecare de culoare indicibilă, o estompare voluptuoasă către cerul albastru de toamnă, cu lumini scăzute, dar vii și adânci, totul străbătut de marele avânt pe care numai cerul îl are, uneori.

Privind, în susul arborilor goi, alunecarea cerului când mase mari și grele se mișcă paralel, continuu și lent, simți bucuria unei mari puteri nestăvilite, în mers către un țel mai mare decât gândul tău.

Pe cerul dintre stânci, norul era, mai mult decât o imagine, un semn pentru sufletul durabil, o idee. Era făcut din puțină materie, un fir de abur alb despletit de vântul albastru, un unghi subțire lăsând în răcoarea marii lumini o dâră prelungă și pierdută. Viața lui nu se poate însă uita: plutea tăcut peste lume, ca o zveltă pasăre himerică venită dintre stele, aplecată în curbă largă spre orizont, gata să se cufunde în el spre alt univers, dar în avântul ei imobilă ca săgeata lui Zenon, efigie împietrită și ușoară a veșnicei mișcări și-a unui mare vis.

Sunt ceasuri când dârzul austru umple cu puterea lui întregul huzur al cerului și, printre norii de ploaie, joși și sfârtecați, zeci de lumini fulgeră ca zborul rândunelelor.

Să mergi până acolo unde în umbra ta au să răsară stelele și luna.

Îndelungată fie sărbătoarea nopții, încet, cât mai încet se scurgă, după lege, sfintele ei părți, cu noi în sânul ei: *crepusculum, fax, concubium,* NOX INTEMPESTA, *gallicinium, conticinium, aurora. Amen.*

Legi mari sunt tălmăcite prin ogrăzi și șesuri: ceva târziu astral se simte în pământescul cântec al cocoșilor din auroră și are-n el ceva din depărtarea dintre lumi.

Degeaba se revarsă ape dulci din cer în ocna mării: pământurile vor rămâne veșnic cufundate într-un gust de lacrimi.

Orice priveliște se hrănește din ea însăși și din noi, și ia din noi, pe lângă alte multe lucruri, și acestea trei:

– topirea clipei pure într-un timp de nașteri și pieiri;

– gândul că tot ce se arată în privire ar putea să fie altfel sau deloc;
– gândul că orice se arată ar putea să fie numai aparență.

Luceau ca abanosul în fulgerul îndelungat al lunii și umbra lor aluneca pe grelele, scânteietoarele uleiuri ale mării și se-auzea, adâncă și prelungă, răsuflarea nopții și ochii, când stăteau închiși, aveau pleoape moi și străvezii de nacru și însetații lumii odihneau și, în pământ, oasele albe și curate străluceau ascuns, rând după rând, în pasul lunii, și se simțea cum sângele și limfa lumii își caută, visând, de drumul lor, iar noi, în propriile noastre vise, ne simțeam mai singuri decât înecații, roși de otrava rece a lucrurilor prea devreme uitate.

Cenușiu și albastru de pastel genial: insule cenușii, bogate, voluptuoase, într-un albastru plin și discret totodată, puțin opac, răcoros și pur; planuri, proporții și tonuri inimitabile; totul părea oglinda unei lumi calme, epurate și istovite, imaginea răsfrântă în cer și transfigurată a unui paradis stins și tăcut, un paradis tomnatic, în tonurile vii și veștede, bogate în lumină și exangve ale toamnei.

Una dintre cele mai vii și depline bucurii pe care le dă cerul este aceea a contrastului dintre albul plin, expansiv, candid și net al cumulusului și cerul puternic albastru.

Modestia universului însuși, silit să se plece mereu în fața clipelor ce vin izvorând din el însuși mereu, depășindu-l mereu, cernându-se iarăși în trecut, cenușa fertilă a unui incomensurabil avânt umilit și exaltat în eternitate.

Rămână așa: un spațiu alb și arid, sustras oricărei atingeri și oricărei deveniri, o existență simplă și pură, ca o durere devenită, pulsând, crescând, o stare absolută, fără timp și atribut.

Ceva privește, de sus. O privire lungă, umbrită, înstelată de calde, foșnitoare lumini. Și, în adâncul ei, o chemare, ceva mai înalt și mai demn de urmat decât tot ce viața poate da.

Trec anii și se frâng de noi sau trec prin noi unul după altul ca niște vânturi printr-o pădure, venind de pe mare, din munți, de pe mlaștini sau din pustiuri, din cer, din orice loc curat sau necurat al pământului sau al cerului.

Nori vor mai fi mereu, dar aceia despre care scrie aici au trecut pentru totdeauna, nu vor mai fi niciodată, cuvintele acestea sunt legate de efemerul absolut, spulberate în trecutul deplin și irecuperabil, rătăcite într-o țară fără întoarcere și fără urme.

Au lăsat în substanța tăcerii o urmă ușoară și moale, ca într-o zăpadă afânată.

Deșarte bogății, puteri și frumuseți poartă trufașii nori trecând, cu fast răsăritean și crud, ca un alai de magi, peste pierdutul și măruntul zilei noastre, pustie de priviri și de chemări.

Noi suntem păsările care-ajungem din urmă tinerețea, în zborul ei către luceafărul de seară.

Numai cerul albastru mai trece sub arcada templelor pustii.

Nimica n-ai ştiut să spui despre lumina toamnei. Este în ea şi o scădere şi un spor, după proporţia de aur, un schimb secret între dogoare şi răcoare, dintre vlăguire şi putere, dintre puritate şi huzur, dintre culori şi linii, o împlinire şi un triumf atât de mari încât par gata să dureze infinit şi totodată gata să se nege, cu o semeţie tristă, printr-un singur gest tăcut.

Forma, culoarea, adâncimea cerului, toate sunt amăgiri: cerul e o nălucă.

După ce treci de grădina de oglinzi întunecate şi de fum, te uită în sus, să vezi, sub aburi, cerul arat de primăvară: în el seminţele semănate se văd. Visează ce-are să-ncolţească, şi totodată lanurile, florile şi arborii din august.

Dacă apele pământului ar fi inerte şi grele şi n-ar şti să urce, uşoare, spre cer, să se unească cu lumina şi cu vântul, zilele noastre s-ar schimba după legi şi ritmuri pur astronomice într-o monotonie ciclică eternă, aceeaşi zi din calendar la fel cu-aceeaşi zi.

Astăzi cerul era între dealuri atât de frumos cât nu se poate spune şi-atât de fără timp că te-ai gândit la ziua când multe nu vor fi cum sunt acum şi cu ce ochi vei privi în imperialul albastru celest plutirea scânteietoare a norilor ce par zăpezi uşoare, reci, curate, nemişcate sau purtate de vânt, în focul verii, ca într-o altă lume, văzută printr-un zid de cristal şi din care nu vine nici un sunet, nici un parfum, nici un semn.

Ce auzea Lucreţiu, neînfricatul, în văzduhul plin de focuri şi de vânturi sau de aherontice tenebre, în tunetele care zguduie azurul, în zarva şi în clocotul puternicilor nori? Destule

lucruri: zbuciumați de vânturi tari, plesnesc deasupra câmpurilor lumii ca pânzele întinse pe teatre; când se freacă unii de alții în sensuri contrare scot un zgomot uscat și prelung ca de hârtie sfâșiată; părând a fi un codru des, bătut de crivăț, foșnesc imens ca din grele frunzișuri, trosnesc ca de o frângere de grele ramuri; au în ei valuri ce se sparg cu vuietul marilor ape izbite de țărmuri; se rup cu zgomote de uriași ghețari ori, plini și grei de gheață și izbiți de vânt, se sfărâmă tunând și-apoi se prăbușesc în grindini peste livezi și peste țarini; ca fierul înroșit când îl cufunzi în apă, căzând din nor în nor câte un fulger se stinge, cu un mare țipăt, într-un nor mai ud; iar dacă norul e uscat, el se aprinde și arde pârâind asurzitor, ca laurii în munți cuprinși de foc; când un vânt aprig și vânjos pătrunde într-un nor, prinde să se rotească-n el până vârtejul, tot mai iute, mai îndârjit și mai aprins, aruncă-n aer norul, nimicindu-l ca un tunet ce cutremură alcătuirea lumii; în peșterile altor nori adesea alte vânturi rag și gem adânc, asemeni marilor sălbăticiuni prinse în cuști; astfel de sunete și întâmplări au loc în aburii și cețurile care se înalță, alene, în tărie, din răsuflarea grea a mării, din pământurile grase și din apele ce curg; deși mai crede că aceste exalații se întâlnesc acolo, foarte sus, cu alt neam de particule, venite din eterul înstelat; și că există nori perfect uscați, ca niște flăcări, impregnați cu lumina și cu particulele ignee ale soarelui; și a văzut, printre atâtea simulacre, și nori ce mângâie cu zborul lor văzduhul și întinderi largi cu umbra lor, precum mărturisește că din când în când se pot vedea în cer fulgere line și tăcute, căzute dintre nori răriți și destrămați de vânturi mai ușoare. Sau, zicem noi, poate numai atâta văd și-aud, departe, din pacea lor de dintre lumi, zeii senini, nepăsători de noi și ale noastre și etern străini.

Cocoși atotputernici dau astăzi semnul dimineții unui rece și zăbavnic cer în care dorm, curați și veșnici, toți morții morți azi-noapte în visul tău și-al meu și-al tuturor.

Nu în schimbări este durerea așezată, ci în deșarte treceri și păreri.

Cum se adună-n gând pustiul mării, negru, și curgeri de izvoare albe, vechi, și ploi venite, duse, drumuri fierbinți și stele reci.

Visele noastre sunt pline de zei, de zei trecuți, poate de unii viitori și încă nenumiți, de zei răniți sau morți, de zei care s-au prefăcut până la a-și fi, pentru totdeauna, lor înșile străini ori neștiuți.

Sătui de plinul clipei hărăzite, de moarte nu ne pasă oare ce-i. Am vrea mai mult să știm sau să simțim ce noimă are, în adâncu-i, timpul, sau să avem ochii întregi, să vadă nu doar ale luminii, ci toate, toate razele din univers, așa cum vede ochiul mare din triunghi.

Dacă privești mai bine, dacă asculți mai atent și mai detașat, de la un timp bagi de seamă că, la un nivel al existenței lor, lucrurile din univers stau în de eleși străine, văzându-și de-ale lor într-o calmă singurătate, neștiutoare ori nepăsătoare de ce le înrudește substanțial în adânc, de ce le unește, poate, într-o singură soartă.

Sufletul greu și orb al pământului rob, al pământului mut, urcă năvalnic prin arbori spre cer, spre ușorul și largul luminii, fremătând bucuros în vânt și râzând în ploile albe, uitându-se, visându-se ca într-un mare zbor.

Mărturisește, suflet îndărătnic, că între sfintele culori îți plac vreo două trei îndeosebi, culori tăcute și împărătești, crezând că a rămas în ele pentru totdeauna, mai mult ascuns, ceva din întunericul atâtor nopți și-o amintire stinsă din lumina multor asfințituri.

Nu pare oare cerul uneori a fi găsit în sine și în toată viguroasa lui progenitură (care tot el este), a fi găsit, dar nu ca un răspuns, o contestare grea, amară și adâncă, o tăgăduire fără apel?

Pantocratorul sufletelor i-a spus astfel într-o zi arheghetului său de-al doilea: „Să iei aminte, că un copil a început să se afle prin preajma puterii noastre, înspre grădinile de răsaduri și de altoiuri, dar nu-și află locul. Lasă-l să nu și-l afle, dar, fără a-l lua anume în seamă și ca și când n-ar fi primit rânduiala grijii noastre, vegheați asupra lui, tu și câțiva slujitori, în numele meu și cu dragostea lui cuvenită, nu mai multă și nici mai puțină. Este de cinstită obârșie, e nărăvaș fără să fie dârz și sperios fără să fie rău. Este ales, dar nu este chemat. Să fie lăsat, spre întremare și curățire, să trăiască și să uite, să crească și să cugete, să priceapă și să nu priceapă, dar să ia aminte la prea lesnea zăbavă în timpii sorociți și să se știe pe el însuși ca străin întru cele ale sale și ca pribeag în lăcașul lui, ca părăsit în umbra darului nostru. În mare taină să-i fie date ajutorul și călăuzirea și, cu preaușoara, nevăzuta mână a rangului tău, acele feluri de sfinte băuturi ce par că nu sunt, iar tu bine le știi. Astfel să faci, și mirungerea să nu o uiți, la ceasul ei."

Cât s-a zbătut copacul desfrunzit să-și umple brațele cu norii prea înalți, prea trecători. Și nu creștea și nu putea fugi și n-avea glas.

Rășinile copacilor, încinse de aprinsa zi de vară, umpleau și cerul și pământul de mirosul lor, ca de o smirnă arsă în cădelnițì mari ținute în zenit și legănate larg și foarte lent deasupra dealurilor înflorite și-a mutei bucurii din gândul tău.

Ne-a fost urât prin timpuri și din noi s-a înălțat, cu aripi tari, necruțătoarea Dezolare, în timp ce în pustiul mării cădeau clipe fără aripi.

Ce se aude în vânt? Nu ale noastre, ale lui sau ale celor ce trăiesc sau mai trăiesc în el: păreri de rău și amintiri și doruri, așteptări, suspine, tânguiri și presimțiri, neliniști și avânturi, rosturi și zădărnicii.

Din mâinile noastre întinse și din ochii noștri înălțați spre voi luați tot ce cuprind și ne sfiim să spunem. Luați și duceți, orbi, unde vreți voi.

Oare privirii noastre îi răspund, de pretutindeni, miriade de priviri? Atunci nu mai există depărtări de nici un fel. Doar spaimă și iubire și eternă coprezență.

Din tot ce-a ars, rămâne în adâncul stins al nopții doar o răcoare și-o tăcere pe obraji și-n gând și amintirea moartă a mirosului de fum. Toate se odihnesc în arca nopții și, între toate, însuși timpul.

Lumina unor nori trece ușoară prin cununa arborilor grei și muți, și lină trece prin cununa arborilor grei și muți când amintirea, când uitarea. Neiertătoare este doar durerea veche, grea și mută, adunată în atâția morți, pe care dulcile cuvinte poate îi rănesc ca o trădare și care poate tot mai așteaptă ceva *sub colerica regiune a stelelor*.

Cine iubește spuma să știe că e fiica vântului și-a mării sau poate, mai curând, pulberea mării și visul ei necontenit de-a trece, neizbutind decât atâta cât se vede, către o altă, mai ușoară, stare.

De-atâta frământare, din valurile înspumate se înalță peste maluri ceață și simți că nu e ceața cerului, ci e a mării, că nu coboară ci că urcă, cu vuietul odată, din sfărâmările de ape, din acea fierbere năprasnică și rece.

În întuneric sunetele și tăcerea sunt mai încordate, mai adânci, mai greu de înțeles, spațiul indescifrabil, timpul fără lege, sufletul cu mult mai singur și mai pierdut de lumea lui și mai departe ca într-o uitare. Și, de când e, se teme. În întuneric posibilul e mai puternic și mai numeros. Dar să ne întrebăm: de ce numai cel rău? De ce să nu se bucure în întuneric sufletul de pace, de odihnă, de tăcere, de ceea ce e bun în ele și în uitare și în ocrotire? De ce să nu adaste în întuneric, treaz, mai multă fericire decât îi poate da, în bezna somnului, un vis, în bezna neființei, neființa? De ce, chiar altfel, n-am întări în noi curajul de a exista, curați și drepți, în întuneric? De ce, după câte ne-a fost dat să vedem în lumină, să nu credem că, în absența ei, anume lucruri au ajuns cu neputință, de ce să nu prefacem întunericul în spațiul unei nădejdi?

În orice gol, al nostru sau al lumii, parcă ia trup, într-un târziu, ceva difuz, amorf și vag, o plasmă, o înfiripare calmă și tăcută, cu puterile ascunse, abia-ncepând să se-nfioare și să freamăte, abia prinzând ființă, dar mereu difuză, făgăduință încă nearticulată a unui viitor nu tocmai cert nici în ființa, nici în forma sa.

Cerul albastru poate fi privit în sine, rupt și gol de orice întâmplări, pur de mișcări și forme, static, omogen. Dar poate fi privit, chiar dacă e același cer albastru, din unghiul tuturor posibilelor lui: ca liniștit după o fierbere și-un freamăt abia simțite de lumini și umbre, acuma potolite, ori,

invers, ca pe cale să se lase pradă lor; ca izbăvit sau ca pândit de nori, de noapte; ca substanță tot mai searbădă și tot mai rară în care se destramă chipurile lumii sau, dimpotrivă, ca marele fluid în care se așază lent la fund, ca un nămol frumos, alcătuiri, privelişti, întâmplări; ca trecere sau stare; ca transparență infinită și deschidere ușoară sau ca boltă și tărie și hotar; ca loc de unde lucrurile vin sau unde pleacă; ca răcoros-aprinsă, pură bucurie sau ca o delicată întrupare a unei mari și veșnice mâhniri, fără de subiect, nici obiect; ca amăgire sau ca adevăr.

Să bem, plecați umil și fără sete, să bem fără iubire umbrele din ape, să ascultăm după aceea rumoarea lucrurilor cu putință și a celor fără de putință, să ne rugăm pentru toate cele uitate și apoi, dând ascultare împăratului care-a urât puterea, *endon scaptomen*: să prindem a săpa adânc, tot mai adânc în noi, până când poate da-vom, în cea mai veche și adâncă beznă din plămada noastră, de metalul zadarnic căutat din veșnicie de osândiții și de robii lumii întregi: elementul cel mai nobil, *eleutherion*.

Sunt pe pământ (pentru a nu mai spune despre ce e dincolo de el) atâtea alte ceruri, altfel, cu alte constelații, cu întâmplări necunoscute nouă, nopți albe, aurore boreale, lumina verde, norii tropicali. În ce s-a scris aici și-n cum s-a scris se mai păstrează însă amintirea unor stări de lucruri, astăzi pentru mulți trecute, când în privința asta semănam cu niște arbori. Arborii nu se duc niciunde, arborii nu se urcă-n lună: așteaptă doar ca luna să le treacă printre ramuri. Să zicem că această carte a fost scrisă de un plop. Sau de un nuc. Ce spune despre mări doar a visat, brodând pe ce i-au povestit norii și luna, păsările, vântul.

TROPICE TRISTE, 69—73

„La ora 17,40 spre vest cerul părea ocupat de un edificiu complex, perfect orizontal în partea inferioară, asemănător cu marea de pe care ai fi crezut că a fost dezlipit printr-o inexplicabilă ridicare deasupra orizontului, sau poate prin interpunerea, între ele, a unei plăci groase și invizibile de cristal. În vârful său, spre zenit, suspendate parcă sub efectul unei gravități inverse, eșafodaje instabile, piramide umflate, clocote încremenite ca niște stucaturi imitând norii, dar cu care ar fi semănat, de fapt, înșiși norii în măsura în care imitau luciul și relieful sculptat și aurit. Acest conglomerat confuz, care masca soarele, se detașa în tonuri sumbre, cu rare scăpărări, cu excepția părții superioare unde zburătăceau scântei.

Mai sus pe cer, irizări blonde se desfăceau în sinuozități lenevoase, aparent imateriale și cu aspect pur luminos.

Urmărind cu privirea orizontul către nord, vedeai cum motivul principal se subțiază și se destramă într-un șir de nori dincolo de care, foarte departe, se ivea o bară mai înaltă, efervescentă în partea de sus: părții celei mai apropiate de soare — care era încă invizibil — lumina îi punea un contur viguros. Mai spre nord, reliefurile dispăreau și nu mai rămânea decât bara, ternă și plată, topindu-se în mare.

Spre sud, bara reapărea, încununată însă de mari lespezi de nori sprijinite ca niște dolmene cosmologice pe crestele-i fumegânde.

În sfârșit, când întorceai cu totul spatele soarelui și priveai spre răsărit, vedeai două grupuri de nori suprapuse, desfășurându-se în lungime, decupate ca umbrele chinezești de incidența razelor solare pe un fundal plin de umflături și rotunjimi, dar aerian și sidefat de reflexe trandafirii, violete și argintii.

Între timp, în spatele stâncilor cerești ce astupau orizontul spre apus, soarele evolua lent: urmându-l în cădere, câte una din raze spărgea masa opacă sau își croia drum pe căi a căror traiectorie, în momentul irumperii razei, decupa obstacolul în

sectoare circulare de diferite mărimi și intensități luminoase. Din când în când lumina se retrăgea ca un pumn care se strânge și din manșonul nebulos nu mai ieșeau decât unul sau două degete strălucitoare și țepene. Sau câte o caracatiță incandescentă ieșind din grotele vaporoase și precedând o nouă retragere.

La un apus de soare se disting două faze deosebite. La început, astrul e arhitect. Abia mai târziu (când razele sale ajung să fie reflectate) devine pictor. De îndată ce dispare după orizont, lumina scade și face să apară planuri din ce în ce mai complexe. Lumina de plină zi e inamica perspectivei, dar între zi și noapte este loc pentru o arhitectură pe cât de fantastică pe atât de vremelnică. O dată cu întunericul totul își pierde din nou relieful, ca o jucărie japoneză splendid colorată.

La 17,45 a început prima fază. Soarele coborâse mult, fără însă a atinge linia orizontului. În momentul în care a ieșit de sub construcția de nori, păru să se spargă ca un gălbenuș, mânjind cu lumină formele de care mai era agățat. Această revărsare de lumină fu înlocuită repede de o retragere; împrejmuirile deveniră mate și în acest vid, ținând la distanță limita superioară a oceanului și cea inferioară a norilor, apăru un lanț de munți vaporoși, adineaori încă strălucitor și nedistinct, acum accentuat și sumbru. Plat la început, acum căpăta volum. Aceste mici obiecte solide și negre se plimbau, migrație leneșă pe o întinsă lespede roșietică — inaugurând faza culorilor — care se înălța lent de la orizont spre cer.

Puțin câte puțin, construcțiile adânci ale serii s-au chircit. Masa de nori, care toată ziua împânzise cerul la apus, părea acum subțiată ca o foaie metalică, luminată din spate de un foc mai întâi auriu, după aceea rumen, în sfârșit, vișiniu. Acesta și începuse să topească și să smulgă, într-un vârtej de particule, norii contorsionați care dispărură treptat.

Apărură, atunci, pe cer, nenumărate rețele vaporoase; păreau întinse în toate direcțiile: orizontal, oblic, perpendicular și chiar în spirală. Pe măsură ce coborau, razele soarelui (ca un arcuș înclinându-se sau ridicându-se pentru a atinge coarde

diferite) le făceau să explodeze succesiv, una după alta, într-o gamă de culori pe care ai fi putut s-o crezi proprietatea exclusivă și arbitrară a fiecăreia. Când apărea, fiecare rețea avea claritatea, precizia și delicata rigiditate a firelor de sticlă, dar, încetul cu încetul, se dizolva ca și cum materia ei, supraîncălzită de o prea lungă expunere pe un cer învăluit în flăcări, întunecându-se și pierzându-și individualitatea, s-ar fi întins, într-o pânză din ce în ce mai subțire, până la dispariția ei de pe scenă, pentru a scoate la iveală o nouă rețea, proaspăt țesută. La sfârșit, nu mai rămâneau decât tonuri confuze, amestecate unele cu altele, întocmai cum se amestecă într-o cupă lichide de culori și densități diferite care, mai întâi suprapuse, ajung încetul cu încetul să se confunde în ciuda aparentei lor stabilități.

După aceea foarte greu să urmărești un spectacol care pare să se repete la intervale de câteva minute și chiar de câteva secunde în colțuri îndepărtate ale cerului. Spre răsărit, de îndată ce discul solar a depășit orizontul opus, brusc s-au materializat foarte sus și în tonalități de un violet aprins nori, până atunci invizibili. Apariția s-a desfășurat repede, îmbogățindu-se cu detalii și nuanțe, apoi totul începu să dispară lateral, de la dreapta spre stânga, ca ștearsă de un burete plimbat cu o mișcare sigură și lentă. După câteva secunde n-a mai rămas decât tăblia curată a cerului, deasupra meterezului de nori care trecea de la alb la cenușiu, în timp ce cerul se rumenea.

În partea dinspre soare se înălța o nouă bară de nori, în spatele celei dinainte, devenită un ciment uniform și confuz. Acum, cealaltă era în flăcări. Când lumina ei roșie începu să pălească, irizările zenitului, care nu-și jucaseră rolul până atunci, crescură încet. Fața lor inferioară se auri și se sparse, creasta lor, mai înainte strălucitoare, deveni cafenie și violetă. În același timp, textura lor apărea ca la microscop: descopereai că e formată din mii de filamente minuscule, susținând ca un schelet formele lor pline.

Acum, razele directe ale soarelui au dispărut complet. Cerul nu mai avea decât culori trandafirii și galbene: roz-portocaliu,

roz-gălbui, galben închis, galben ca paiul; și văzurăm cum dispare și această discretă bogăție. Peisajul ceresc renăștea într-o gamă de alb, de albastru și de verde. Totuși, la orizont, mici colțuri aveau încă o viață efemeră și independentă. În stânga, un văl care trecuse neobservat se afirmă deodată ca un capriciu al unor tonuri de verde amalgamate și misterioase; ele trecură treptat spre roșuri, mai întâi intense, apoi sumbre, apoi violete, apoi brune și, în curând, n-a mai rămas decât urma neregulată a cărbunelui pe o hârtie granuloasă. În spate, cerul era de un galben-verzui alpestru, iar bara rămânea opacă cu un contur riguros. Pe cerul dinspre vest, mici striuri aurii, orizontale scânteiară încă o clipă, dar spre nord era aproape întuneric: meterezul cu rotunjimi nu mai avea decât umflături albicioase sub un cer ca varul.

Nimic mai misterios decât ansamblul de procedee mereu identice, dar imprevizibile, prin care noaptea urmează zilei. Amprenta sa apare brusc pe cer însoțită de nesiguranță și neliniște. Nimeni n-ar putea prevedea forma pe care o va lua, de data aceasta unică între toate, apariția nopții. Printr-o alchimie tainică, fiecare culoare reușește să se transforme în complementara ei, când pe paletă ar trebui să deschizi alt tub pentru a obține același rezultat. Dar, în cazul nopții, amestecurile nu au limită căci începe un spectacol fals: cerul trece de la roz la verde, dar aceasta fiind n-am remarcat că unii nori au devenit de un roșu aprins făcând astfel, prin contrast, să pară verde cerul care era, de fapt, roz, dar de o nuanță atât de palidă, încât nu poate lupta cu valoarea foarte accentuată a noii tente pe care nu o remarcasem, pentru că trecerea de la auriu la roșu era mai puțin surprinzătoare decât cea de la roz la verde. Noaptea se furișa deci prin înșelăciune.

Astfel, spectacolului cu aur și purpură noaptea a început să-i substituie negativul său, în care tonurile calde erau înlocuite de alburi și griuri. Placa nocturnă revelă, încet deasupra mării, un peisaj marin, imens ecran de nori destrămându-se în fața unui cer oceanic, în peninsule paralele, ca o coastă netedă

și nisipoasă întrezărită dintr-un avion zburând la mică înălțime și aplecat pe o aripă. Iluzia era sporită de ultimele raze ale zilei care, lăsându-se foarte pieziș pe aceste creste ale norilor, le dădea un relief ca cel al stâncilor — sculptate și ele, dar la alte ore, de umbre și lumini — ca și cum astrul nu și-ar mai putea exersa dălțile strălucitoare pe porfire și garnituri, ci numai pe substanțe slabe și vaporoase, păstrându-și însă și în declin același stil.

Pe măsură ce se limpezea cerul pe acest fond de nori, care semăna cu un peisaj de coastă, apărură plaje, lagune, o mulțime de insulițe și de bancuri de nisip inundate de inertul ocean al cerului care ciuruia cu fiorduri și cu lacuri interioare pânza ce se destrăma. Și pentru că cerul, mărginind sulițele de nori, seamănă cu un ocean, și pentru că marea reflectă, de obicei, culoarea cerului, acest tablou ceresc reconstituia un peisaj îndepărtat asupra căruia soarele urma din nou să se culce. De altfel, pentru a scăpa de miraj, era de ajuns să privești dedesubt adevărata mare; nu mai era lespedea arzătoare de la amiază și nici suprafața grațioasă și ondulată a după-amiezei. Razele de lumină, primite aproape orizontal, nu mai luminau din micile valuri decât partea întoarsă spre ele, cealaltă fiind complet întunecată. Apa căpăta, astfel, un relief cu umbre nete, apăsate, gravate, parcă, în metal. Orice transparență dispăruse.

Atunci, printr-o trecere foarte obișnuită, dar, ca întotdeauna, imperceptibilă și imediată, seara făcu loc nopții. Totul se schimbase. Pe cerul opac la orizont, apoi deasupra, de un galben livid trecând spre albastru la zenit, se risipeau ultimii nori zămisliți de sfârșitul zilei. Foarte repede n-au mai fost decât umbre slabe și bolnăvicioase ca scheletul unui decor căruia, după spectacol și pe o scenă întunecată, îi descoperi deodată sărăcia, fragilitatea și caracterul provizoriu și faptul că realitatea, a cărei iluzie reușiseră să o creeze, nu ținea de natura lor, ci de un truc de lumină sau de perspectivă. Pe cât de vii erau adineaori și se transformau în fiecare clipă, pe atât par acum

imobilizați într-o formă definitivă și dureroasă, în mijlocul unui cer a cărui întunecime crescândă îi va înghiți în curând."

Azi soarele a fost nebun și a schimbat, sub arcul unei zile, primăveri și veri și toamne, a intrat în nori și i-a aprins cu flăcări mari, iar cerului uimit i-a dat un șir de necanonice culori, el însuși prefăcându-se că este o cometă sau o lună ori Saturn; astfel că, obosiți și zâmbitori, ne-am bucurat să auzim că prinde-a curge, foșnitoare și bogată, noaptea peste zăgazurile orizontului și ca o rouă stelele ne-au răcorit apoi în întunericul golit de întâmplări.

Aprigul ger cuprinde crengile și ceața, razele și cerul; face văzduhul mai răsunător, soarele luptă, palid și precar, peste întinsul iernii fără umbre, iar cerul nopții, mai târziu, peste câmpia albă, avea puțina lui lumină căpătată de la ea.

Aerul din amurg avea culoarea florilor de liliac, în timp ce lucrurile lumii semănau cu bronzul vechi și câțiva nori înalți ardeau cu o lumină mai dulce ca lumina zilei.

De patru zile vântul macină și spulberă asupra noastră cerul de bazalt.

Nori albi și grași au fumegat o vreme în lumină, apoi, din pântecele lor mereu mai negru au început să cadă, rar, în praful dogorit, stropi mari și grei și să miroasă tot mai tare a furtună. Din ploaia care-a fost s-au înfruptat cu lăcomie râurile mari și mici, bând cu nesaț și-apoi curgând, iuțite și umflate, spre belșugul mării.

Cerurile vin și trec și, unul după altul, se așternu șoare, fără urme, în adâncul zilelor uitate, ducând acolo și ceva din noi.

Azi a trecut prin cer tânărul soare ca printr-o livadă înflorită, albine aurii și mari voiau să îi culeagă mierea, luminile și umbrele ușoare, fluturii de abur, argintii-albaștri, se legănau și se jucau în vânt; și-acum, ajuns în asfințit, soarele stă o clipă și se uită înapoi asupra primăverii.

Curg în câmpie pe sub norii verii, albi și plini de păsări, curg pe sub sălcii, pe sub umbre, râurile verzi, sclipind și murmurând, iar apele sunt reci și dulci și marea e un vis pe care încă nici nu l-au visat.

Ceva uriaș, de neoprit, urcă apăsat pe treptele timpului, zdrobind mereu câte ceva sub pasul său.

Astă-noapte dădeau în floare stele prin văile înalte ale soartei și jos curgeau în albiile lor râuri tăcute și după aceea cerul aurorei a fost *mare rubrum*, plin de foșnirea răcoroasă și uscată a unor spume aurii și-apoi acestea au trecut, margini de nori fierbeau în spume albe și s-a iscat o tulburare și un miros ca de furtună: ierburi strivite, mosc și praf amar și-apoi din nou, în timp ce orele piereau arzând, ca niște păsări sacre destinate zeilor cenușii, ferocele albastru și albul crud al luminii pe stâncile albe și, în toate, o nevăzută îndârjire de a fi și țipete de păsări jos și sus tăcere: sub cerul de oțel cu pâlpâiri liliachii.

Mari păsări albe, negre zboară larg, învăluindu-se prin nori care se nasc mereu în vânt și pier în vânt, valea noastră e plină de frunze, de ceață și de gânduri, și umbre trec prin ea, dorind și negăsind odihnă, cerul curge domol înspre apus, iar în adâncul lumii este tihnă și tăcere.

Nori galbeni și nori roșii, grei și copți, se leagănă urcând încet din cercul zării, hălăduind în largul și înaltul cerului, în crugul, bolta și tăria lui, în slava lui.

Poate să fim cândva doar o pulbere arsă, de nici un vânt stârnită sub marele ochi orb al unui cer în care, în lumină, nu va fi înscrisă nici o urmă, nici în întuneric vreo stea.

Sunt nori, nu cei mai memorabili, sunt viziuni răzlețe și analogii care îți stăruie de-a valma-n amintire, după ani: un mare nor opalescent, tremurător, deasupra unui câmp pustiu și secetos: nori negri care se roteau cândva, aproape nevăzuți, în toiul nopții, lăsând pe mâinile întinse ceva ca o bură; un vânt care se zbuciuma prin volburile anului târziu; nori care fremătau ca apele în adierea brizei; unii care păreau, în opulența lor, născuți din răsuflarea a o sută de fluvii, iar despre alții ai fi jurat că sunt făcuți din praful, strâns de vânt, al lunii pline și iarăși alții din zvântata rouă a celei mai bogate dimineți; nori care păreau grele poveri de apă tulbure ce stau, așa, pe cer; nori înspumați și vehemenți ca locul de cădere, vuitor, al unei cataracte, ori năpustiți și căzători ca o cascadă, însă înghețată; și nori care păreau ca un polog de flori cosite peste cer, să se usuce în lumină, alții ce semănau cu alte flori, ametitoare, cu mirosuri mari și otrăvite; o alergare de nori suri pe cerul verde, apoi luând-o brusc în sus, urcând spiral și lent; nori storși de vlagă stăruind în asfințit; nori ce urcau din lanuri, ca fumurile cele mai ușoare, în asfințitul translucid; nori plutitori ca o lintiță moartă și grea; cum a pornit încet să urce primăvara, din curți ude, către cer; și recea, cruda scânteiere a unei dimineți pe zvârcolirea mării negre-verzi.

Norilor, cerul nu are ziduri de cetate, să le bateți pe la grele porți, și nu are hotare, țări, opreliști, vămi, nu are temnițe, surghiunuri, pâri, stăpâni și slugi. Așa cum știți să scrieți forma vântului pe cer, așa, trecând, vă rugăm să ne puneți pe frunți harul mirului vostru.

Amurgul arde fără flăcări în oglinda mării albe; o searbădă și incoloră stare între asfințit și noapte; pe fierul norilor flacăra lunii scapără verzui; și, dedesubt, marea părea iluminată din adânc, ca de un jar; în întuneric ninge întunericul, cu fulgi amari.

Ca o apă în clocot fumegă ziua, iar noi, ca osândiți, privim cu ochii arși albul sălbatic al norilor de vară, peste păduri încinse și stătute se perindă nori fierbinți și așteptăm să vină, tămăduitoare, scurta noapte.

Știm prea bine că în lumea noastră ceea ce se desfășoară prea încet nu se constituie, cinetic, în spectacol. La asta cerul norilor ne dă un substitut: nu ați văzut acolo nașteri de lumi noi, metamorfoze bune pentru-o lungă eră, dislocări, eroziuni rapide și rupturi de continente, Atlantide scufundate și, într-o scurtă vreme, nașterea, slava și pieirea Munților Stâncoși? Și ochiului îi sunt priveliște învățătoare și deșerturi ce se nasc din măcinarea iute a unor dure stânci și efemere insule și mări, vulcani de-un ceas, cascade uriașe de o clipă.

Cerul jos se clatină cu vârfurile goale ale plopilor bătuți de vânt și ziua este albă, mută și închisă; între pământ și cer este, și numai ea, o pasăre ce zboară mult și zbuciumat, ca într-un vis sau ca într-o osândă, peste gândul nostru.

Și dacă gândurile noastre sunt ușoare sau sunt grele, nărăvașe ori supuse, negre, albe, să nu fie aici nici un amestec al stărilor și al schimbărilor din cerul fiecărei zile și-al șirului de zile din care e făcută, doar din el, viața noastră?

În cer nu se păstrează urme, amintiri, relicve, el nu adună, nu învață, nu îmbătrânește: e un prezent etern, chiar pentru noi șters de trecutul său, în ale cărui semne citim doar prevestiri, cândva rostiri solemne și neliniștitoare ale soartei, azi numai știri despre ce vreme va fi mâine.

Nimic din întinderea întreagă a mării nu este vizibil, e doar ceață, pe cât de ușoară, pe atât de opacă. Iar foșnetul mării pare îndepărtat și van, ca o cadență a pâclei, un puls al tăcerii.

Orice vorbire e negarea propriei tăceri și-o dezmințire minunată a etern posibilei tăceri.

O anumită fericire ne umple când privim, iar ceea ce vedem pare atât de viu egal cu sine și atât de fără altă noimă.

Un cumulus enorm, amețitor și polimorf, cu o teribilă putere de expansiune încremenită în forma lui pentru o lungă clipă aceeași, dar, într-o parte, în locul fierberii obișnuite, o suprafață largă și lină, puțin convexă și de o netezime fină, nuanțată, aproape ca o oglindă nobilă, verde-fumurie, sub care însă se simțea aceeași putere lăuntrică și același elan al acestui fel de nori, și între forța explozivă subiacentă și pacea acelei câmpii neașteptate domnea un echilibru fericit.

Fiind făcuți din vie carne simțitoare și fiind mărunți și îngrădiți în multe feluri ne este tare bine pe pământ, unde mai toate sunt făcute pe măsura noastră. Dar și mai bine ne simțim în desfătarea micii noastre lumi când se întâmplă să aflăm ce se întâmplă în crudul, monstruosul univers. Eden este întreg pământul, ce e dincolo de el e iad. Căci cerul, cu chipul lui ceresc de mai presus de nașteri și pieiri, este o infinită sferă de infernale nașteri și pieiri, o spaimă de care ne feresc simțuri prea slabe, relativa noastră lipire de pământ și marea incapacitate de a traduce în limbajul gingașei noastre alcătuiri lucrurile netrăite și de netrăit ce se petrec acolo. În liniștea aceea (doar aparentă, căci universul este plin de o arcană rumoare de raze și de unde și de violente întâmplări) au loc, în stele, între stele, în galaxii și între galaxii evenimente mult mai mult decât dezastruoase: explozii și implozii, dezintegrări și fisiuni, cutremure, erupții, conflagrații, fluxuri și încremeniri, transferuri de materie, simbioze stelare, condensări, aglutinări și acrețiuni, coliziuni, expansiuni, ejectări de plasmă astrală, compuneri, descompuneri, recompuneri, dezagregări, pulsații și magnetice furtuni, vârtejuri, vânturi stelare, efecte de maree care smulg stelele din galaxii, o colcăire fără istov de prefaceri. În materia plasmară de gaze și pulverulente încolțesc stele, a căror tinerețe trece, al căror echilibru dăinuie numai o vreme, ele intrând apoi în stările târzii, sfârșind prin explozii care le risipesc, ca nebuloase, în spațiul interstelar (dând hrană, îmbogățită cu substanța prefacerilor din ele, unor viitoare generații), lăsând în urmă sâmburi morți, hidoase rămășițe de materie degenerată: stele bătrâne din roiurile globulare, pulsari, stele neutronice, nuclee de nebuloase planetare, pitice albe, găuri negre (sinistre stări finale, de epuizare și de colaps, ale unor stele foarte mari, prăbușiri în sine ale materiei precipitate către un punct lăuntric și mistuitor, cu densități

și gravități smintite, caribde oarbe și vorace care sorb brutal tot ce-i prin preajmă și țin lumina prizonieră cu puteri nemăsurate). Și apoi, oricât de mândre-ar fi legile care le guvernează, înseși rotirile acestea ale fiecărui astru în jurul lui și-al altuia și-al tuturor, tot mai departe, ierarhic și cumulativ, aproape toate în același sens, par o manie, o obsesie atotcuprinzătoare a materiei, un joc mecanic fără saț și țărm. Iar toate cele pomenite sau aproape toate nu ne-ar fi așa străine, nu ne-ar speria prea tare, dar scara lor de spațiu și timp e fără noimă, nu are vreun raport nemijlocit cu ce putem gândi cu-adevărat și nici cu ce este atavic în capacitatea noastră de reprezentare, sunt de un ordin incomensurabil cu natura noastră: mase maligne, desfășurări de energie, geruri și arșițe și străluciri care ne-aruncă vertiginos în neființă, distanțe monstruoase care afectează timpul, care fac ca obiectele ce ni se înfățișează cu aerul inocent al prezenței să fie doar perversa nălucire remanentă a unor trecuturi mult mai vechi decât istoria soarelui nostru, astfel că ne aflăm căzuți în cursa unor false coprezențe, într-un timp hibrid în care se sapă zănatice prăpăstii ale amintirii și viețuiesc neliniștitoare și excesive entități, unele așezate înspre himericele margini, cum sunt quasarii, cele mai îndepărtate, mai luminoase și mai puternice alcătuiri ale lumii, legate de istoria ei primordială, când poate altfel arăta și se găseau în ea izvoare de putere neînchipuit mai mari. Pământul e Arcadia eternă. Universul este străinul și spaima, epifania deznădăjduirii, nelegiuit legiuitor și pantocrator sieși, nouă tată.

Prin golurile dintre norii furtunoși, acuma storși de vlagă, forme ușoare de zăpadă urcă mereu mai sus în adâncul cerului, până când inima noastră se pierde în puterea înaltei lor păci.

O margine de nori în răsăritul soarelui, frumoasă și bogată ca un veșmânt de blănuri albe în lumina făcliilor; sub ea, un șal lat, de un albastru neceresc, de fină catifea; sus, curcubeul palid, miraculos în umbrele răsăritului.

După ploaie, tumult cenușiu, cu ochiuri albastre, cu mari aripi negre, încă furtunoase, dar dislocate și ușoare și, pe orizont, niște nori descărcați, purificați, numai decorativi, aproape fără relief, căci au pierdut tensiunea și turgescența aversei și au rămas stins-argintii, cu umbre albe, ca o fină și vagă dantelă la marginea cerului răvășit.

Copacii par licheni enormi și fosforescenți, excrescențe ale unei stele bolnave.

După furtună, torentele din munți fumegă. Aerul istovit e lacom de umezeală și cerul pare grăbit să ia înapoi ce a dat, astfel că șuvoaiele par să fiarbă cu aburi bogați care se pierd iute printre razele de soare, sorbiți cu nesaț.

Orice priveliște de pe pământ este de atâtea ori altfel de câte ori cerul ei este altul. Și uneori deosebirea este uriașă. Poți chiar să nu te uiți la cer sau să nu-l vezi. Și poți să nu-ți dai seama ce anume este altfel. Dar a trăi înseamnă a trăi și toate-acestea.

În serile înalte și bogate în cirus nu este petic de zenit să n-aibă o culoare doar a lui: un nor este albastru-întunecat și are margini de zăpadă; altul, mai aproape de soare, este cald portocaliu într-un privaz de aur; și toți se amestecă cu albastrul cerului și se pierd în el, iar albastrul el însuși se deslușește greu de recele cenușiu al norilor

din zona mai întunecată, intens și pur pe alocuri, mai șters și pierdut în alte părți.

Se sapă-n cer mari peșteri de plumb și vântul se-n-fundă în ele, vuind și gemând.

Așa cum nu putem fugi de umbra noastră, sau de noi, nici la hotarul zării nu putem ajunge niciodată, nici în vis, cu pasul, căci zarea nu e locul care se zărește în zare, ci o măsură a ființei noastre.

Când un loc al pământului, desprinzându-se încet de amurg, alunecă în propria sa umbră și se face noapte, de ce nu intrăm în țesătura orbitoare a luminilor însumate ale atâtor sori, unii de mii și mii de ori mai mari și mai scânteietori decât al nostru? Universul este prea tânăr pentru ca lumina stelelor să fi apucat să-l umple, cu atât mai puțin cu cât el neîncetat se mărește, stelele fug, îndepărtându-se mereu mai mult una de alta. La început de tot cerul era într-adevăr mai luminos decât își poate cineva închipui.

Spre asfințit, după o zi de nori bogați, mobili și-n veșnică prefacere, îți poate părea că, ceasuri după ceasuri, cerul a vorbit neostenit cu noi în șoaptă. Și că în liniștea serii a rămas un înțeles și un îndemn.

Se desprind mereu din orizont, jur-împrejur, unul după altul, nori iuți ce zboară ca niște păsări mari către zenit, umplând pământul de mirosul umbrei lor.

Prin cerul plin de rouă, arcul pur al curcubeului e făcut din substanța celor mai nebune amurguri.

Marea e mută și opacă, zilele de fum. Luna e răcorită și purificată de vânturi foarte mari.

Dacă privim pătrunzător în albastrul cerului curat vedem că nu e numai plată culoare acolo, opacă și surdă, ci că întregul cer este un fluid adânc și viu, în care se simt fără greș adieri, urme și prevestiri de umbre și lumini fremătătoare.

Toate imaginile fug în favoarea cenușiului regal, unde nu-și au sălaș nici arhetip, nici mit, nici teoremă: gând încă negândit, posibil condamnat? Limb sau oare ce?

Cineva va scrie oare mâine pe cer, cu o mână nesovăitoare și albă: slăvită fie, blestemată fie crâncena uitare? Și altă dată cine, Doamne, va scrie peste largul lumii: Să știți voi, muritori și îngeri și zei intermundani, că prin esența lui și din vecie logosul e mut?

Pământul, astăzi, părea tâmp și lacom, gata să soarbă cerul în adâncul lui, zadarnic.

Să sugi îndelung din norii aceștia ca din grelele ugere ale visului, să simți că te-ai săturat de laptele lor tare, că mai întârzie ceasul când în întunericul tău nu va mai fi decât o mare lumină aridă.

Norul acesta rătăcit prin văi și ore avea, în deznădejdea lui, culoarea și elanul unei aurore.

Ce dulce mor, fără de suferință, zăpada, norii, zilele și umbra.

Din casta aurora și până în desfrânatul amurg, azi am trăit încă o dată întâmplarea unei zile lungi de vară, în

gânduri tulburi, leneșe și fericite ca aburul mării, amar și nevăzut.

Sub cerul totodată foarte înalt și foarte greu de azi, ca un bazalt imperios și neîndurător, soarele părea ușor, inconsistent ca o cometă.

Nu, Sire, vă înșelați: regii nu înseamnă nimic pe străzile viselor, iar cețurile de la răspântiile lor sunt pure aparențe, ca și pustiurile fără limită care le împrejmuiesc și în care nu își află capătul.

Umbră în umbră și lumină în lumină, umbră din umbră și lumină din lumină. Zorii aprind în fiecare vale altă dimineață.

Frunzișurile grele și întunecate ale verii sorb și păstrează lumină în adâncul lor și o dau toamna înapoi: toate culorile de zori, de-amieze și de asfințituri.

Un abur răcoros, o bură foarte ușoară, norii trecând printre ramuri, miros de frunze târzii, drumuri încete și goale printre dealuri pustii, sunete rare, pierdute prin orele sure, o pace mioapă și dulce sub cerul uitat.

Din aurora de cenușă rece și inertă a ieșit o zi făcută din atâtea zeci de feluri de lumini și de aprinderi cu ritmuri schimbătoare, de pâlpâiri și de reflexe, de treceri și uniri și dezbinări încât până și stingerea în noapte a părut o biruință.

Puteai să crezi că întunericul înalt e cumva plin de flori și că mai cad din el, rar și încet, petale luminate stins de lună.

Infinite particule de zăpadă palpită pe fața zăpezii, o fulguire de lumină către cerul albastru. Înainte de a-i coborî să ude întunericul pământului, soarele ia din substanța fulgilor căzuți tot ce este al lui.

Vântul duce spre nori praful pământului și aburul mării. Soarele nu mai e același. Păsări țipând își caută hrana în vânt printre umbre venite din cer, din mare, din pământ.

Plutesc în plină zi dulci lumini de amurg, ca niște frunze mari din pomul veșted al soarelui, fâșii diafane din trupul soarelui prea copt prefirându-se alene în lumea fără vânt.

Uneori cerul pare obosit și toate mișcările lui obișnuite par fantomatice și tulburi; iar în haosul palid, stins și șters se produc ici-colo mici combinații, mici degradeuri, slabe conturări care pot uneori să fie nespus de grăitoare și plăcute.

Pământul poartă prin cer toamna și risipește-n urma lui, printre stele, frunzele moarte, mirosul brumei și al tinei reci.

Cerul albastru, cerul tânăr, îmbătrânește violet, purpuriu și moare în întuneric, iar stelele se nasc din moartea lui.

Marele cer de april greu de floare dansează ca o livadă bătută de vânt.

Vântul prăfuiește valurile, fură spumele în cer, se umple de sare și duce stelelor nutrețul lor cu gust sălciu.

Păreau să fie fumul și cenușa unei jertfe arse pe rugul soarelui sălbatic, către seară. Și mirosea nepământesc a grele flori.

Tot treceți peste zilele vieții noastre, posomorâți spre noi și zâmbitori spre cer.

Apa e grea și râuri curg la vale către valea mării, iar înspre ceruri, unde nu se varsă nici un râu, îmbelșugați se urcă aburii ușori.

Vă adunați în câte-un loc, parcă ademeniți de culoarea sau de un fior numai de voi simțit al fierbinții lumini.

Numai privind în ceruri poți învăța cumva că n-ai nimic de câștigat, nimica de pierdut, că începuturile și sfârșiturile sunt deșarte, că ochii noștri se hrănesc din înșiși ei.

În toamna cerurilor simți cum se mai zbate, orb nărăvașă și difuză, primăvara tinereții lor.

Să fie oare în adâncul liniștii o liniște mai mare și, în adâncul întunericului, un întuneric mai adânc?

Sunt zile când cerul nu este un singur cer, ci două ori mai multe, între ele străine.

O singură priveliște de pe pământ, una și aceeași, pare să treacă, în cuprinsul unei singure zile, prin câteva vârste.

Noapte de noapte, în preajma dimineții albe, stelele se scutură din cer și cad domol și se așternca frunzele când trece vremea lor.

Un trupeș nor prea pârguit și putrezind acum pe-o margine de cer, pe îndelete mistuit de soare.

Lucruri statornice, începătoșate, și fumuri pământești în marele fum al cerului și al zării, fum cenușiu, fum imens, fum vecin pretutindeni, pe pământ și în cer, cu zăpada; sau mai degrabă un abur unanim izvorând din zări, cenușiu și bogat, și umplând cerul, zările și pământul și schimbând totul într-o lume pierdută, în care plutesc, frumoase, câteva linii subțiri și delicate; zăpada curge lentă și ușoară, prin abur și prin fum, ca o cernere de lumină.

Dimineață de iarnă: peste pământul simplu, alb, un cer albastru foarte palid cu mase largi și nobile de nori cenușii-albi, slab luminați de soare și înalți. Părea că, astfel, întâmplările luaseră sfârșit.

Uneori câte o margine de nor are împrăștierea spumoasă a unei ape mari, de mare sau de cataractă, izbită de țărmuri, de stânci.

Insulele de cumulus alb bătute plin și puternic de soare sunt una din priveliștile cele mai intense din lume.

Strălucirea întunecată, de eclipsă, a soarelui prin straturile lâncede ale norilor, de parcă s-a răcit sau s-a înstrăinat de lumea noastră.

Tânjește seceta țarinei de dorul apelor demult plecate de acasă, departe pribegite în uitarea cerului străin.

Fantome tăcute ce umpleți cerul lumii noastre, cine ar crede că aveți la mânie glas și că știți să loviți cu puterea multei lumini cu care v-ați hrănit și că nici o fiară nu are glas mai crâncen ca al vostru, de care orice făptură se teme și tremură și fugind se ascunde. Totul e mut în cer, soarele, luna, stelele, afară de voi, uneori, și de unele păsări.

Ziua s-a înălțat, neclintită și compactă ca un munte de sticlă.

În orice umbră adastă și pândește, atotcuprinzător, întunericul lumii.

Între noi și stelele curate stau, încremenite, șase straturi de nori: albi, cenușii, plumburii, vineți, gălbui și roșcați, urcați în cer ca dintr-o oarbă fumegare de mlaștini clocotite sau de ruguri blestemate.

Prin ce lovitură de teatru și ale căror puteri înfloreşte în noiembrie o zi de lumină printre zilele de cenușă împietrită peste cer?

Cerul întunecos al anotimpului mort: o emisferă opacă de plumb, ori golul cenușiu și tulbure de cețuri când dense, când mai rare și cuprinzând în limitele lor vagi tot mai mult din lumea de jos; golul rece, trist și amorf din care se înalță uneori, năvalnice, preaînflorite vise.

Azi o săgeată lungă, nevăzută, a străpuns ochiul zorilor și ziua se înalță oarbă, neputincioasă să renunțe, albă, tremurând.

Ieri parcă nu era apusul unei zile, lăsarea unei nopți între atâtea, ci că era amurgul lumii, noaptea ei.

Din ceasul uscat și fierbinte, atotcuprinzător, mai poate să urmeze doar *ekpyrosis*: văpăi și fum, în întunericul subit, până la lună, o lungă mistuire și purificare între anii mari.

„Să-ți amintești de sutele de luni posomorâte ale dimineților", mi-a spus Inorogul.

Cerul, în toate înfățișările lui, este asemenea bunului actor de piese din teatrul *nō* „fără cel mai mic artificiu, fără să caute un stil, e în stare să trezească în privitori o emoție de dincolo de orice emoție" (Zeami *Kadensho*, sec. XV).

Veniți, le este sete florilor de voi, vă cheamă seara, vă îmbie lutul.

Când plouă, nu se răstoarnă din cer peste noi niște lacuri ieșite din albii, nu vin cataracte sau fluvii de apă și nici măcar când spui că plouă cu găleata nu e chiar așa. Doar stropi, mai mari, mai mici, mai deși, mai rari (când cade grindina chiar înghețați), dar numai stropi. Chiar când îl potopesc, cerești, uriași grădinari de abur doar *stropesc* pământul.

Cerul acesta frumos e inaccesibil pentru că e un miraj care fuge de apropieri, iar în templele norilor, dacă intri, afli o frământare ternă de ceață, un haos mort de aburi albi și fazi. Singurul drum îngăduit este privirea ochiului și-a minții.

Vis: un cerc de câțiva brazi de o înălțime nemăsurată, infinită, verzi-negri și drepți, printre care se vede, ca printr-un tunel, departe, în slavă, dincolo de noaptea verde, cerul adânc, intens și fremătător, fierbând în spume albe și miros de cetini.

Un ceas doar al luminii. Și, în adâncul ei, o mare putere rănită și mută.

Peste ținuturi astăzi vechi, îmbătrânite-n amintirea noastră, pluteau și-atunci, ca azi, aceiași tineri nori.

Norii oferă plăcerea unică a unei priveliști pline de mișcarea unor mase enorme și grele, a unor prefaceri spectaculoase și catastrofale într-o tăcere desăvârșită; totuși, dacă numim seninul cerului tăcere, năvala și tumultul norilor aduc în noi percepția unui freamăt și murmur stins și bogat sau a căderii foarte îndepărtate a unor mase grele de zăpadă.

Aseară, în apus, aproape jumătate din cer părea o grădină fără anotimpuri, cu lanuri mari de maci și de bujori, de stânjenei, crăițe și cârciumărese, de crizanteme și, da, de trandafiri.

Dar norii, atât de curați, nu se ridică numai din răsuflarea apelor curate, ci și din aburul gras al câmpiilor, din slatina plină de jivine a mării, din frunzele pieritoare, din râurile tulburi, din exalațiile mlaștinilor și ale smârcurilor, din sângele și sudoarea făpturilor vii, din moartea lor necurată, din putreziciune; dar sus, în sucul norilor, n-ajunge decât apa limpezită ca să intre pe drumurile uriașei distilerii în cerul luminii, al vântului, al stelelor și-al fulgerelor fără de prihană.

Înainte vreme vedeam munții ca munți și apele ca ape; după ce am ajuns la o cunoaștere mai intimă a lumii, nu am mai văzut munții ca munți și apele ca ape; în prezent, când am pătruns adevărata esență, sunt liniștit. Din nou văd munții ca munți și apele ca ape.

Murim și în sfârșit intrăm deplin în limpezimea ostenită a zilelor de toamnă, când soarele și-a lepădat menirea fierbinte a rodniciei și, alinat, e numai alinare și lumină.

Privit dintre ziduri înalte, cerul pare mult mai înalt, mai adânc și mai amețitor.

Viața e aproape-un veac, mereu la fel, mereu altfel, de zile și de nopți.

Nu norii din cununa zării, ci, la semnul fulgerelor, părea că tună însăși luna.

Cerul vechi, murdar și ud suflă spre noi aburi funinginoși și ne stropește rece și mărunt.

Cerul mâncat încet de nori, moartea luminii, umbre reci cu aripi mari și, spre zenit, mari idoli de noroi.

Spre cerul cețos și însorit suie, ca o grădină de țâșniri de fum, plopii desfrunziți.

Uneori e rău, dar alteori e cumva bine să ne însingureze norii de albastrul cer, de stele și de lună și de soare.

Tot trec în vânt, cu aripi mari și arse, ca sufletele chinuite ale veacurilor moarte.

Continentele unei lumi destrămate, bucăți dintr-un univers dislocat, ruinele unei planete sfărâmate trec pe lângă noi spre fundul plin de țăndări și de cioburi ale lumii.

De pe întregul orizont se ridică nori grei și tulburi, ca un abur al circularului râu Ocean.

Flori nebuloase de forme și culori indicibile pe muntele de piatră din care par să facă parte, prin natura lor,

și norii; umbrele, stâncile sterpe, cerul albastru puțin încețoșat, lumina soarelui, o măreție netrufașă în strălucirea stinsă și clementă.

Uneori simțurile ațipesc și-n trupuri amintirile se reaprind ca stelele după ce piere ziua.

În seara aceea târzie cerul era făcut din mase mari și ușoare de nori albi, vătoși, străbătuți de poteci înguste de întuneric senin, cu stele mari și limpezi pe alocuri.

Frig umed, ramuri desfrunzite, drumuri noroioase, un vânt subțire și tăios, iar peste toate, ieri, norii opaci, azi, cerul și lumina, vii și preacurate.

Pedeapsa iadului nu este sub pământ, ci sub anume ceruri otrăvite, blestemate.

Și pietrele-s mai albe și mai verde iarba sub cerul vâlced care se gătește de furtună; miroase a ploaie, a praf, a mâl și-a vegetații speriate.

O sferă vișinie se zbate să străbată ceața și nu poate.

În amiaza neagră a cerului, pământului și mării, sufletul arde drept și galben ca o candelă.

Fără de nori lumina n-ar avea nici taine, nici șovăieli, nici biruințe.

Dacă într-o noapte de iarnă cu cerul închis și fără speranță vedeți niște mari umbre albe, niște cețuri pribege, cu o lumină care pare a lor, sumbru-albă, să știți că nu sunt îngerii nopții, nici Eriniile, nici niște flori rele exalate de iad, ci niște concrețiuni de vapori mai joase, purtate

de vânt ca niște pânze pierdute, umflate, pe sub bolta de nori cenușii.

Soarele stins al iernii se vede ca răsfrânt într-un cristal aburit, aproape brumat, stea melancolică a ceții, semn precar.

Toți norii, biruiți, s-au cufundat în apa plină de amurg.

Oaze și cetăți se-arată-n amăgire prin deșerturi, însă pe noi, strânși prin orașe și lipsiți de larguri, norii ne îmbie cu un miraj invers, înfățișându-ne, când pot, întinderi slobode și goale, sălbatice pustietăți.

Bogatele lor treceri ușoare, nepăsătoarea lor umbră peste durerea pământului în floare. Și vezi-i, se duc, lumea noastră le este amară.

Aburi mlădioși, lumini, unde albastre, insule de purpură și aur, vagabonde.

Suntem în cerul nostru ca în zona albastră a umedului curcubeu și numai presimțim în transparență culorile clădite peste noi.

Muntele întreg, în toată lungimea sa, a fost prefăcut de lumină în nori denși și grei care urcă molcom către cer, cu fruntea în lumină.

Dincolo sunt ca o mare înspumată și domoală, de argint sub lună, de aur sub focul solar, dincoace, un deșert de lave înghețate și de zguri sub ale căror umbre noi visăm lumina.

De când ne naștem până la sfârșit trăim alternativ în două mari împărății: a zilei și a nopții. Oricâte tranziții ar fi între ele și oricâte asemănări, deosebirea este uriașă și stăpânitoare.

Luna, între atâtea fulgere, pare să fulgere și ea, în cercuri albe, tot mai largi, mângâietor.

Stăm îndelung la fereastră, privind peste câmpia de cenușă albă și la vârtejele vântului prin ea. Și, când suntem mai triști, se aude, crescând, foșnetul unei bătăi de aripi.

Și dacă gheața cerului, topită, ar curge toată peste noi, ne-ar îneca zăporul în apa lui albastră și ne-ar spăla din univers?

Sunt clipe în care, privind un lucru ori altul, simți subit și violent că lumea este simultan în întregime virtuală și reală, că tot ce este ar putea doar fi și totuși este.

Ca o lină scuturare de flori albe în râul cerului, petale care cad peste umbra lor până atunci imobilă în valurile apei călătoare, cad și se duc împreună cu ea, printre alte umbre și alte lumini, în răsfirarea și cuprinsul altor lumi.

Raze verticale dintre nori peste nori, cataractă enormă pe marginea cerului, cu ape drepte și încremenite, gata să piară ca un fum străpuns de lumini.

Sunt, pe toată scara lumii, mai mult sau mai puțin ascunse, entități în care poți să simți cumva fiorul ușor otrăvit al zorilor: rouă și cenușă.

Vântul se smucea sprinten (ce sprinten se smucea) printre copaci, în zboruri ușoare și scurte și îți spunea, venind, râzând, trecând: „Mă simți cât sunt de tânăr, mă simți tu cât de tânăr sunt și bucuros de mine și de voi, nepăsător de neființă și de soartă?"

Trec prin văpaia verii munți albi și răcoroși, purtând ascunse-n ei, tăcute, adunate, toate verile din orice timp trecut sau viitor, din orice țară și din orice vis.

Veniți, ușor-năvalnici și ușor-zadarnici, veniți să alinați și chiar să stingeți marile focuri din visele lumii.

Păreau să fie, departe, fumuri deșarte, din focuri visate, uitate, visate în lume de suflete stinse, străine, uitate, de suflete moarte. Semne, doar semne sunt toate, cu tâlcuri uitate, pierdute, cu tâlcuri visate.

Să crească tot mai mare-n urma ta uitarea și înainte-ți să nu mai fie nici un țărm.

Multe pâraie în cer, cu ape și spume albe și ușoare, curg sprinten în întunericul unui mare nor în care fierbe ascunsă, abia simțită, lumina.

Doi îngeri mari cu pletele de fum limpezesc rufe albe în golful acela albastru cu apele reci bătute lin de soare.

Muntele de piatră arde cu flăcări mari în pustietatea amurgului, cu flăcări tumultuoase, vulcanice, maligne; după o vreme, numai fumurile reci din muntele de scrum.

Să fii îngropat pentru eternitate în moalea țărână a norilor de vară și să te poarte vântul mereu, o umbră într-o umbră, între cerul nevăzut și pământul nevăzut.

5 martie — *Simțeam o amorțeală a trupului și a spiritului — o înclinare uimitoare spre visare.*

6 martie — *Aburii se înălțaseră cu câteva grade deasupra orizontului și apa pierdea tot mai mult din nuanța ei cenușie. Căldura apei era excesivă și culoarea ei lăptoasă mai vădită ca niciodată. În ziua aceea, foarte aproape de barcă s-a produs o violentă agitație a apei, însoțită, ca de obicei, de o stranie învăpăiere a aburilor, la vârf, și de o trecătoare separare a lor la poale. Un praf alb foarte fin, semănând cu cenușa — ceea ce desigur nu era — a căzut peste barcă și pe o largă întindere a mării, în timp ce pâlpâitul luminos al aburilor se irosea și agitația apei se potolea.*

9 martie — *Substanța aceea ca o cenușă ploua neîncetat în preajma noastră, năpădind marea. Bariera de aburi dinspre sud se ridicase la o înălțime amețitoare deasupra orizontului și începea să capete o mare limpezime de forme. Nu pot s-o compar decât cu o cataractă nemărginită rostogolindu-se mută în mare din înaltul unui imens meterez pierdut în cer. Uriașa cortină ocupa întreaga întindere a orizontului de sud. Nu se auzea dinspre ea nici cel mai mic sunet.*

21 martie —*Acum pluteau deasupra noastră tenebre funeste; însă din adâncimile lăptoase ale oceanului ieșea o strălucire luminoasă care aluneca pe coastele bărcii. Eram aproape cotropiți de această grea ninsoare de cenușă albă, care se îngrămădea peste noi și peste barcă, dar care, căzând în apă, se topea, înaltul cataractei se pierdea cu totul în beznă și în spațiu. Și totuși era evident că ne apropiam de ea cu o iuțeală năprasnică. Ici și colo pe această pânză se puteau vedea niște mari despicături căscate; dar erau doar de o clipă, și prin aceste despicături, în spatele cărora se agita plutind un haos nedeslușit de imagini, năvăleau curenți de aer puternici însă tăcuți, care, în zborul lor, vânzoleau oceanul înflăcărat.*

22 martie — *Tenebrele s-au îngroșat vădit și nu mai erau îmblânzite decât de strălucirea oceanului, care reflecta cortina*

albă întinsă în fața noastră. Atunci ne-am năpustit în îmbrățișarea cataractei, în care, ca spre a ne primi, s-a desfăcut un abis.

Un ochi de cer, o copcă în grosimea norilor prin care cerul pare mult mai sus decât oricare zbor, decât oricare gând.

O masă enormă de cumulus bogat și candid devine, părăsită de lumină, fără să-și schimbe conturele și volumul, cenușie, sumbru și delicat cenușie. Și cum ar fi ca zilele mari, aprinse și aurii de vară să fie vizitate de șiruri de astfel de nori, violând legile luminii, inaccesibili luminii, fastuoși, puternici și triști, ca din cerul unei alte lumi, păsări străine, flori de umbră și scrum în grădinile verii, de neconceput, dar prezenți, poate bătuți cumva de razele melancolic maligne ale unui soare cu raze de umbră.

Stați așa ca niște sălcii de fum și vă priviți în apele luminii.

Pasărea Auli spune că norii sunt sufletele valurilor moarte pe țărmuri și că norii sunt exalația mărilor și a pădurilor, iar gustul lor este un gust de umbră.

Și printre alte veșnicii mai este una, dragă celui fără soartă: acea eternitate al cărei nume este niciodată.

Orice privitor de nori să știe constelațiile din partea lui de cer, căci fără chipul și măsura stelelor norii ce-ar fi, fără prezența și absența lor, în jocul soarelui și-al lunii? Iată-le pe ale noastre, șaizeci și una de închipuiri heraldice cu nume, multe dintre ele, foarte vechi. Așteaptă pe oricine să se nască, să le vadă și să piară. Să le vadă de-a lungul anului întreg: Ursa cea Mică și cea Mare, Cassiopeea și Cefeu, Linxul, Dragonul, Șopârla și Girafa și,

numai toamna nu, Leul cel Mic. Să le vadă în nopțile de primăvară: Câinii de vânătoare, Cosița Berenicei, Leul, Racul, Fecioara, Cerbul, Cupa, Hidra, Centaurul, Velele și Sextantul. Să le vadă în nopțile de vară: Lira, Hercules, Coroana Boreală, Boarul, Săgeata, Vulturul, Șopârla, Ofiuhus, Balanța, Săgetătorul, Scorpionul, Lupul, Scutul și Vulpea. Să le vadă în nopțile de toamnă: Andromeda, Lebăda, Pegasul, Delfinul, Peștii, Vărsătorul, Capricornul, Sculptorul, Peștele Austral, Phoenix, Cocorul și Calul Mic. Să le vadă în nopțile de iarnă: Perseu, Vizitiul, Triunghiul, Gemenii, Taurul, Berbecul, Câinele Mic, Licornul, Orion, Balena, Câinele Mare, Iepurele, Eridanul, Porumbelul și Pupa.

Câțiva tăciuni ardeau mocnit, greu fumegând, în răcita cenușă a zilei și, dincolo, spre creșterea din veac a umbrei, mari slujitori cu aripi roze, cu mișcări dibace, schimbau decorul pentru tragedia ușoară a nopții.

Toate pot fi lesne înțelese, chiar și umplerea cu flori a primăverii. Dar zăpada nu: ce este această nesfârșită cernere, așternere, învăluire de cristale albe care devin pustietăți ale unei cu totul alte stele, întinderi de nimenea visate, cufundate într-o altă tăcere, îngerești purități în preajma apelor încremenite într-un frig necunoscut și crud?

Nu sunt hotare între veacuri ca între zile, anotimpuri și chiar ani.

Murmurul grav și dulce al zilelor de vară trece între noi și nevăzut.

Veniți toamna ca stolurile de ciori peste miriști, veniți iarna ca haitele de lupi, după stelele noastre.

Cei care călătoresc prin întuneric, dârji către țelurile lor, fără astre și fără făclii, sub norii grei și opaci, se gândesc cum trece între noi și nevăzut murmurul grav al zilelor de vară.

În afară de umbrele mărunte ale reliefului și lucrurilor, pe pământ singurele umbre sunt cele ale norilor și, cea mai mare dintre toate, noaptea, străvechea umbră a pământului însuși.

Binecuvântate fie primăvara și vara, toamna și iarna, care sunt totodată anotimpuri ale lumii noastre de aici și ale sufletului nostru împătrit: suflet de primăvară și de toamnă, de vară și de iarnă. Suflet întreg, de nimica lipsit, bogat de arșițe și de furtuni, de cerneri și de flori și de zăpezi și de veștede frunze, de încolțiri și creșteri, stingeri și înnegurări, de curgeri înspumate și încremeniri, belșuguri și pustietăți, triumfuri și declinuri, bucurii, extaze și negre întristări, împlinindu-ne sub cer.

Căzuți la fund suntem, drojdie grea, mâl al cerului, tină ce, răscolită, tulbură lumina.

Fericit și întreg este numai acela în ale cărui vine curge o a cincea esență, făcută din a zorilor, amiezii, amurgului și-a nopții laolaltă.

Stele cutreieră și stau deasupra unor mări fără odihnă, negre și tăcute.

Cerul s-a umplut de praful sau de zăpada neagră, adusă de vânt din văile lunii.

Zace pământul vechi și durează în umbra veșnic trecătoare a unor veșnic tineri nori.

Se-amestecă norii joși cu ceața, învăluite în sus de-un vânt din răsărit.

Intrarea măsurată a norilor în întuneric, printre fulgere uscate și tăcute.

Poate să nu vă fie trist abia înstelatul albastru al serii?

Vântule, azi n-ai noroc să urci către lună, să zbori către stele. Lună, azi n-ai noroc să te scalzi răsfățată în vânt.

Stăm ferecați într-o criptă de plumb și ne mănâncă urâtul.

Zăpadă în întuneric și sus foșnetul adânc al norilor nevăzuți.

Ce fiare informe și triste se târăsc pe crusta candidă a stelelor amurgului?

Sub ceruri cotropite de nori cu straturi multe de întuneric schimbător, lumina are zbateri, pâlpâiri, scăderi, avânturi retezate și pieiri ce ne deprind cu gândul că și soarele e pieritor.

Avem o emoție anume când un om sau un obiect se îndepărtează tot mai mult, se micșorează, abia se mai vede, dispare, pierzându-se în nevăzut. Nu și când îl ascunde brusc ceva. Oare de ce? Ce lege are-n suflet pieirea prin îndepărtare?

Blânda, trandafiria strălucire a soarelui lipsit de raze, în norii deși și necuprinși ai unei zile fără ieri și fără mâine.

Cer de noapte sumbru, cu câteva rare stele galbene și moi rămase printre nori ca niște dulci lumini în bezna caldă și ploioasă a unor străzi ce nu duc nicăieri.

Mari fumuri încâlcite și înveninate se târăsc năuce peste valea mării, adulmecând-o lacom, tot adulmecând-o.

Puteai simți că cerul zilei este plin de infinite, nevăzute înfloriri și veștejiri, de elevații și de destrămări, între ele străine.

Era plin cerul din orizonturi până în zenit de uriașe flori destulpinate. Păreau că stau. Iar noi păream că trecem, legănat și lin, pe sub statornicia lor, că lunecăm, închiși în țarcul zării, peste zări.

Uriașe și trecute păsări albe au lăsat, printre lumini, în întunericul albastru al amiezii, această preaînaltă fulguire albă și înceată.

Este atât de deasă clipa de gânduri și de vise încât amiaza zilei pare un amurg târziu.

Casele noastre ne apără de arșiță și ger, de vânt, de ploaie și de nea, de pulberi, de prea multă lumină și prea multă beznă, de năvăliri de ape și de hoarde, de fiare mari și mici și de tâlhari și de străini, de răul mult-prealargului și-al nemăsurii, de pustiu.

În ce prăpastie se duc să se cufunde anii, încărcați de-atâtea întâmplări, de-atâtea chipuri și de-atâtea sorți?

E limpede că sufletul nostru, privindu-i, se răsfiră printre nori și le împărtășește-o clipă soarta, iar dorul său în ei se alină crescând.

Azi, în puterea iernii și a nopții, luna aluneca în apele adânci și limpezi ale unei jumătăți de cer, pe țărmul unei mari întinderi mohorâte de nori, iluminându-le tristețea și pustiul.

Ai vrut să te întorci și să-i zâmbești soartei, dar ea s-a prefăcut în miros de zăpadă.

Ai vrut să-ți pui fruntea în poala curată a soartei, dar ea s-a prefăcut în vânt și a umplut de freamăt frunzișul târziu și purpura serii, până la luna verde.

Ai dorit să-ți adie pe frunte vântul, dar el s-a prefăcut într-un glas care tace, deasupra mărilor.

Se pierd încet copaci stingheri, fără cununi, și dealurile, unul după altul, în ningerea cețoasă din amurg.

Crai nou și nori de tuș pe-un cer de sticlă verde.

În visul meu piereați sorbiți de sorbul mării și-ntreaga mare, afânată, se desprindea din valea ei, ușoară ca un fum, și se urca în cer, umplându-l cu belșugul ei himeric.

Frunze târzii de plop, sure și rare, se zbat și pâlpâie neliniștite în frigul dimineții ca niște stele rătăcite și rămase.

Iarna, când se înseninează uneori, mai frumoși decât cerul albastru sunt poate norii care se destramă mângâietor, înflorind din bezna lor spre marea lumină, strălucind sau pâlpâind delicat în tonuri galbene sau roze, ca

niște flori polare, alunecând ușori spre orizont și dincolo de el.

Astăzi nu v-am văzut, dar vă salut în amintire, nori înalți, nobile întrupări de abur și lumină, și urmăresc, ca-n vis, trecerea linei voastre umbre peste noi, peste pământuri, peste ape, soră luminii și stăpână morții.

Întreaga iarnă părea a fi o altă iarnă, întreaga iarnă părea visul unei alte ierni.

Aburi roșietici și reci în asfințit, deasupra luceafărul cu flăcări mari în cerul verde palid.

Trece spre nemaiființă eternul țărm bătut de undele serii, bătut de eternele valuri.

Sunt zile când păreți a fi zeii aceia ce hălăduiesc nepăsători și oțioși în intermundii.

În calda zi de vară timpurie părea că se lucrează cu mult sârg la dărâmarea aripii de miazăzi a cerului: un șir lung de explozii albe se vedea pe orizont, dar mute de atâta depărtare.

Cerurile vechi ale planetei arătau de bună seamă altfel, însă istoria lor veche nu e scrisă aici. Când ne-am ivit sub cer, cu evii noștri grabnic trecători, istoria modernă a norilor începuse de mult. Vârstele noastre nu se suprapun.

Fiecare distanță străbătută de privire în adâncul cer e străbătută către ceva care, față de clipa aceasta, este mereu mai vechi, s-a petrecut mai de demult, mereu mai de demult, de la odinioară până la cel mai vechi odinioară.

Jur-împrejur privirea noastră se cufundă în trecut, până foarte departe, până la niște lumini atât de vechi cât tinerețea lumii.

Pământul și apa, văzduhul și focul, lumina, aprinderi și arderi, flăcări, scântei, văpăi, vâlvătaie și jar, pâlpâire și fum, funingine, zgură, tăciuni, spuză și scrum, cenușă și stingeri, aprinderi, dogoare și arșiță, focuri, lumini, fulgere, raze, sclipiri, licăriri, străluciri, scânteieri, pe pământ și în cer, între umbră și umbră, printre geruri, vremi și tăceri.

Năprasnicele fulgere aprind în trupul norilor lumini mai dulci decât lumina lunii.

Cumulo-nimbus: enorm masiv muntos care pătrundea în cer până la înălțimi de negândit, pătrundea și creștea trimițând noi piscuri și podișuri pe care se ridicau, tot mai sus, în cer, masivuri secundare. Spre poalele șese, văi largi pline de arbori ciudați cu foi ca a măslinilor, cu o față de întuneric și una de lumină. Și totul clocotea lent, transformându-se fără istov, văile se adânceau văzând cu ochii până ce malurile se surpau și deveneau coline, apoi piscuri repezite și ele în înalt; se năruiau avalanșe și se striveau în prăpăstii.

Uneori, printre straturi și straturi veștede de nori, în adânc, se întrevede, veșted, cerul, ca un nor și el, un fund al marii gropi pline de ceață.

Deodată, partea dinspre cer a nebuloasei de ardezie sau antracit devine mat-sticloasă, tulbure și verde-translucidă, ca un fund de mare.

Cum se zbuciumă să se-nfiripe curcubeul din ruine de umbră și fum, din zbuciumul sfârșit și ispășit al caldei, desfrânatei ploi de vară.

Pământul se îngroapă încet și tăcut în himerica, neagra zăpadă a nopții și învie apoi, urcând încet și tăcut în alba zăpadă a nopții.

Frumusețea lumii e totuna cu iubirea de lume. Dar aceasta din urmă este o esență indeterminabilă, care nu rezidă în nici o necesitate și în nici o libertate, nu e ceva făcut sau îndurat, în obiectul ei e tot atâta subiect cât obiect în subiectul ei, trăiește în timp, dar nu se împlinește în el și pare să emane, nu se știe cum, din nu se știe care iubire de alt ordin și alt rang.

În dimineața de martie arborele, cu o cunună largă, rămuroasă, încă desfrunzită, părea o mare, vânjoasă rădăcină care soarbe puternic seva aceea albastră, adâncă și ușoară și o pompează tăcut în adâncul și greul pământ.

Din orizont ieșeau impetuos, îmbelșugat, urcând către azurul și cirusul imperial, flori albe și flori sure, cu marginea dinspre zenit mereu mai aurie, parcă lăsând în urma lor valuri de umbră în înfioratul spațiu albastru; nu mult după aceea, în același cer erau și o învălmășeală tăcută și maiestuoasă și niște nori ca niște plante oceanice, brun-roze, înmugurite, cu un sfârșit de flăcări fluide, cu ape verzi-sure și, într-un alt loc, o impalpabilă rețea mată, pierdută pe un perete imens de nori opaci, inerți.

Frumoasă noapte complet închisă de nori grei și imobili, ca o imensă boltă marmoree cu mari vine foarte negre unele și altele fosforescent cenușii.

Dintre numele celor o sută și trei elemente chimice cunoscute până acum, puține, doar treizeci și trei, sunt mai des sau mai rar pomenite în orizontul zilelor noastre. Îmi aduce bucurie să le numesc, sunt numele unei treimi din ceea ce reprezintă structura ultimă a universului, din naturile ei constitutive. Iată-le, în ordinea lor legiuită: hidrogenul, heliul, carbonul, azotul, oxigenul, fluorul, neonul, sodiul, magneziul, aluminiul, siliciul, fosforul, sulful, clorul, potasiul, calciul, cromul, fierul, cobaltul, nichelul, arama, zincul, arsenicul, bronzul, argintul, cositorul, iodul, platina, aurul, mercurul, plumbul, uraniul și plutoniul. Celelalte le știu puțini sau foarte puțini oameni, și nici unul dintre ele nu e mai important decât oricare dintre acestea treizeci și trei. Heliul l-am pomenit dintr-un motiv mai special. Materia din care tot ce există este făcut este alcătuită din nouăzeci la sută hidrogen, nouă la sută heliu și doar unu la sută din toate celelalte elemente la un loc. Acestea din urmă s-au născut în miezul fierbinte al stelelor și n-au murit o dată cu moartea celor ce-au murit. După explozii s-au risipit, încă fierbinți, în spațiul interstelar, în frigul lui, ca niște mari nori cosmici.

Zile cu ploi lungi de toamnă, reci, cu norii statornici și cenușii, dar, în răstimpuri, câte o izbucnire de lumină, neașteptată și violentă ca propria imagine a soarelui sclipită într-o oglindă și proiectată pe cer; o lumină imensă, apoi iar umbra sură și ploaia: pe o mare cețoasă, o sclipire de *feu grégeois*.

Oblic pe orizontul de sud-est, un plan în perspectivă infinită de dune roze cu umbre cenușii-violacee.

Raze fierbinți strecurate și răcorite prin pânze subțiri se fac, din aurii, de argint și miros a otravă.

Când trupurile noastre nu simt vânt, e greu să înțelegem ce putere mișcă norii.

Astă-seară, spre apus, orizontul nu este curb, ci drept și oblic, făcând cu suprafața terestră un unghi ascuțit, ca și când din orizont ar fi fulgerat un zid imens, aplecat peste noi, cu luciri metalice și dure ca un bazalt luminiscent cu vrâste gălbuie, roșcate și cenușii și cu ceva în el din materia cerului albastru.

Chiparoșii aceștia adânci, fără timp, cine sunt? Doar chipul, în apă, al unor trestii joase, abia văzute, ca un abur verde pe mal. Și ceața, ceața care aduce chiparoșii în timp înapoi, nu e decât umbra apei înfiorată de vânt. Toate, dincolo, pe țărmul blajin unde ai cunoscut demult, sub chipul amăgitor al insanității și al pedepsei, pe dușmanul ale cărui nume multe și străvechi ți se par derizorii acum, că îl cunoști, că l-ai privit în ochii fără pleoape. Îl vezi acum zburând, ca o pasăre mare și mândră, prin norii de seară. Și, în adânc, reflexul lui printre norii din apă, printre nuferii cruzi și amari, printre aparențe și asemuiri, tot mai sus și mai jos, tot mai departe în trecut și-n viitor.

În adâncul nevăzutului și al tristeții să vezi uneori un palid, astral curcubeu.

Oare de ce să fi vorbit atât de puțin despre apele norilor, despre atâtea feluri de ploi câte coboară din ei în lumea noastră, dându-i atâtea chipuri, mirosuri și stări, lăsându-și urma, apele norilor, în sufletul nostru. Gândiți-vă numai la în câte feluri aproape nenumărate poate să plouă în lumea noastră de aici, singura dată experienței noastre. La burnițe, la ploile ușoare ca o bură sau la grelele ploi ale verii, la ploile cu soare și cu curcubeie, la ploile reci și nesfârșite ale toamnelor, la ropotul scurt și

zgomotos al câte unei averse trecătoare, la mirosul de colb fierbinte în care cad, grei și mari, primii stropi ai unei cumplite furtuni, la izul de frunze ude sau putrede, înjosite în tină, prea grele ca să le răscolească măcar vântul. Calde, reci, grele, ușoare, rare, dese, subite și grabnic trecătoare sau lungi în întunericul sur și fără speranță, căzând de sus de tot, ca din eterul cotropit de nori sau din norii povârniți peste noi ai unor zile, stâmpărând arșița și uscăciunea secetei, îndestulând pământul. Alte ploi nu știm decât din imagini moarte: nu ne-au udat la tropice, nici la ecuator, nici în ultima Thule, prin cețuri. Foșnet și ropot și vuiet de ploi până la cele mai vechi, de nimeni văzute și ele, cele de foarte demult, mai timpurii ca orice amintire, care au început cândva să cadă, din norii sfâșiați de comete în încă goalele văi ale mării. Și a plouat furtunos veacuri și veacuri și veacuri, o ploaie grea de nesfârșite fulgere, până când golul oceanelor s-a umplut de apă și apoi cândva, încet, a început să fie senin și să fie liniște și uriașele valuri să se facă mai line.

Foșnetul nisipos și aspru pe stânci al norilor curgând la vale, îmblânzit apoi pe iarba pajiștilor, încetinit și despletit peste cununile copacilor, abia șoptit peste zaplazuri și ogrăzi.

Ușoare și mobile insule albe, elipsoidale, la intervale egale și constante în toate sensurile pe un cer imens albastru.

Ca o albină zboară Domnul peste câmpia clipelor trecute de la noi și strânge, pe alese, sălbatica miere a raiului său.

Eu mereu plec și mereu mă întorc, altceva nefiind decât neîncetatul și amăgitorul cer al nopții.

Fericire privirii și gândului sunt lucrurile de nimenea avute, acelea care numai *sunt* sau, dacă sunt ale cuiva, sunt numai, fiecare, ale lor.

Învie în ferestre dimineața și vântul bate printre lucruri nevăzute și gândul se întoarce din uitarea nopții, și toate sunt cum au mai fost, mereu, prin ani și moarte nopți și dimineți deșarte.

Azi sufletul dorește întuneric: al nopții, al norilor din bolta nopții, al somnului stârpit de orice vis.

Privind argintul simți o solemnă răceală, o tristețe posacă, un gust de fum și o dorință goală, vindecătoare de orice dorință.

Cerul cel mai frumos este făcut din norii albi și plutitori ai verii, din spațiu albastru, din mari și tihnite cununi de copaci, din răgazul amiezii, din atotputernicia soarelui și-a lumii, din gândul nostru strecurat prin toate, toropit și treaz.

Cartea lui Iov (cu mult din apocriful Elihu): *Blestemată să fie ziua în care m-am născut, s-o cuprindă întunericul și umbra morții, nori groși să vină peste ea și neguri de peste zi s-o înspăimânte, să se întunece stelele din amurgul ei, în zadar să aștepte lumina. — Cum se risipește norul și trece, așa nu se va mai ridica cel ce se pogoară în locuința morților, în țara întunericului și a umbrei morții, în țara negurii adânci, unde domnește umbra morții și neorânduiala și unde lumina este ca întunericul. — Nu vezi dar acest întuneric, aceste ape multe care te năpădesc? Nu este Dumnezeu sus în ceruri? Privește vârful stelelor, ce înalt este! Și tu zici: Ce știe Dumnezeu? Poate să judece el prin întunericul de nori? Îl înfășoară norii, nu vede nimic, bolta cerească abia dacă-o străbate! —*

*El întinde miazănoaptea asupra globului și spânzură pământul pe nimic. Leagă apele în norii săi și norii nu se sparg sub greutatea lor. A tras o boltă pe fața apelor ca hotar între lumini și întuneric. Suflarea lui însenin*eaz*ă cerul. — Uită-te spre ceruri și privește: Vezi norii, cât de sus sunt față de tine? Dacă păcătuiești, ce rău îi faci lui? — El trage la el picăturile de apă, le preface în abur și dă ploaia pe care norii o strecoară și o picură peste mulțimea oamenilor. Și cine poate pricepe ruperea norului și bubuitul cortului său? Vijelia vine de la miazăzi și frigul din vânturile de la miazănoapte. Dumnezeu, prin suflarea lui, face gheața și micșorează locul apelor mari. Încarcă norii cu aburi și-i risipește scânteietori. Privește liniștit minunile lui Dumnezeu. Știi cum cârmuiește norii și cum face să strălucească din ei fulgerul său? Înțelegi tu plutirea norilor? Poți tu să întinzi cerurile ca el, tari ca o oglindă turnată? — Acum, firește, nu putem vedea lumina soarelui care strălucește în dosul norilor, dar va trece un vânt și-l va curăți. — Unde erai tu când am întemeiat pământul? Cine a închis marea cu porți, când i-am făcut haină din nori și scutece din întuneric? Ai pătruns tu până la izvoarele mării? Ai cuprins tu cu privirea întinderea pământului? Unde este drumul care duce la lăcașul luminii? Și întunericul unde își are locuința? Ai ajuns tu până la cămările zăpezii? Are ploaia tată? Cine dă naștere picăturilor de rouă? Cunoști tu legile cerului? Îți înalți glasul până la nori, ca să chemi să te acopere râuri de ape? Cine a pus înțelepciunea în negura norilor sau cine a dat pricepere întocmirii văzduhului? Cine poate să numere norii cu înțelepciune și să verse burdufurile cerurilor, pentru ca să înceapă pulberea să se facă noroi și bulgării de pământ să se lipească împreună?*

Și încă Zoroastru se întreba, acuma douăzeci și cinci de veacuri: *Cine face să nu cadă norii? Cine a cununat iuțeala cu vânturile și cu norii?*

Amurg ciudat — pe cerul palid, spre apus, mari dâre paralele brăzdau cerul fără soare, ca niște șaluri în culori tari, mai tari decât ceasul îngăduie de obicei, sumbru portocalii pe o parte, sumbru violete pe alta, pe culoarea de apă curată a cerului, și sus, aproape de zenit, într-o ceață ușoară, luna, încă nouă, delicată, cu o lumină molcomă, gălbuie: nici o stea.

Să cerceteze bine fiecare și să mărturisească: atunci când zicem cer de zi vedem un cer senin, albastru, prin care trece soarele aprins. Aceasta e imaginea fundamentală, veșnic vie, la care raportăm orice schimbare s-ar petrece-n cer.

Amurgul părea o țară cu un soare imens și blajin, părinte al unor gânduri ușoare, atât de apropiat că s-ar putea urca iederă pe el.

Oare simțiți cum se află, nevăzut între pământ și cer, ceva cu totul vrednic de viața și de moartea noastră? La care cândva o să ne întoarcem, ca la o frumusețe pe care am uitat-o?

Cândva părea că s-au urcat la cer frunzișurile toamnei și că le duce vântul să umple cu ele prăpastia zării. Iar altă dată se scuturau din cer lumini ușoare și cădeau rotindu-se ca niște frunze.

S-au abătut dinspre sud niște nori a căror strălucire avea ispita moartă și vrăjită a unor uriașe flori, întunecate.

Se făcea că în Moscova napoleoniană îi puneam grăbit unui prelat cenușiu un lung șir de întrebări dintre care

ultima a fost: „Și spuneți-mi, domnule. Soarele trăiește tot separat de familia lui, separat de ai săi?"

Amurgul zace acum stins în fundul mării reci și am plecat, tăcuți, pe drumul alb, prin noaptea norilor târzii.

Cerul larg boltit și cenușiu al unor zile, prin care soarele răzbate stins și fără raze, sau deloc (încât lumina pare-un fapt doar pământesc): cerul acesta nu pare înnorat, ci vechiul cer senin a cărui ardere albastră a murit; sau parcă fumul lent și nevăzut al unui veac de focuri pământești și-a așezat funinginea pe el.

Brusc, lumina a spart bazaltul și-a năvălit, printre stânci tăiate cu asprime, peste noi, biruitoare fără suferință și fără semn de caznă.

Prezentul intens și imobil, spălat în lumină, ars de lumină.

Mări albe, fără nume și timp, zbor de păsări albe, rare, țipând.

Oare ce dâră de mireasmă lasă în urmă-i, prin noaptea cerului, pământul, amestecul acesta de apă, de țărână și de rocă, amestecul acesta de oceane și câmpii, de holde și fânețe, de grădini, de nisipuri fierbinți, de imense frunzișuri, de imense zăpezi? Și oare-a ce miroase blânda lună?

Lumină sumbră roză, aproape purpurie, pe ziduri, în apusul altfel cenușiu și închis.

Locuri largi unde viața e rară, tăcută și ușor somnolentă, în boarea blajină a amiezii umede și stinse.

Când nu te uiți în sus și simți doar vântul și pulsațiile de umbră și lumină poți crede că soarele se zbuciumă și șovăie în vânt, ca o torță, sau că vântul rotește pământul o dată pe clipă, trecându-l prin zile și nopți de o clipă, în tocmai ritmul bărcii care suie și coboară, pe mare, tăind val după val. De fapt doar se perindă, între noi și soare, iuți convoaie de nori mici.

Azi-dimineață cerul umplea fiecare clipă cu substanța lui, dând fiecăreia o formă mai pură și un fel de eternitate ușoară.

Pământ de vară, crăpat, cu vegetația puțin arsă și prăfoasă, dar gras și umed în adânc, deasupra cerul, norii.

Cu fiecare ceas trăit chivernisim o moarte mai bogată și-i dăruim uitării tot mai mult din tot ce-am fost și-am vrut să fim și n-am putut să fim în timpul scurt.

În noaptea formelor, materia visează pentru noi, în noi, vise eterne, sub puterea soartei.

Nouă sepii vânjoase împroașcă cerul cu neguri sub ochiul luminii, în țipăt de păsări.

O bună parte din sufletul nostru stă ascuns sub formele văzute. Iar multe dintre câte sunt văzute se văd cu o privire mai adâncă decât ochii și mai veche decât clipa.

Oricâte vise am visa, tot mai rămâne în ființa noastră ceva nevisat, căci mult mai mare, mai puternică și mai bogată e ființa decât orice vis.

Privește, în uitare de tine, ani îndelungați, și într-o zi îți va părea că ești făcut din pământ și din ape, din cer

și din nori, din lumini și din umbre, din culori, iar într-o seară vei crede că apui, cu soarele deodată, că răsari cu noaptea.

O carte doar de vise, nu de tălmăciri e cerul nostru și astăzi, iată, filele-i foșnesc în vântul serii.

Ca niște uriașe stoluri nevăzute și tăcute, veri după veri treceau domol prin cerul nopții.

Puterea luminii de azi părea sortită să sfărâme și să spulbere tăria într-un infinit de cioburi orbitor albastre și să le cearnă peste noi.

Tartrul verzui de pe cer, luminat de soarele care fumegă din apele orizontului infernal și defunct.

Lumină de amurg lactescent și umbre mișcătoare ca pe fundul unui râu.

Regi și regine ale Indiei privind, de pe acoperișuri drepte, norii: groși aburi negri prin care zboară, strălucind, lebede albe.

Soarele a adormit, dar în vis trăiește, trăiește singur și sălbatic în noaptea viselor lui.

Norii aceștia de toamnă sunt parcă răsuflarea slabă a câmpului trudit și istovit.

Ce putere vor fi având aburii aceștia și această umbră a lor, să facă din pământul întreg un troian de cenușă, un trecut ars, străin de orice viitor.

Un cer senin, puternic și adânc, în care se simte freamătul bogat al stelelor nevăzute.

Meduze fosforescente prin apele funeste ale amurgului de sulf și de coral.

Apriga iarnă lasă slobod doar vântul ucigaș și corbii și ne roade ființa ca o pustie de sare.

Aici sunt drumuri, scări de zăpadă care duc foarte sus, în pragurile lumii geroase.

Semeața zi cade răpusă, pedepsită, în pulbere și-n sângele ei cald.

Umbre de nori fără țară aleargă pe câmpii, urcă și coboară înălțimi, curg printre case, se duc peste mări.

Făpturi uriașe, făcute din vechea plămadă a făclierilor lumii, se zbuciumă și se frământă azi înspre apus, foarte greoi, în chinuri doar de ei știute și-ndurate.

Cine ar merge să trăiască pe luceafăr ar uita de stele sub cerul lui de-a pururi înnorat.

Azi, duhul izbăvit al fiecărui ceas părea că se ridică lin la cer.

Numai eclipsele aruncă pe pământ o umbră mai avană decât norii-aceștia.

În cer se găsește polen, fumul bruselor sau pădurilor arse, cenuși vulcanice, pulberi smulse de vânt din deșerturi sau căzute dintre stele.

Trec zemuri otrăvite pe sub lună, peste lună, trec putregaiuri mari, corupții și osânde, trece mâzga lumii.

Într-o lumină aproape neîntreruptă, sute de fulgere albe au frământat vreo două ore cerul nopții, ca și când s-ar fi lucrat, cu învăpăieri și scăderi ale flăcării, la sudarea armăturii de oțel a lumii.

Văpaia zilei se stingea domol, lăsând în gura dogorâtă gustul unei sări fierbinți și negre.

Cea mai mare parte dintre nori par oricum altfel decât umezi: marmură sau fum.

Puternicele ape, vechi și blânde, se adăpau, fără să crească, cu apa dulce a cerului de seară.

Sunt nopți când nu visezi, dar totuși simți în somn că somnul curge ocrotit de stele, mângâiat de lună.

Arborii cenușii încep să fiarbă în lumina dimineții, din ale cărei patru vânturi ne luăm odihna.

Norii noctilucenți, făcuți din pulberi nepământești, au o lumină ciudată de fosfor pe fondul obscur al cerului: albi, cenușiu-albăstrii, argintii în zenit, galbeni spre portocaliu către orizont.

În după-amieze calde și grele de vară, din grosul cumulus țâșnesc fântâni suitoare.

Foarte sus, treci printre văluri diafane de cristale de gheață pe care lumina pare efervescentă.

Foșnește arid cerul înnorat ca un așternut de frunze veștede adiate de vânt.

Nori mari și albi se lasă moale peste câmp și pier lăsând în urma lor răcoare.

Cerul întreg, albastru și adânc, e cuprins de năvala insulelor de nori umflați care rodesc neîncetat din orizont și, între ei, nici un abur, nici o ceață, numai fluida, intensa transparență de azur: norii înșiși, împinși de un vânt uniform, cu aripi mari cât cerul, au ceva răcoros și triumfal, umbre violete, umbre vinete, cu o vibrație furtunoasă, dar și ceva din potolita, euforica trecere pe cer a norilor din calme zile de vară; te miri că nu se răsfrâng în apa nealterată a cerului, sau că marea lumină nu-i îmblânzește, oprindu-i, dându-le așteptatul luciu candid-sidefiu și lăsându-i, în ușoara lor legănare, să asculte până în amurg curgerea apelor și vântul care bate în marile frunzișuri ale verii obosite.

Ceața în sat, pânze roze de cirus în amurg, pe cerul verde-albastru, zile de nori în dreptunghiul ferestrei, jocul luminii galbene pe peisajul verde, sub cerul de plumb, în liniștea serii.

În cerul de culoarea florilor de in cresc spre zenit nenumărate flori de abur, albe și învoalte, și între ele una, mai înaltă și mai grea, din altă stirpe, alunecă încet, umplând grădina cerului de raze aurii și de un fel de răcoroasă amețeală.

Fața povârnită a dealului era scobită ca o secțiune verticală de crater, vag verde pe margine și cenușie, scrumită pe dârele concentrice, în evantai, lăsate de ape; această abruptă vale plină de amurg avea deasupra cerul

curat și, ca o exalație ușoară, un abur rozaceu așezat peste buza craterului.

Nu plouă, doar vântul spulberă asupra noastră roua din văile norilor.

Fug norii să se sfarme de stâncile înalte, dar întâlnirea e moale și tăcută ca în vis.

Norii ne oferă zilnic imaginea unor mari cataclisme: prăbușiri enorme, cataracte, explozii, fulgurații, deplasări uriașe, revărsări, descompuneri, dislocări și elevații, dar totul într-un mediu pur și în tăcere. De aceea, când survin, tunetul și trăsnetul au atâta accent.

Pământul se irosește încet într-un fum greu care curge în întuneric, să se reverse undeva în hăul lumii. Stelele pier în fum, soarele nu mai e.

În nori nu încolțește viață, nu se nasc animale și plante, norii sunt sterpi. Iar păsările vin și trec.

Cerul să fie sufletelor noastre priveliștea, mângâierea și visul, avântul și uitarea, singurătatea și călătoria, dorul, îndemnul.

Zăcea străpuns sub cer, bătut de ape, și din trupul lui încă se mai înălța fumul iubirii. Și pe deasupra treceau, sălbatici și iuți, caii timpului.

Să odihnești, tăinuit în pământ, sub cerul foarte blând al după-amiezelor deșarte, și să mai simți cum trec și cum se schimbă orele sub cer.

Foarte sus, dincolo de aer și de vânturi, încep norii moleculari, obscuri și nevăzuți și lacomi de lumina stelelor, pe care o beau și ne-o fură.

Oare frunzele, *arboris adscriptae*, ce simt când bate aspru vântul? Suferă oare că încearcă să le smulgă din viața lor sau freamătă, zbătându-se, să plece după el și nu-s în stare și le pare rău.

Întreaga lume a privirii noastre, pietre, lumină, jivine, mesteceni, cascade, zăpezi e un limbaj a cărui adevărată și târzie metafrază e privilegiul împărătesc al preaslăvitei morți.

Fie și-așa: să treacă ce e de trecut și să rămână ce e de rămas. Dar să nu știm întocmai. Și împlinească-și rostul râvnele și spaima lăsându-i cugetului rostul său întreg și chipurilor noastre pieritoare frumusețea.

Zburau, în golul răsăritului, cinci păsări albe și urca nevăzut către ele duhul de rouă al pământului, desfăcându-se încet din umbra ierbii.

Sub crugul cerului, sub umbletul stelelor: urâtul și greul pământului, amarul pământului.

În orice anotimp se-nchide și deschide amintirea, se-nchide și deschide presimțirea și nădejdea celorlalte. Nimica nu e nou și unic dacă n-a mai fost și dacă nu mai poate cumva fi. Iar orice aparență e o transparență către ceva ce trece fără să se schimbe, veșnic vechi, și care, neschimbat de timp, e totuși veșnic nou.

Între osânda de a căuta mereu, și treji și-n vis, și poate a găsi târziu sau niciodată, se află, ca odihnă, cerul și-ale lui, care se mulțumesc să fie, suveran deșarte.

Înseninare în pacea unei dimineți de toamnă timpurie. În zori, întuneric ușor, rărit spre apus, sub o zonă de nori încrețiți de vântul curat, apoi limpezire spre sud și lumina slăbită, apoi, pe cerul decolorat, dâre și zdrențe de nori albi, fără vlagă și, într-o parte, întindere de nori de aceeași natură însă de forma „placă spartă" sau „banchiză în desfacere", evoluând spre „nuages moutonnés".

Azi cerul norilor e plin de întâmplări, dar gol de soartă.

În clipa violentă, rece-arzătoare din amurg, când apele din ceruri se fac verzi și rozul sângeriu și indigo.

Jumătatea occidentală a emisferei era un fluid de aur pur, fremătător și palid, cufundat la orizont în cețuri străvezii și sure.

Zile limpezi de toamnă, cu cerul albastru și răcoros, împânzit de albe văluri ușoare și iridiscente, cu legănarea și foșnetul arborilor în vântul rece, în scânteierea luminii.

Noaptea, sfârșită, se face ceață și se așază, iar soarele-o înalță iarăși și o face dimineață argintie și proaspătă zi.

Umbre de păsări albe și de aburi albi treceau mai ieri, ca niște fumuri, peste albul mării.

Stele mărunte și rare, gingașe, firave, pierdute și prinse în pânze ușoare de abur, cuminți ca niște ființe plăpânde

care se supun cu inocență și blândețe soartei, fără să știe dacă sunt oprite doar pentru o clipă sau pentru vecie.

La dreapta, în josul pustiei cărări, brazi sumbri, neclintiți, în sus un lan solar de graminee, imobil, pe culme o perdea de mesteceni zbuciumându-se zănatic sub austru.

Norii aceștia cern ciudat lumina, oprindu-i focul, ningându-i peste noi numai cenușa.

Zi rece și fulgurantă de august și norii par cununa o clipă imobilă și apoi lent și elegant coborâtoare a sute de țâșniri terestre, explozii feerice a unor zvelte avânturi năzuind copilărește către cer.

Sus, cerul sumbru, jos, pământul galben-luminos, ca lanurile coapte.

Alta e liniștea din nor, alta din piatră, alta din pământ.

Părea că freamătul cel mai ușor, mișcarea cea mai tăinuită, cea mai ușoară patimă a zilei se înscriu pe cerul înalt și albastru și-i schimbă apele abia simțit, fără răgaz.

Prin somnul crâncen din cumpăna nopții trec albe luntrile lungi ale viselor în drumul lor prin beznă către limanul neștiut al zorilor, către neființa dimineții.

În ceața adâncă, discul soarelui pare o fereastră înaltă către altă lume și se văd prin ea vârfurile câtorva brazi.

Lumea vizibilă se clatină lin, ca într-o amintire, apărând și dispărând în ceața ușoară, adâncă, tandră și roză.

Iar lumina din fundul lumii nu dă nici zi, nici noapte, nici zori și nici amurg.

Azi cerul neclintit și uriaș părea o foarte veche și sălbatică făptură oarbă.

Secundă de secundă întreg văzutul trece-n nevăzut, ființa-n neființă, tăcerea în altă tăcere.

Ce faci când spaima nu-i în viitor, ci în trecut? Sau când prezentul e mâncat de neființa marilor întinderi între care stă?

Așa, scurmând mereu cu ochii tot văzutul, să nu descoperi într-o zi, pe undeva, uitata gropniță a zeilor din gândul și din largul lumii, aruncați de-a valma, veștezi și întregi.

O prăpastie de nori, paralelă cu declivitatea căreia părea că se rostogolește soarele, alunecând, fericit, în hăul pe care îl ilumina cu dulcile lui raze iernatice, alunecând, dar și stând, încremenit în moartea unei clipe.

O după-amiază blândă, mohorâtă, cu dulci iluminări răzlețe și, la sfârșit, corul de șoapte al verdelui amurg.

Astă-seară am văzut pe cer o pasăre uriașă, un fel de rândunică (liniile ei esențiale aveau divergența brazdei de apă) făcută din nori: avea limpezimi, fluidități și străluciri fără nume, de cenușă, de lămâie, și un elan lăuntric care dădea linei și tăcutei plutiri printre fumul și valurile norilor din amurg înțelesul unei zvelte descătușări.

Ape verzi, palide, limpezi și calme, până la zenit, răcesc focul amurgului.

Și chiar dacă planeta ar muri, ceva din ea, o pulbere, ca un polen purtat de vânt, s-ar duce printre stele, așteptând să-și afle floarea.

Vântul dimineții crește încet, umflând pe măsură vela de lumină albastră și rece și cu miros încă de noapte. Corabia zilei pornește din nou.

Zi de iunie, întunecată: pe cerul greu se desfac tegumente sumbre și prin sfâșierea lor stă să se reverse o materie grea și bogată.

Soarele, în amurg, părea să tragă după el sub orizont două mari văluri diafane, cu toate cutele convergând înspre el și parcă lin bătute de vânt în drumul lor spre întuneric.

Trec murmurând peste câmpii de violete nori neliniștiți, din zori până-n amurg, prin cerul alb și mut.

Picură din funingine și fum stropi limpezi și se cern în lumină peste pajiști și lunci.

Oricât de fierbinte ar fi câte o zi de vară, albastrul cerului îi rămâne sufletului și privirii răcoros.

Ardea o flacără mare în cerul serii târzii, înroșindu-l după măsura zbuciumului ei, o mare văpaie fără tulpină, fără rădăcini, pustie și statornică.

Cer de sticlă, geros, iar norii delicați și blânzi, bruni, sepia și roz, în razele multicolore ale lunii.

Cer senin, acoperit de o pânză nevăzută de aburi înalți pe care un vânt imperceptibil îi stârnește ici-colo,

încreţind mici valuri care se destramă lin şi legănat, topindu-se, abia ivite, în seninătate.

Umbrele iernii: palid-violete, apoi, în galbenul amurg, albastre şi apoi verzi ca marea, în amurgul purpuriu.

Soare cu flăcări tari, acoperit o clipă de un nor rotund ca un scut, vânăt-negru, cu margini de argint aprins, în cerul albastru adânc.

Luna ca o imensă floare cald portocalie, o floare a soarelui cu o dulce strălucire, printre florile cenuşii-albastre, moi şi legănate, ale norilor: pe orizont, nori umflaţi şi albi, argintii în umbra înserării, apoi luna se cufundă sub fumul unui nor ca în adâncul unei ape de mătase, în sfârşit (iluzia schimbându-se), luna pare că îşi tremură lumina pe un ochi adânc şi ceţos de apă, răsfrângându-şi în el văpaia deşartă.

După focul aspru al unor albe zile de vară a venit furtuna şi apoi două zile negre, cotropite de nori adânci, cu aer rece răscolit de vânt în care s-au legănat şi s-au zbuciumat în unde grele marile, bogatele frunzişuri ale verii mutate parcă într-un alt anotimp.

Toată dimineaţa cerul albastru a făcut valuri. Trei păsări mari au dat mereu ocol peste apele lui, privind în adânc, scoţând strigăte reci, după astrele care poate se vedeau în umbra aripilor lor.

Toată dimineaţa vântul a măturat şi a strâns, între nord şi sud, prundişuri albe pe emisfera de gheaţă albastră, foşnindu-le uscat pe luciu, încreţindu-le în valuri mărunte prin marea lumină.

Prin fierberea adâncă a emisfericului foc albastru, șapte săbii de ceață înghețată scăpărau în lumină.

Cerul de toamnă se desface în pelicule străvezii care se lasă încet, rânduri-rânduri, și se așază, ca frunzele căzătoare, pe pământ, unde se topesc în lumină ca niște imperceptibile umbre albastre infuzând pământului răcoarea lor.

Se rup de pământ și plutesc ușor spre zenit, foșnind uscat printre lumini și printre umbre.

Suntem mult prea beți de lumină, lăudăroși și năuci, să vină răcoroase și negre, umbrele, să vină și noaptea, să ne dezmeticească, să ne dezamăgească, întărindu-ne cu întunericul ei, să vină și atottrezitoarea noapte a nopților, sfânta moarte, destăinuitoarea.

De-a lungul lungii nopți, prin somnul greu de gânduri, am simțit mereu ceva aflându-se pe cer, ceva care acum se risipește, sub palida lună a încă unei aurore.

Am trăit clipe când cerul era searbăd și gustul de a fi se retrăsese dincolo de inima mea.

La marginea privirii s-a zămislit, din aburi vani și oarbe gânduri, frumoasa țară a lucrurilor pe care, tot trăind, le-am tot pierdut sau, căutându-le mereu, nu le-am găsit.

Izvoare și focuri, secrete, priviri, căutări, elevații și lacrimi, un dor fără sațiu, un dor fără moarte, un dor fără gând.

Cine ar fi plecat pe drumurile asfințitului de astăzi, s-ar fi întâlnit cu sufletul rubinului și cu sufletul

smaraldului, cu apele și cu visele din sufletul smaraldului și din sufletul rubinului.

Cer tulbure și rece pierzându-se, în gândul tău, printre atâtea alte ceruri la fel de tulburi și de reci și veșnic altfel.

Pe o culme de deal, un lan de floarea-soarelui printre nori albi și fumurii, fierbinți luceferi grei și galbeni rotindu-se în cerul serii timpurii.

Ceruri blânde de vară, albastre, dar fără scânteiere și fără adâncime, ușor împăienjenite, ca de un zbor înalt de funigei, risipiți pretutindeni de vântul zăbavnic.

Fii ai puterilor dăinuitoare, vise nestătătoare, suflări neoprite pe marea ce nu are urmă, zburări de păsări trecătoare, taine sfinte, de ce nu duceți umbra voastră mai sus, să plutiți deasupra grădinilor acelui cer unde îngerii dănțuiesc în jurul patului împărătesc, arhanghelii, heruvimii cei cu ochi mulți, serafimii cei cu șase aripi?

Fumuri de zăpadă se risipesc către lună în vânt, iar noi ne oprim în aceste vise opace de verde mort și bronz.

În privirea și în inima noastră sălășluiesc la un loc stele a căror lumină a plecat spre noi cu mult înainte de nașterea soarelui și aburi efemeri născuți din roua ultimilor zori.

Orice plutire pe ape liniștite și curate e totodată o plimbare în cer, printre stele sau nori amestecați cu alte oglindiri, cu alte umbre.

Ninge din soare, lumină, fulgi de lumină în vârteje lin coborâtoare peste coline, peste culori; peste apele vii în care neaua aceasta nu se topește.

Pământuri fără aburi, fără umbre, frumoase și cumplite megieșe ale iadului.

Făcute și desfăcute de soare, de vânt, tăcute în lume, grăitoare în gând, cum trec năvalnic umbrele lor mari, ștergând pentru o clipă orice altă umbră și aplecând în calea lor ierburi și lanuri.

Cânta roșul amurg din fluiere stinse. După aceea s-a arătat luna în fundul unui abis de mătase irizată.

Se luminează de zi. Sufletul ușor al nopții se risipește între nori și rouă, pierzându-se în zâmbetul copilăresc al dimineții.

Încet, în nedumerirea timpurie a zilei, golul cerului s-a umplut de suflete vii, dar fără viețile lor, de sufletele dintotdeauna ale oamenilor pământului, dar fără întâmplările pământului. Singure erau fiecare în parte, dar nu pe deplin, și toate la un loc singure, dar nu pe deplin. Ci doar ca părăsite o clipă, lăsate o nevreme în bună voia lor, unei pierzanii tainic tămăduitoare. Și nu era tăcere de felul tăcerii știute, nici vagul freamăt pe care slabul nostru cuget ar fi fost gata să-l audă de la atâta mulțime. Iar timpul, nepetrecându-se nimic, se risipise. Dar se simțea că există acolo mai mult decât niște pure și neutre existențe, că sufletele acelea foarte multe simt ceva, de toate, sau câte ceva din toate, sau chiar acel puțin pe care, cu trufie, îl numim nimic. Și că se odihneau într-un anume fel. Creșteau mereu în număr și în puterea prezenței, aproape gata

să le simți cum, dincolo de patimi, pătimesc în ochiul tău, cât golul cerului de mare și de plin, părtaș și nepărtaș.

Dulce-amar aduceți peste valea bucuriei și-a tristeții harul vostru, nori fără de moarte.

În adâncul acestei tăceri atotsimțitoare s-ar auzi șoptind și nevăzutul, s-ar auzi chiar glasurile viselor visate-n univers.

Din nori subțiri și foarte albi, dintre mesteceni, în ziua de aur, au căzut trei fluturi albi și s-au așternut încet spre margaretele pământului, ca niște petale arzând rotitor și tremurat prin aerul plin de parfumuri.

Cerul apusului, ca de aramă bătută mărunt cu ciocanul și înnegrită de fum.

Se află în lume și alți nori decât aceia ai patriei terestre. Și nu e vorba îndeosebi de norii altor încă două–trei planete din lumea solară, oricât ar fi și-aceștia de atrăgători (norii foarte denși și sulfuroși de pe Luceafăr, cețurile galbene și norii albi și albăstrii de pe Marte sau, tot acolo, norii de praf gălbui stârniți de marile furtuni din deșerturile de fier sau limonit și risipiți apoi peste acele mări; norii lui Jupiter, înalți și frământați, făcuți din cristale de amoniac, metan și hidrogen). Nici de norii de gaze care, în faza de declin a unei activități solare, coboară lin din zonele înalte, coronare, ale atmosferei soarelui. Nici de bogatul nor de comete primitive care, foarte mult dincolo de ultima planetă, înconjoară familia Soarelui. Și nici de înfățișarea nebuloasă a marilor aglomerări galactice de stele: Calea Laptelui, cu cele o sută de miliarde de stele ale ei, care ne pare doar un nor prelung, gingaș-fosforescent peste întregul cer, Norul cel Mare și cel Mic al lui

Magellan, galaxiile din Cassiopeea (un nor cu miezul galben și părțile mai dinafară azurii), din Andromeda, din Leu, din Ursa Mare, din Fecioară, atâtea altele: ele sunt doar iluzia nerezoluției lor optice în stelele ce le alcătuiesc. E vorba mai ales de norii cei adevărați din univers, de cei interstelari. E plin nemăsuratul univers de nori, de tot felul de nori din care ia ființă tot ce-l populează. Sunt plasma germinativă a lumii, o infinită întindere de gaze și de pulberi inegal amestecate, neuniform distribuite, care se strâng mai dense pe alocuri, în nori mari, în nori mai mici, extrem de reci sau nebunește de fierbinți. În miezul câte unuia se naște-o stea ce se înscrie pentru-o vreme în soarta ei finită, mai scurtă sau mai lungă după legi și-mprejurări. În cer putem vedea și-acum stele sau roiuri de stele care nu s-au limpezit încă deplin de nebuloasele în care-au încolțit: astfel, de pildă, foarte tinerele obiecte Herbig-Haro, unele stele infraroșii, stelele noi, strălucitor-albastre din brațele spirale ale Galaxiei (unde e plin de nori de hidrogen neutru), Pleiadele (un roi stelar deschis care nu este decât nucleul unei nebuloase). Dar, chiar atâta cât trăiesc, unele stele ejectează nori de plasmă, ca novele care, ca să-și păstreze puterile și compoziția în echilibru, azvârlă, prin explozii, la răstimpuri, materie din trupul lor, înnourând în juru-le întinse spații. În radio-galaxii au loc explozii uriașe care aruncă simetric în spațiu mari nori magnetici de plasmă. Iar unele stele bătrâne, în stadii finale, pe punctul de a deveni pitice albe, arzând mocnit, se înconjoară inelar cu nebuloase zise planetare, cu lumini fluorescente. Uneori norii cosmici sunt doar urma funerară a unei foarte violente morți: o supernovă este o explozie imensă, mult mai strălucitoare decât poate să îndure gândul, după care, într-o stingere înceată, se risipește în spațiu un nor de gaze în expansiune rapidă care se întinde uneori pe regiuni mari ale cerului, apoi se topește încet în materia interstelară. Rămâne uneori la mijloc doar câte un sâmbure pipernicit și crâncen, cris-

talin și intens radiant. Explozii și ejecții care înnoiesc, cu norii lor, substanța lumii, pentru alte nașteri, mai târzii. Astfel că Galaxia, cosmosul întreg e plin de nebuloase și de cețuri pline de semințe, mai rare unde cerul este populat de stele mai bătrâne, dese în jurul celor noi. Câteodată, foarte rar, prin nori interstelari deosebit de denși trec lent stele bătrâne, regenerându-și și întinerindu-și păturile dinafară. Prin alții trece când și când Soarele nostru cu sistemul planetar, rotindu-se în jurul axei Galaxiei, și zice-se că de acolo ar fura comete. După cum sunt în bătaia razelor stelare sau nu, după așezare sau abundența în pulberi, norii cosmici pot fi strălucitori (fluorescenți sau numai reflectând lumina), obscuri sau chiar opaci: Calea Laptelui e întreruptă sau despicată din loc în loc de nori întunecați pe care nu-i clintește de atâta vreme nici o putere, nici un vânt. Și sunt destule astre pe care le ascund de noi norii de praf intergalactic. Oricum, priviți-i, măcar pe hârtie: seamănă uimitor de mult cu blândele și răcoroasele făpturi din lumea sublunară; cei obscuri sunt parcă mase mari de stratus plumburiu care se întunecă sau se roșește, câteodată ca într-un amurg cețos. Alții aduc cu niște cumului bătuți de soarele târziu sau de sclipirea stelelor (și foarte fierbinți stele îi luminează și-i stârnesc iradiindu-i). Și, în sfârșit, nimic în univers nu seamănă mai mult cu cirusul de asfințit decât, la disperate depărtări, suavul și împărătescul Velum Cygni.

Zorile miros a rufe curate de in și-a fum de vreascuri tinere și ude și-a scoarță jupuită de pe ramuri noi.

Veac după veac, eon după eon, hambarele pământului se umplu de sterpele averi ale uitării.

Trec mulți, peste tot cerul, puternici și albi și parcă fiecare ar purta în el o liniște numai a lui.

În cercul cerului, străvechi, nici chiar pământul nu-i mai tânăr decât norii.

Vântul înclina infinitii brazi pe toți într-o parte, într-un gest cuprinzător și van, păstrându-și din putere cât îi mai trebuia apoi să întețească grelele flăcări ale amurgului.

Cum se simte uneori în lucruri ceva ca o tristețe, pricinuită de prefaceri, de uitări și amintiri cu mult mai vechi decât e veche lumea noastră.

Se leagănă, se despletesc de vânt mesteceni tineri, sub corbii care-și duc viața în norii furtunoși.

Fluturi de culoarea cerului senin, ceva mai violeți, pelicule ușoare desprinse din azur, ca niște frunze ale lui.

Ieri cerul dimineții era plin de somn și-al serii plin de zboruri albe și de zboruri negre.

Sub blândele stele și în murmurul lumii robii pământului visează tăcuți în umbra norilor ce trec și-a celor ce-au trecut.

Știm și simțim că pământul și marea se întind nevăzute, necuprinse, dincolo, mult mai departe decât cuprinsul zării.

În blânda seară de toamnă, zeci și zeci de fumuri albe se pierd în pânzele joase de ceață și ceața crește din fumuri către cer și întuneric și cerul se umple de ceață, de întuneric și de fum deasupra păcii care se preface în trecut.

Stelele, pâlcuri, pâlcuri, se cufundă încet în nămolul placid și n-au să mai răsară niciodată.

Deasupra amurgului roșu, un fum subțire și alb ocolește, înfășură, mângâie luna.

Multe din câte sunt și se petrec în lume există și se desfășoară pentru o vreme sau pentru totdeauna în ascuns de noi.

Cât vremea noastră nu venise încă, zburau prin cer doar păsări și doar nori.

Priveam la cer ca niște păsări fulgerate, ca la o țară care-a fost și nu mai e a noastră.

Era în sufletul amiezii de mai ieri ceva străin de clipă: ceva etern și ceva vechi și ceva viitor.

Dintre tot ce s-a dat vieții noastre în lume patru sunt realitățile în care sufletul nostru își recunoaște tiparele sale originare, esențele pe care, în trăire și vis, veșnic și le asumă și de care, în trăire și vis, veșnic se lasă depășit, dinlăuntru spre în afară și din afară către adâncul său cel mai întunecat. Iar acestea patru sunt cerul și marile mări, pădurile mari și deșerturile (ale pulberii și-ale zăpezii). Toate sunt coprezente în verbul care ne constituie și toate transcend, în sfințenia lor, verbul nostru. Și dintre toate cel mai greu e să vorbești despre păduri. Ar trebui s-o facă numai știutorii de păduri, cei care le-au măsurat cu pasul, cu viața și cu gândul lor, care le știu numi formele și naturile, le pricep traiul și graiul. Pentru noi ceilalți, trecători, ele sunt vechi și preaputernice locuri de obârșie, pierdute și redobândite într-un act de venerație și chiar de teamă. Văzute de departe ori de sus, pădurile sunt întinderi vii și verzi de măsurate frunzișuri lin ori zbuciumat tălăzuite de aer, dar când străbatem hotarele lor, cufundându-ne în ele, înțelegem că sunt mulțimi,

noroade, societăți alcătuite din făpturi și din vieți cam de același fel, adunate după legi ce nu sunt ale noastre. Făpturi care ne seamănă, totuși, destul de mult pentru ca tot ce ele sunt și noi nu suntem să ne pară mai străin și mai ciudat. Arborii sunt, ca noi, ființe verticale, înălțându-se dinspre pământ spre cer, sprijinite și întemeiate pe pământ, însă cu trupul lor puternic urcând drept, cu fruntea sus. Tot ca și noi, arborii fac legătura între cele din adânc și cele din înalt, între ceea ce trăiește nedezvăluit în bezna ființei și ceea ce răzbate și urcă spre lumină, spre înaltul lumii. Sunt însă făpturi nemișcate, veșnic legate de locul înălțării lor, captive întâmplării care i-a născut aici și nu altunde. Dar nu le doare, par nu numai mulțumite ci și mândre de statornicia lor, lăsând să treacă, în cercuri tot mai largi, ființe, râuri, nori, stele și vânturi. Doar în deșertăciunea unui gând mărunt antropomorf te poți gândi că se zbuciumă și se frământă pădurea în vânt ca și când ar vrea să se smulgă și să plece după norii trecători. Dar arborilor nu le pasă, ei se lasă străbătuți, rămân la locul lor sub treceri, cresc dar nu se duc în lună: așteaptă doar ca luna să le treacă printre ramuri. Nimic nu are seamăn pe pământ cu arborii cei mari, cu tarile lor trunchiuri, greu știrbite chiar de fier, avântate și înalte cât să le întreacă numai zborurile, munții: trăiesc, ramificându-se la capete, în două lumi: au ramuri neclintite și tăcute ferecate în pământ, în largul și adâncul întuneric din pământul umed și amar, sărat și bun, de unde-și trag o jumătate din viață și putere; au ramuri sus, spre cer, în hrănitorul aer, în lumină și eter, supuse vânturilor blânde și acelor viforoase, ploilor calde și ploilor reci, foșnind din zeci de mii de aripi verzi sub cerurile schimbătoare, primind în grelele cununi trecerea stelelor, a norilor și-a lunii, fulgere, raze, păsări, zăpezi.

Și apoi arborii nu sunt numai statornici, nepribegi nici chiar în visul lor, arborii sunt și în alte chipuri altfel decât

noi. Sunt fără ochi (cine-a privit un arbore în ochi?) și fără glas (cine a auzit, de la copaci, șoaptă sau strigăt decât ale vântului în ei, harfe eoliene ale unor zei mai vechi decât freamătul lumii?).

Și altceva: încă Homer știa să spună că generațiile noastre se scutură și risipesc ca, toamna, frunzele din arbori, însă noi trecem altfel și ne primenim în altă formă. Din noi rămâne instituirea și verbul, duse mereu de alții mai departe, într-o înaintare fără capăt, din arbori tot arbori rămân, îndelung, alte frunze crescându-le mereu, mereu aceleași. Trecem cu teamă prin păduri ca printr-o veșnicie de alt rang, alături de care a noastră poate să ne pară uneori precară și pierdută.

Da, se află în ei un chip al nostru și avântul lent al unei creșteri drepte, dar nu suntem ca ei, cum sângele nu este sevă și pielea nu e netedă ori aspră scoarță.

Vânjoși și suculenți, sunt străbătuți, în noaptea lor, de seve reci și fără somn, pe care nu le mișcă bătaia unei inimi pieritoare. Iar imperiul lor e guvernat de stricte legi, dar e sălbatic. Pământul marilor popoare de copaci e un lăcaș secret al lumii, tăinuirea unor îmbelșugate forme de viață. Alții să spună însă vorbele ce se cuvin pentru a pomeni câte jivine mari și mici și câte flori și mușchi, umbre, duhuri, lumini, desfaceri, îngrădiri, câte mari rânduieli, ritmuri și perindări, câte sfinte mistere, câte întâmplări și câte patimi pădurii îi sunt date, și doar ei. Rămână să mai fie spus numai atâta, că de aici, din locul alb, din acest cast, îngust loc de visare, cerul este plin de frunze, greu de frunze, înalt și larg de liniștite frunze, abia înfiorate, frunze vii, frunze adânci, frunze de-a pururi iarăși vii, de-a pururi iarăși verzi, în cerul către care cresc pădurile pământului și gândul nostru.

Erau atât de jos că le simțeam pe buze aburul amar, cu gust de cer.

Prea ni se dăruiesc ușor ușoare febre dulci, atât de dulci, prea ni se cer răspunsuri iscusite la întrebări derizorii, în timp ce nouă recea tristețe a cărnii ni se preface în ceață și se deschid pentru noi în substanța dubioasă a lumii vastele cripte ale unor vise nemiloase. E vremea să fugim de fraze și frazări, de lacrimi și de vise, să încetăm de-a mai executa apocalipse de cameră, de-a mai sili cuvintele să sune cât tăcerea lor. Să facem o vorbire fără punți, fără epifanii. Să izgonim metafora, să nu mai stabilim relații și analogii, să nu mai vânăm tâlcuri unde nu sunt. Doar să îngrădim (fie și fastuos dacă altfel ne lipsește curajul) semne disparate (fie și prădând cu gând ascuns palatul vechi al poeziei și părăginindu-l), într-o reverberare de ecouri fără rimă. Răspântie pustie luminată de trei stele viitoare, țăndări de gheață lovită de un iatagan, somnolența unei biserici în care ard greu flori ale lunii, în murmurul luminii crâncenă sărbătoare fără amurg, un cocostârc aprins măturat de furtună, sordida lăcomie a zeilor târzii, negura firavă a Evei înfiripându-se în mâinile Domnului și marea, marea și frații netrebnici ai soarelui. Și-apoi? Apoi fiarele care adulmecă sătule în jurul uitării, arhanghelii cu strigăte de pescăruș, regii magi risipiți în pulbere, tâlharii melancolici și sfioși care nu știu ce să facă cu mâinile lor și moartea nătângă și-această frică de odihnă și blânda apă neagră fără prund a amintirii și, pân' la urmă, această oarbă, apostată dragoste de verb. Și-apoi?

Ce numim *vreme* este fapta soarelui, a aerului și a apei și aproape nu este ceas al vremii pe care sufletul puternic să nu-l primească de la trup cu sfântă bucurie: întreaga scară de la arșiță la ger, de la secetă la potop, de la somnul văzduhului la uragane, de la senin la negură și înnorare, întregul umblet pe sub zodii al primăverii, verii, al toamnei și al iernii. A muri înseamnă a ne despărți și de acestea.

Câteodată se aud, în tihna orelor pierdute, glasuri de departe, glasuri din trecut, sunete vechi care-au rămas cumva nespulberate.

Se cern și se așternu cristale pure peste șesurile mocirloase și stătute.

E noapte în oglinzile de apă în care se reflectă priveliștile zilei.

Aburii pământului în lumina soarelui, în bătaia vântului.

Șoptesc etern între maluri unde de umbră și umbre de valuri.

Îți amintești acele zile când floarea-soarelui ardea în mijloc și-n jur ningea bogat cu flori gingaș-albastre, ninsoare grea, ninsoare lină care se topea, făcându-se lumină, pe ape și pe frunți, sub cerul larg?

Stările cerului au mirosuri diferite pe care le împrumută de la pământ și adesea când se tulbură cerul se simte ca adierea unei mări, a unui mare întuneric umed, a unor mlaștini răscolite de vânt, a unor nisipuri sau colburi stropite de ploaie.

Când sunt nori, stelele par mai vii, mai mari, mai curate, ca și când statornicia și strălucirea lor ar apărea mai bine în bătaia acestor trecătoare și întunecoase valuri.

Viața norilor începe printre noi și poate fi văzută: priviți în zori pășunea de pe o măgură de deal și veți vedea cum se înalță printre raze aburul de rouă.

Nor mare, negru-vânăt, pe soarele în declin, cu marginile aprinse, tot mai roase de marele foc care îi mistuie grosimea vânjoasă, tinzând să îl prefacă într-un imens scut incandescent gata să cadă peste câmp.

Prin ce minune se desface, albă, înstelată și ușoară neaua din asuprirea bolții de cenușă sură.

Ți-am deschis, toamnă, poarta, și-am intrat să-ți văd huzurul, desfrunzirea, ceața și mai purtam încă pe haină urma albă a norilor de vară.

Să smulgem din piept săgeata faptei și să privim, ca niște aștri în amurg, golul fumuriu și lucios.

Cerul ne asuprește astăzi cu povara înfloririlor sale târâte prin abisuri de răcoare și de praf și, cu o largă mișcare, măturate peste orizont, apoi născându-se neistovit din nou.

Sub cer, ce greu este pământul și ce grea e marea. Le ușurează numai fumul, praful, aburii și, rar, unele vise.

Norii sunt de mii de feluri. Printre care și acesta: în trecere moale și albă peste o curte pustie și ierboasă în care nu e mai nimica decât timpul, într-o înainte de amiază rătăcită printre frunzele uitării, mai pustie și mai dulce decât însuși raiul.

Undeva în nevăzutul firii noastre, la răscrucea dintre simțurile trupului și raza minții, se află un sistem de referință în care universul ni se arată astfel încât putem să spunem că e sfânt și e făcut din lucruri sfinte.

În albiile somnului târziu încep să scadă lin apele nopții, să se sleiască visele, iar sufletul, năuc, să nu mai știe ce adastă și ce uită și ierbii să îi fie frig.

Se mai păstrează amintirea unei nopți când starea de lucruri dintre lună, norii străvezii ca niște aripi foarte desfăcute, înceata legănare a frunzișurilor grele și pulberea răcită a drumurilor dintre dealuri părea să nu decurgă dintr-o veche lege, ci avea, neîndoielnic, prospețimea unei frumoase întâlniri întâmplătoare.

Cu vuiet de albine zboară azi pământul pe sub norii albi și are să se spulbere curând, preafericit, în largul verii.

Puternici și sumbri, bogați și reci, ați umplut cerul întreg, ați troienit cerul întreg cu neaua voastră sură și poate adâncă până la stele, și ne-ați închis în închisoarea noastră mică cât o ogradă, și ne apăsați acoperișurile și vă simțim suflarea rece și jilavă, și ne mișcăm ca niște umbre prin bezna voastră, apărându-ne cu mâna luminile mărunte și șovăitoare, iar soarele s-a rătăcit de noi prin alte văi.

Și oare de departe, dintre stele, se văd arzând pe pământ aceste focuri stinghere, pierdute?

Deasupra mărginirii terestre și circulare a viziunii noastre pe care o numim orizont (adică tocmai mărginire) se arcuiește încă o mărginire al cărei nume este CER. Cerul viziunii este o finitudine înaltă și subtilă, dar finitudine, fie ea bolta senin-albastră, fie cea înstelată. Aceasta din urmă, cu constelațiile ei bidimensionale, s-a născut chiar, ca un construct spiritual, în vechile veacuri pământești.

Și figura de la proră, uitați-vă la ea, chipul acela care privește mereu dincolo de orice, privește *ta epékeina*.

În această ultimă zi în biserica lumii cântă în soare coruri răzlețe, se aud de prin câmpii, de pe culmi de coline, de prin văi, de la marginea mării. Sunetele urcă și coboară, inegale, sub cer, ca niște fântâni țâșnitoare, și cântă trecutul. Și-apoi, cu moartea luminii, toate se prefac în fum și se risipesc printre primele stele.

Nu canonice volburi și nu pasteluri. Nu panorame, nici suveniruri, simțiri și presimțiri. Nimic decât străina petrecere a luminii printre răsuflările umede ale acestui pământ.

E frumoasă viața lui în noi. Iar când nu e în noi, unde să fie, cum să fie el trist, senin sau dulce-zâmbitor? Și nu trăiesc oare în el, clipă cu clipă, amintirea și amintirile tuturor oamenilor în care a trăit și care au trăit în el? Și toate fiarele câte au fost și stelele căzute în frunzele lui și mărăcinii și izvoarele și colbul auriu?

Plasă de nori cu ochiuri foarte regulate, alb îngroșat cu cenușiu și golurile adânc albastre în care stelele și luna făceau impresia că s-au aprins, că ard, sfârâind pe loc, că vor muri sufocate în câlții albi și implacabili.

În seara văduvă de soare, norii s-au prefăcut încet în fum și fumul, tot încet, în noapte.

Toate apele pământului se petrec prin cer, urcând și coborând între astre și țărână.

Câteodată toată nădejdea vieții noastre e în frumusețea anotimpurilor și-a perindării lor.

Marea are vuiet și parfum și cer, cerul are vântul și aștrii și norii și pământul sau marea.

Dimineață de iarnă, după ninsoarea grea din întuneric; cerul pare o vale de zăpadă și de umbră, pământul, o câmpie de valuri albe și totul o lume pierdută și tăcută; un singur loc e altfel, ca o pată de purpură sidefată, stinsă și rece, un loc rărit în căptușeala sură de ceață a închisei noastre lumi, o vagă fereastră de abur abia înfiorată de focul aștrilor nevăzuți și uitați.

Noaptea lăsase între pământ și cerul dimineții mari mulțimi de vise pe care greu a izbutit să le alunge aurora.

Oricât de adânc și de aprig ne-ar pătrunde, ne-ar sorbi sau ne-ar vrăji, noi nu putem să ne prefacem în păduri, cordilieri, pâraie, alizee, zăpezi sau nori sau arcul lunii noi. Rămânem noi, rămânem eu, eu nevăzut și triumfal, eu pieritor și nepereche. Da, Circe, și ne pare rău.

Aseară, soarele în scăpătat bătea pieziș, spre dealul crucii cu tufișurile desfrunzite, sur-roșietice, pierdute în zăpadă, o lumină rară, caldă, roz-brună și catifelată, ca și când în tăcuta penumbră a lumii întregi s-ar fi aprins o nouă, trecătoare și clementă stea.

Zi cu lumina cernită și difuză ca o iradiație întunecată a lucrurilor însele, cu umbrele obiectelor pierdute în umbra unanimă, cu culorile veștede, cu oglinda apelor ca umplută de fum.

Izbirea de țărm a marilor ape pustii într-o după-amiază de cețuri.

Geruri și arșițe, umbre și lumini, tunete și liniști trec prin cer și prin timp și prin urzeala ființelor noastre.

Soarele răsare și apune intermitent și neregulat în clocotul norilor și e ca și când s-ar limpezi și s-ar purifica cu fiecare eclipsă, întinerind vizibil în huzurul băii lui de fum.

Alunecă solemn prin seara verde și rece fuzee purpurii, cu trene fremătătoare prin care se văd stelele.

Dimineții acesteia cufundată adânc în nori albi soarele, răsărind, n-o să-i aducă nimic sau prea puțin.

Deasupra cerul gol sau în al cărui spațiu trec lucruri ori stau, se strâng sau se destramă fără țel. Iar dedesubt, în celălalt albastru, este altfel: când stai pe țărm îți pare că foarte de departe, de dincolo de orizont, din largul cel mai larg și cel mai plin, rând după rând, valurile năzuie către uscaturi, aleargă neoprite către țărm, rând după rând, pentru ca, ritmic și etern, toată năvala infinită să dispară, ca într-un vis etern neîmplinit sau ca în trecerea de la o ordine de lucruri la cu totul alta.

Vociferantă era azi retorica lor și gestul deșănțat și asianic și-am fost rebeli la aspra lor mustrare cu nimica meritată.

În zori, pe orizont, lumina urcă argintiu-albastră, ca un fum de piatră, și aurora pare adusă, din noapte, de un vânt.

De ce ne pare uneori că viitorul e o uriașă zi care, prin noi, se varsă în trecut și se preface într-o mare noapte? De ce toți sorii care-au fost par niște luni?

Ce suflet suferea, însângerat, nimic, spunând, în visul somnului de seară, ce suflet fără vis și fără rugă, fără timp, se chinuia, de tine neștiut, în visul tău? Și vina cui era?

Nu știi de ce, deodată, în târziul dimineții, ți s-a părut că simți puterea care mișcă lumea.

Un asfințit senin: zenitul albastru trece încet, cu coborârea ochiului, spre violetul tot mai pur, apoi înspre trandafiriu, portocaliu și auriu, cu tranziții infinit mai lente decât între fâșiile spectrale ale curcubeului.

Un mare vânt, dintre stelele nevăzute, bate astăzi, răscolind, tulburând din adânc cerul nostru. Și soarele șovăie, pâlpâie, fulgeră, fumegă, ca o faclă în crivăț; sfânta lumină suferă și se zbate.

Cine plânge în cer peste valuri și veacuri, în cer și în lume, cine geme în valuri, cine tot vine și pleacă cu ele, tot vine și pleacă?

Soarele și luna au fost ieri verzi, palid-albastre, azuriu-albastre, de-atâtea nisipuri răscolite de vânt, de-atât de uriași nori de praf vulcanic sau cosmic care-au trecut pe-aici, dând amurgului și aurorei culori atât de viforoase și nepământești.

Praful acela din pisc pe care-l răscolește vântul pare căzut acolo în urma unor mari explozii îndepărtate, inaudibile, ale luminii.

Aleargă lacomi la chemarea glasurilor dintre stele, cu vântul după ei, și de nimic nu le mai pasă.

Cântau străvechile sirene alt cântec pentru fiecare și acuma, nimănui, același cântec mereu, mereu nimănui.

Sub cerul plin de ochi scânteietori și orbi, mâhnirea lucrurilor tinere și fericite de trecătoarea lor eternitate.

În hăul mărilor trăiesc, cât stelele de multe, făpturi care nu știu de cer.

Din nori cerul arid îi bea pământului tristețea și schimbătoarele vise ale fiilor săi.

Aristofan: *Să ne arătăm, feciorelnici purtători ai ploii, nori fără istov, făpturi de rouă ușoară. Plecând de la părintele nostru, Oceanul vuitor, să ne ducem spre piscurile păduroase ale munților înalți, ca să privim de-acolo, de departe, alte culmi și sfântul pământ udat din belșug și ogoarele lui și larma zeiești lor râuri și greul freamăt al mării, căci ochiul aprins, sclipitor, din înaltul tăriei împrăștie raze. Dar haideți, scuturându-ne înfățișările nemuritoare de negura ploioasă, să privim, cu ochii noștri departe văzători, pământul.*

Azi soarele pare o cometă cu coada grea și vagă, azuriu-portocalie, cu o înceată, visătoare trecere prin cețuri.

Pământul se înfioară sub umbra otrăvită a unui mare înger cu aripi de cenușă tivite cu argint și duhul verii pare necurat.

Lavele acestui cer curg grele peste fruntea munților, prin văile de piatră.

Norii par să călătorească după legile lor și cu ținta lor știută, între două lumi, zburând ușor și puternic și făcându-ne să simțim că suntem doar o etapă, o priveliște peste care trec și se duc.

Mirosurile stârnesc puternic ceva din trecut, dar nu imagini, ci numai stări contextuale de afect. Ne fac să retrăim o fericire sau un chin, dar nu ne dau, în ochii amintirii, priveliști abolite. Și tocmai de aceea e zadarnic să

te-ntrebi de ce reîntâlnirea cu mirosurile pământești cândva simțite nu ne restituie norii cu care s-au întâlnit odinioară, după cum nici norii, ca orice altă imagine, nu ne amintesc nici una din vechile miresme. Altceva însă ne-am putea-ntreba: să fie oare și mirosuri care pot da o lume a lor, de nimica legată? Lumi netrăite, intrinsece lor? Poate mai degrabă stări specifice ale sufletului în care anumite lumi există latent, presimțite, trăiri netrăite sau decantate. Da, sunt clipe-lumi care-au rămas îmbălsămate și uitate în câte un parfum, dar poate sunt mirosuri în care germinează lumi cu totul noi.

Dacă-am putea privi tihniți din groapă cerul schimbător, măcar un veac.

Substanța unică a cerului, lumina o face opacă, umbra, străvezie.

Ca niște nisipuri ude și grele atârnă pe cer, apoi despovărați, se prefac în pulberi cernite, în spume sălcii.

Zănatice gânduri ți-a șoptit, înverșunat, viața, zâmbindu-ți și plângând pustiu cu mii de chipuri, cântând în clipe și tăcând în ani, făcând din tot ce e zadarnic câte-un rost, din tot prisosul o nevoie aspră și din neliniști umbre răcoroase și popasuri, din durere — vad.

Din înșirarea-aceasta fără cap și coadă de clipe și singurătăți puteau-ar să se nască oare un singur duh, în nici o clipă sălășluitor?

Ieri pe la trei umflarea lor avea un palpit abia perceptibil, ca al unei guși de șopârlă.

Stătea gingaș deasupra cerul, cu sclipirea apelor sub el, către amiază, și te gândeai la câte fiare oarbe bântuie adâncul mării și la ce-ar putea visa.

Ce mică este lumea acestei clipe, strânsă sub cerul jos, îngust și opac.

Marea de cerneală se face ca vinul roșu sub grelele raze ale acestei luni fierbinți.

Te poți gândi că într-o zi, refăcând invers un drum de demult, întreaga apă a pământului s-ar putea preface ireversibil în nori și norii să înceapă marele lor joc tantalic prin lumină sau, năpădind tot cerul, să înceapă, peste uscăciunea ucigașă, marea umbră.

Spumele fântânii țâșnitoare urcă și cad sub cerul de ardezie, urcă și cad, vegheate de ochii goi ai reginelor și ai eroilor.

Zilele blând-aurii și istovite ale verii târzii, pândite de prefacerea luminii și de jaful toamnei.

Ați auzit ce foșnet are spuma când moare valul pe întinsul unui țărm?

Turme de nori, împinși ușor de vânt spre lună, iau din lumina ei câte puțin și-apoi se risipesc pe cer.

Soarele pare astăzi monarhul cam lunatic al unei țări de spume.

Cerule, din ce ești tu făcut? Ești o boltă de gheață curată și adâncă pe care ziua fulgeră luminile soarelui, iar noaptea patinează, ușori și tăcuți, îngeri cu făclii, în jurul

lunii? Sau ești fața mării de aer pe fundul căreia trăim și-acolo sus valurile și spumele tale se lovesc de țărmurile raiului?

Uneori chiar se simte ce grele, muntoase poveri se mișcă prin cer și, implicit, ce puteri uriașe le mișcă, fără opintiri sau șovăieli, fără icnire sau geamăt.

Cer de fragil cristal, te poate sparge, să te nărui, zgârietura unei păsări? Și dincolo de tine e numai întuneric.

Parcă țipau ușor de sete florile grădinii.

Cine a văzut aseară dansul norilor morți, părăsiți de lumină, goniți de vânt ca niște frunze arse?

Urcând pe grelele trepte ale cerului, umbra neagră-albastră a pământului se unește cu noaptea.

Un mare vânt dinspre apus, greu de nori, trece printre arbori, mirosind a aer spălat și a nisip ud, iar umbrele iuți ale norilor zboară cu aripi verzi peste marile văi.

Pești aurii și roșii zvâcnesc frânt în bazinul de marmură albă, printre chipuri de nori.

Deasupra mării negre și zăcașe luna arde mocnit în trei cearcăne negre și negre vânturi poartă forme prin zenit, mai iuți decât un zbor de păsări tot mai albe, peste țara mării.

De aici, din locul alb, din acest cast, îngust mormânt, cerul, care e lumea, este plin de frunze, greu de frunze, înalt și larg de liniștite frunze, abia înfiorate, frunze vii,

frunze adânci, frunze de-a pururi iarăși vii, de-a pururi iarăși verzi, în cerul năpădit de creșteri pământești.

Sub stelele nevăzute, apatride și osânditoare, un mare belșug de lumini se suie și coboară în dogoarea cerului, iar pământul dospește de crâncene, dar nu posomorâte patimi, doar alinat, din când în când, de o uitare, ca după lacrimi, fericită și ușoară.

Sub fiecare cer trăiește un pământ, în veghe și în somn, în veghe și în somn sub fiecare gând trăiesc atâtea gânduri, sub fiecare cer și fiecare gând dorm morții tăi fără de lespezi, dorm duși în veacul țării și-al uitării.

Nori grei și iuți trec peste goalele răspântii ale lumii.

Ciudată zi albastră, cu aurora și amurgul de argint.

Oare, murind, am putea ține minte culoarea cerului senin și chipul mânios și aprig al soarelui de vară?

Printre fumurile iuți și lacome ale nopții, umbrele călătoresc spre aurora, în timp ce căutăm pe ape negre reflexul unui cer demult visat.

Sunt ceruri care îți rămân o vreme stăpânitoare în sângele și în măduva sufletului asemeni marilor vise fierbinți din adânc, fiicele soartei.

E un gând printre oameni să poată vedea lumea cu ochi proaspeți, neobosiți de zilnicul, străvechiul obicei, cu ochii unora închiși dintotdeauna sub pământ, care-ar ieși cândva și ar vedea întâia oară lumea noastră.

În lumea orizontului se poate întreba: după ce-a coborât pe cer și a apus, ce se întâmplă cu soarele? Cufundat

dincolo de marginea lumii, se mistuie încet și se stinge? Să fie oare norii, ridicate de vânt, cenușile strânse acolo din atâtea zilnice arderi? Dăinuie stins și-așteaptă acolo, în întuneric, pleacă-n altă parte, vin, renaște din cenușă ca pasărea aceea, tot el răsare-a doua zi sau mereu alții?

Își poartă pământul pomii în floare pe sub stelele aride și deșarta lună și urcă înspre ele boarea crudului parfum al primăverii.

Din mare se înalță o răcoare albastră în care, pierdută, ca o abia simțită și difuză pulbere de aur, incandescența zilei mai dăinuie până în cumpăna nopții.

Cerul și marea imaterial și identic cenușii, aproape nevăzute și, între ele, fără hotar.

Și am zărit, în aceste păreri și amăgiri, conturul vag, dar plin de adevăr, al sufletului nostru altfel nevăzut.

Un univers aprins și-un univers cernit se joacă și se schimbă-n ochii tăi și în slava șovăielnică a crudului april.

Azurul e o amăgire: de undeva în sus, cerul e numai noapte și soarele o uriașă, noptatică stea.

Nu cade apa, ci se prelinge pe cerul de piatră cenușie.

În adâncul somnului ochiul sufletului a visat întâi zodiacul, la rând: berbecul, taurul, gemenii, racul, leul, fecioara, cântarul, scorpionul, săgetătorul, capricornul, vărsătorul și peștii, întâi statornice în strălucirea lunii, apoi rotindu-se din ce în ce mai iute până s-au stins în întuneric. După aceea, am visat o foarte ciudată lumină, făcută din toate luminile lumii: din aurore, amieze și

amurguri, curcubeie, din recele alint al lunii pline, din scânteierea zăpezilor, a metalelor și a mării, din razele străine ale stelelor, din toată slava focurilor pământești; până s-a stins și ea în întuneric.

Dacă ar înceta rumoarea omenirii și-a vieții pe pământ, nu s-ar mai auzi decât glasul de apă, de tunet și de vânt.

Se zice că luna strălucește de cenuși vulcanice, luceafărul de reverberația norilor bogați care îl înveșmântă cu lumină de argint, iar din Mercur ne vine lumina de zinc sau de plumb a rocilor sale opace.

Vântul încâlcit și nărăvaș se-ntoarce printre nori și-i face să plesnească ca niște pânze ude și grele.

Soarele, privit prea mult, se multiplică și un roi de sori dansează neliniștit printre nori, sori palizi, foarte triști, în cercuri negre.

Ce nobil neagră strălucire are amintirea și cât greșim față de ea în fel și chip.

Ceața purpurie și înaltă a aurorei îngheață clipă de clipă în jurul soarelui, prinzându-l în cercuri tot mai tari și tot mai strânse.

Un cer atât de fluid între nori, o curgere albastră de râuri și păraie, rotiri de ape în lacuri schimbătoare, încât părea că unda lui se-abate pe pământ, prinzându-ne într-o legănare, o amețeală albastră plină de lumini și de culori scânteietoare.

Ceea ce numim boltă este în clipa aceasta spart și-mprăștiat în zeci, sute de lespezi cenușii sau albe, verzi sau

negre, suprapuse către adânc, plutind pe aerul proaspăt și blând; lumina căzută între ele se frânge într-un joc de reverberații complicate și se umple de culorile lor.

Când am privit din nou pe fereastră, cerul trimitea o mireasmă ca a dimineții, iar muntele din față era nins. Nins cu nori. Nu cufundat în nori, ci îmbrăcat în albul norilor pe toate conturele sale, cu înălțimile albe în soare și văile albe în umbra serii și a altor nori. Cât se vedea din trupul muntelui era albastru.

Să nu rămână în noi doar rana, dorul ori avântul, ci, întreg și viu, lucrul acela fără nume care e rană, dor și avânt, sfârșeală, deznădejde, credință, viață și moarte, unite la un loc, aprinse într-o singură flacără care arde mereu sub cerul pustiu, hrănindu-se din sine însăși.

Gerul de azi, deși nu foarte aspru, părea nepământesc, venit din gerul de dincolo de lună.

Au auzit o încordare înspumată, un freamăt avântat de cai sirepi.

În neiertarea arșiței de la amiezi părea că fiecare lucru se însingurează și se trage-n sine, ca s-o poată îndura.

Un vânt subțire, răzleț, tânăr și puternic bate cu avânturi năzuroase și scurte: arborii, casele, turlele par fugărite de un vânător agil, ajunge vibrația unei sârme, a unei tinichele, pentru ca vântul să prefacă tot ce e greu și inert în căprioare gonite de lei.

Un foc care arde într-un vas de piatră, într-un ținut de gresie, pustiu în vânt sub cerul gol și palid. Ați văzut cum ard marile flăcări în vânt, cum gem, cum se apleacă,

cum se zbuciumă? Ați văzut neliniștea lor dârză, mândria lor torturată, puterea și moartea lor, în vânt? Așa păreau să ardă astăzi norii.

În fond totul e doar lumină care se degradează, devine grea sau se dispersează, lumină a cărei tensiune a slăbit, care uită de sine, se pierde uneori. Și, în adâncul acestei lumini, ce se vede? O putere rănită care își amintește, încearcă să își amintească.

Pădurile, norule, să-ți fie prietene până la sfârșit, stelele, stâncile, vântul, iar apele să nu-și ascundă sufletul în calea ta. Și clipele: ascultă murmurul lor și tălmăcește-l cerului de gheață. Stoluri mari de vise să te petreacă prin lume. Și, în adâncul nevăzutului și al tristeții, să vezi uneori, și să nu-l ocolești, un palid, astral curcubeu.

Atât de asprul avânt de a zbura ca o pasăre singuratică nu în cerul adevărat dintre stele, ci prin acest cer albastru a cărui culoare e o iluzie, al cărui nesfârșit e o iluzie, de a zbura prin el mereu și mereu.

Un glas de umbră, într-un vis, îți spune: ți-ai pierdut viața. Iar tu răspunzi: era a mea? Și glasul îți răspunde: da, era a ta. Și-atuncea tu: cred și nu cred, simt și nu simt, îmi pasă și nu-mi pasă, îmi amintesc și am uitat, sunt vinovat și nu sunt, poate am pierdut-o, poate, într-un fel care îmi scapă, nu; dar tu, tu cine ești? Iar glasul: știu și nu știu, sunt și nu sunt, vorbesc și nu vorbesc.

Acum închide ochii, fii ca un orb care vede înlăuntru: nu amintirea curcubeielor stinse, ci lucruri care sunt și trăiesc în fiecare clipă: oameni și zei, prezențe și absențe, plânsete și muzici, dragostea lumii purtându-și prin neant veșmântul împărătesc și cununa de spini.

Pe la zece dimineața cerul s-a deschis unui soare intens, iar pe larga poiană de alături, din zonele ieșite din zăpadă, din iarba udă, din pământul fulgerat de raze, au început să iasă aburi groși, în valuri nestăvilite și puternice care au umplut locul de o ceață adiată de vânt prin care brazii abia se mai zăreau: prindeau ființă nori sub ochii tăi.

În cer, întors spre noi, un uriaș amfiteatru de gresie verzuie, pe alocuri sură, mâncat de timp, pustiu, doar câte-o pasăre și greierii și vântul. Și, dincolo de el, în nevăzut și-n gând, Centaurul și Leul, Linxul și Dragonul, înconjurați de zei, așteaptă doar un semn.

Cerul e plin de nori care par fumuri de explozii și cerul are acea liniște de contrast care urmează marilor violențe; scăpați din îngustime printr-un act de silnicie destructivă, se întind în spațiul liber abundenți și placizi, nepăsători, neîngrădiți și tăcuți ca niște ierbivore mari care și-au rupt priponul și după o scurtă fugă săltată și îndărătnică se opresc și încep să rupă, fără mânie și fără amintiri, iarba pășunilor.

Voi care, după voia vântului, dați verii aprinse țărmuri de gingașă răcoare, sau insule ușoare sau, dispărând, o faceți să pară un ocean mai mare decât orizontul vostru iluzoriu, un ocean de flăcări care dau putere fără să consume.

Un cub imens de nori, văzut pe colț și puțin din sus, luminos printre nori mai întunecoși; un fel de turn Babel, lucrat cu patos și rigoare, magistral, parcă el însuși cu fruntea printre norii transversali, întinși pe cer ca de un vânt foarte înalt; jos spume albe și cenușii; spre NV un fel de imitații lucrate cu grijă, însă fără artă, spre E un

cer ușor, de un albastru infinit, cu norii sidefii și luminoși, fără idee, fără stil; un bun contrast pentru solemna emblemă de la mijloc; la NV, imitațiile se transformă în trei coloane masive de bazalt ros de vânturi și de lumini schimbătoare, topindu-se apoi încet în noapte cu întregul cer.

Trei straturi, unul mobil de insule negre, în mișcare spre o zonă unde negrul se colorează în roz, al doilea de mari flori albe, pufoase și strălucitoare, bătând în roz, al treilea, o pânză subțire de nori, pe alocuri cu înfățișare lânoasă, mărunt destrămat sau, în alte părți, de strat subțire de nisip alb, de porțelan, încrețit de vânt în valuri delicate; mișcarea rapidă a convoaielor de insule din primul plan, mai ales că se desprind dintr-un trunchi masiv, cu rădăcinile în niște nori aproape furtunoși pe orizont, dă întregului o mișcare largă și vioaie. Când te mai întorci o dată, spectacolul s-a schimbat într-o trombă rece și fumurie, culcată peste cer, moartă, fără adâncime; doar într-un loc țâșnește un gheizer în lumină, puternic și imobil în cerul intens de deasupra.

Cer de primăvară, după ploaie: ca un cer bogat și amplu de vară, umplut de nori, dar transcris în alb și negru, ca o acvaforte, cu o strălucire intensă, dar calmă și stagnantă a tonurilor alb-cenușii; prezența lor pare pur decorativă, căci a plouat. — În aceeași zi o înseninare frumoasă: norii se retrăgeau, în trâmbe, volute, suluri, aglomerări de tot felul, dense, grele, bogate — pe două planuri, unul alb, celălalt cenușiu; iar deasupra cerul unei alte zile, senină, cu văluri și dâre ușoare de cirus, ca aluviunile de praf ușor de caolin ale fluviilor de vânt, totul în ape în mai multe feluri albastre.

Azi pe la amiază, potopit sub pojarul pustiitor al soarelui, muntele de piatră de la răsărit a început să sară în aer în câteva locuri, iar norii exploziilor creșteau în lumină, fulgurant și lent. Seara cerul palid era verde la apus, de focul îndepărtat al mărilor care ardeau potolit, în flăcări diafane și ușoare ca de alcool. Iar noaptea cerul s-a umplut de fum, dar prin grosimea lui am putut vedea, tot mai dese, luminile teribile și inegale ale unor explozii, tăcute și ele, și-am înțeles că stelele piereau, pulverizate una câte una. Fulgere prelungi arătau, mai târziu, nimicirea prin zdrobire și foc a unor întregi constelații. Sufletul nostru are a trăi o clipă mai mult, cu amintirea stelelor moarte. Dar, lună, și tu va trebui foarte curând să înroșești bolta noastră de fum cu văpaia violentei tale risipiri. Te vom urma și noi, fericiți, îmbătați de mirosul nou al stelelor ucise, și nu va fi nimeni să mai audă în locul acesta tunetele prea târzii și vuietul lor va trece zadarnic prin spațiul fără răspuns.

Clipa este ceva ce dă și ia cu-același gest.

Ai privit după o vreme în sus, spre pădurea înfrunzită de sus, suspendată în gol, calmă și obscură sub luna cufundată în pâclă. Nimic din toate acestea n-a provocat zvâcnirea subită a inimii, înfiorarea care te vizitează tot mai rar, clipa când tot ce vedem se strămută intens și fugitiv în zona mai presus de amintiri și vise și care este probabil Edenul. Iar după aceea ți-ai închipuit că din cețurile albe de pe cer se desprind încet, tot mai deși, învolburați de vânturi line și tăcute, fulgi de zăpadă, și altceva nu mai era în întunericul fără maluri, fără ecou, al lumii întregi.

Calotă cenușie omogenă și dură, în mișcare lentă, ineluctabilă, completă, ilustrând rotirea aparentă, inobservabilă,

a cerului peste noi; lucru ciudat, căci ne figurăm marile mișcări astronomice într-un spațiu abstract, fără anotimpuri, iar cerul acesta veșted și greu de toamnă dădea, în mișcarea lui, o înfiorare mai aspră decât priveliștea stelelor însele. Apoi, iluzia unei lumi în ascensiune, dreaptă și biruitoare prin zbuciumul fumurilor cenușii, prin palide luminișuri albastre, prin palpitul tăcut și larg al înserării cerului de toamnă, în lumina scăzută, fără oră.

Zeii, ce îndrăgesc fumul de jertfe, se bucură și se îmbată an de an trăgând nesățios în nări mirosul uriaș al toamnei între pârg și moarte.

La orizontul puternicului cer, albastru și senin, se ridica spuma candidă a norilor, strălucitori ca stâncile de calcar în lumină, clocotitori, bogați, de neînfrânt, doar că sortiți să fie, peste-un ceas, săpați și rupți de vânt, surpați, târâți în golul albastru de puternica și nevăzuta mână, rotiți în hăul curat, ca să îmblânzească fulgerul drept și crud al luminii.

Vine un ceas al unei vieți când îți mai rămâne, printr-o singură fereastră, o singură priveliște, oricare ar fi ea. Citește atunci câte ai văzut cândva, sau măcar amintește-ți, și ai să crezi că vei fi fost cândva o pasăre sau însuși vântul.

Către seară muntele dinspre apus a erupt, desfăcând pe tot cerul năvala fumurilor sale, cerul nu emisferic și așezat pe orizonturi, ci rectiliniu, oblic, doar tangent pământului, repezindu-se în afara orbitei terestre, drept înainte, impetuos ocean curgător ascendent. De oțel erau norii aceștia, de ardezie, plumb, argint, cărbune și încă ceva, de vreme ce o vână, adâncă și tumultuoasă, era deschis albastră; poate apă din mări. Totul s-a desfăcut apoi

și a fost dus de vânt, să se destrame, cu o ultimă lumină, în întunericul pustiu.

Azi se simțea în cenușiul dintre cer și mare o prezență făcută din puterea, tristețea și visul lumii întregi.

Ultimii nori și ultimele ceruri sunt aceiași și aceleași ca în prima zi când i-ai văzut și le-ai văzut. Așa cum pare-a fi și cerul nopții în care numai moarta lună dă ochiului imaginea eternă a nașterii și morții. Toate acestea sunt la fel. Se schimbă numai ce îți e aproape. Departele și veșnicul sunt veșnic feciorelnici. Și sufletul la fel, a cărui fibră ultimă a dăinuit intactă prin trecerea de ani căreia, neminținд, îi spui viața ta.

Câte-ai privit și azi te simți sărac. Darul primit l-ai cheltuit în vorbe prea alese, prea multe utrenii și vecernii ai slujit și-acum ți-e silă de tămâie și odăjdii și, secătuit, rămâi pustiu, orfan de cer și văduv de priveliști, mut și fără har. Tu, cititorule, să nu te uiți la cer decât atât cât se cuvine, după nevoi sau după vreun îndemn venit, mai rar, mai des, din tine ori de sus. Iar pe acela care-a scris aici să-l ierți, gândindu-te un ceas la cer și la cuvânt, gândindu-te la soartă.

De ce a trebuit să vină vântul și să-mi ducă sufletul în altă parte, de ce a trebuit să vină vulturul, să-mi sfâșie gândul, cu ciocul și cu ghearele să-mi sfârtece gândul și să-l risipească, zdrențe, prin cer. Acolo unde sufletul meu, luat de vânt, nici nu mai era.

Drumul nostru nu duce niciunde dacă nu e întrerupt de prăpăstii în care să știi să te arunci și din care să ieși, ca să mergi mai departe. Astăzi am căzut în abisul unei culori, cândva pot să cad în acela al mirosului de primăvară

timpurie sau poate în prăpastia aurorei. Iar în adâncul extrem al fiecăreia se află revelația unui secret care se cheamă «culoarea argintului» sau «a apelor în amurg», «mirosul primăverii timpurii», «zorile ca simple zori».

Unii dintre noi ne amintim de câte o primăvară (sau vară, sau toamnă, sau iarnă) anume, dar nu atât de ea, ca primăvară, ci prin vreo asociere. Numărul celor care își amintesc mai multe primăveri, răzlețe sau la șir, este cu mult mai mic. De toate — nimeni. Cei mai mulți, toți, ne amintim primăvara în sine, ca o stare anume a lumii și a sufletului care vine și pleacă aceeași etern.

Zeami, *Veșmântul de pene.*

Iată cum plânge Fata din Cer neputința ei de a se întoarce: *Privind îndărăt / spre câmpiile cerului / cețuri dese se iscă /ștergând căile norilor / drumul nu-l mai știu / în cer unde mi-e locul / trec norii în goană / cât îi pizmuiesc / știutul îndrăgitul glas al Păsării Raiului / știutul îndrăgitul glas al Păsării Raiului / tot mai stins îl aud / rațe sălbatice se întorc pe la cuiburi / pe drumurile cerului / le-ascult și mă umplu de dor / nagâți pescărușii departe / în larg peste valuri / vin și se duc / o boare adie în cer*

Târziul nopții l-am petrecut în compania morții. Era lumină, scriam și deodată am simțit un parfum dulce amar, de o noblețe lunară. Și o prezență nevăzută și tăcută, totodată discretă și cuceritoare. Am stat de vorbă, în vorbe puține și rare, inaudibile. Și, stând așa de vorbă, mi-am dat seama că îmi găsisem în sfârșit identitatea, lucru îmbucurător însă, acum, anacronic. Vechii termeni se aflau aboliți, sistemul de referință se schimbase. Și simțeam o alinare pentru care nu sunt cuvinte omenești. Mai mult, fiind cine era, îți făcea grația de a te lăsa să înțelegi, crezând-o, că află uneori câte ceva nou de la tine, ceva

neștiut de ea pentru că era numai al tău. Mi-o închipuiam ca pe o doamnă și, nevăzută cum era, mai frumoasă decât tot ce risipește viața, de dincolo de orice dorință, de dincolo de orice durere. Era de o delicatețe infinită și de o extremă strălucire a spiritului. A stat destul de mult și și-a ales cu grijă momentul plecării. A ieșit cântând cu glas frumos, scăzut, un vechi cântec de dragoste portughez, din Insulele Capului Verde.

Prin ceața serii mi-au trecut pe sub fereastră câteva făpturi, omenești păreau. Treceau în zbor și foarte greu zburau și ochii îi aveau vinovați. Erau vinovați, zburând așa, urcând încet spre cer, de vina grea a uitării. În ochi li se vedea greaua, goala vină a uitării. În ochii lor se citea vechimea uitării, care este mai blestemată decât vechimea morții.

Sunt locuri care n-au intrat în sfera omenescului sau au ieșit din ea pe veci. Pot fi locuri ca orice locuri, aceleași ceruri vin și trec, aceleași vânturi, poate ape curg. Dar coboare acolo și o ceată de îngeri și nimic nu vor găsi: amintiri, uitări, așteptări, năvala de vise, de visări, tristețea, nimic nu vor găsi. Orice ar fi acolo, este pustiu, cel mai amarnic pustiu, sub aceleași ceruri și zile și nopți.

Este oare cineva care să-și aducă aminte când a văzut pentru întâia oară cerul, astrele, norii? Și oare, dacă am ști ce este nebunul cer dat privirii noastre, ce-am simți? Ce-am simți *exact*, ce s-ar trezi în noi, ce ar muri?

Dacă tot zăcem în pământ și ne facem una cu el, dacă tot nu mai avem cer și zare, de ce nu ni se lasă să simțim cum el, pământul, se dezmorțește în puterea primăverii, cum începe să mustească și să se înmoaie de apă, cum crește în el viața, cum îl zvântă vânturile și îl usucă

și îl crapă arșița, cum se îneacă și se înnoroiește sub ploile reci ale toamnei, cum încremenește apoi?

Ședeam într-un loc nu de tot oarecare și nu de tot înalt. Mă bucuram de răgazul unei clemențe sau al unei neatenții a timpului. Privind cerul într-o anumită stare a sa, mi-a venit deodată în gând ce se întâmplă cu marile figuri imaginare ale spiritului după ce își ies din rol și nu mai au nici un rost. Gândindu-mă așa și alegând dintre mai multe amintiri, am chemat în locul acela în care mă aflam, și care era destul de încăpător, pe toți îngerii din Apocalipsă în afară de miriadele de miriade care îl proslăveau pe Dumnezeu și în afară de îngerii celor șapte biserici, care nu sunt îngeri. Am chemat pe cel ce șade lângă Tron, cu cădelnița de miresme, pe cei patru care stăteau în cele patru colțuri ale pământului și nu lăsau vânturile să bată încă peste pământ și peste mare și pe acela care a urcat din răsărit și le-a strigat să aștepte punerea peceții; și pe aceia șapte care au sunat din trâmbiți și pe cei, tot șapte, îmbrăcați în in strălucitor și încinși cu aur și purtând potirele mâniei lui Dumnezeu; și îngerul care a aruncat în mare, ca simbol, o piatră de moară, dar am chemat și pe Abbadon, îngerul abisului, al cărui nume grecesc este Apollyon. Pe acești îngeri i-am chemat. Și tuturor, făpturi mari și frumoase, le-am vorbit blând, în șoaptă, ca să nu-i sperii și am vrut să le povestesc mari întâmplări, dar ochii lor erau goi, și nu înțelegeau ce le spuneam și nici nu păreau să audă și tăceau. Și atunci, văzându-i așa, le-am dat semne de bunăvoință și de dragoste și, mâhnit, am înhămat caii negri la carul de umbră și i-am îmbiat, prin semne, să urce, și m-am uitat după ei cum plecau.

Ce dragi i-au fost acelui copil spumele mării, vântul și luna, zborul păsărilor, tristețea care se adună și apoi

se risipește în jocurile nopții. De soare nu se temea, iar când trecea din lumină în umbră ducea mereu cu el, în adâncul umbrei, lumina și arșița verilor fierbinți închise în el. Iar o seamă de lucruri pe veci au rămas străine de inima lui.

M-am născut în zori, dar deloc străină nu mi-a fost puterea arșițelor din amiezi. Apoi cu totul alte căi am străbătut ca să mă întorc, orb, în noaptea oarbă, unde m-am întâlnit cu trecutul și cu rugina și cu șoapta.

Cât de târziu mi-am dat seama că prelungirea tot mai pierdută, tot mai transparentă a unui val pe nisipul țărmului și apoi, după atingerea unei linii extreme, întoarcerea în apa altui val cu nimic nu seamănă mai mult, din lumea inimii noastre, decât cu o mângâiere. La fel doar câte o adiere de vânt în frunzișuri, pe frunți.

Priveliști, priveliști, dar ochii care le-au privit? Ochii din lume, privind lumea, privind alte priviri, privind în nevăzut? Miliardele de ochi din lume, plini de luare-aminte și de agerime, de patimi și de vise? Pe ei cine să-i spună, cine să scrie despre ochi și despre priviri, atâția și atâtea câte au fost și sunt și de ce fel. Uitați-vă îndelung și atent la privirile celor care trăiesc alături de voi, sortiți, ca și voi, morții, care este, printre altele, și dispariția din Univers a unei puteri privitoare. Se întâlnește în ochi nu numai întregul omenesc, se întâlnesc toate regnurile: mările, cerul, fulgerele, zeii, trecutul. Nu am putere să scriu despre priviri, vă rog, smerit, să-mi fiți de ajutor, privind priviri.

Ani după ani, am măsurat cu bătăile inimii mele cărările cerului, printre astre, nori și furtuni. Le-am măsurat în toate sensurile, căutând un loc anume, abstract. L-am

găsit la o răscruce unde n-am mai văzut nimic, de unde orice plecare părea zadarnică și unde am simțit, în sfârșit, acea coincidență care se numește identitate. Dacă nu cumva doar am visat.

Nu mai aveam legătură cu nimic și, înspre afară, nu era decât o fereastră cvadrangulară care nu conținea decât întuneric: pentru ochi numai un pătrat negru egal și opac. Pentru căutarea din mine ceva ca o obscură chemare: ceva travestit în negativul absolut și în care se afla, latent până la neființă, tot ceea ce trebuie să se afle: corespondentele unor dorințe mai cuprinzătoare și mai adânci decât conștiința noastră. Iar sufletul vedea acel segment geometric de noapte, îl considera o realitate semnificativă, dar nu se lăsa furat de el: privea, știa și rămânea inert la țărmul nopții, amânând.

Singurătate, *pulchra soror*, aș vrea să-ți dau inima mea, dar tu ești inima mea, Soledad. Aș vrea să-ți dau amintirile mele, dar amintirile le avem împreună, aceleași, pentru că tu m-ai însoțit mereu. Te simțeam uneori ca o lumină răsfrântă de apele mării, mi-ai fost ceață și noapte, mi-ai fost putere. Mai ții minte desigur răsăritul acela pustiu, obosit ca un amurg. Sau după-amiaza albă când moartea a încercat să-mi sfâșie inima cu gheara ei de cristal și când a biruit iubirea, lăsându-mă durerii și lumii. Ape limpezi se preling ca niște lacrimi negre pe piatra neagră a unei stânci, așa te simt uneori. Și te mai simt uneori purificată de orice întâmplări, formă pură. Soledad, mai e puțin și o să plecăm împreună, tineri cum am fost, peste vârste, mereu.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
Cont nr. RO92 RNCB 5010 0000 0171 0001,
B.C.R. Filiala sector 1, București

Redactor
VLAD RUSSO

Tehnoredactor
MANUELA MĂXINEANU

Corector
IOANA CUCU

Apărut 2005
BUCUREȘTI–ROMÂNIA

Lucrare executată la IMPRIMERIA DE VEST, Oradea